

YAVUZ BAHADIROĞLU

4. BASKI

**TARİHİMİZDEN
YAŞANMIŞ ÖYKÜLER**

 NESİL

**tarihimizden
yaşanmış öyküler** YAVUZ BAHADIROĞLU

tarihimizden yaşanmış öyküler

YAVUZ BAHADIROĞLU

Yayın Yönetmeni: Ekrem Altintepe

Editör: Ömer Faruk Pakso

İç Tasarım: Said Demirtaş

Kapak Tasarımı: Mesut San

ISBN: 978-975-6401-57-6

Yayıncı Sertifika No: 12403

Matbaa Sertifika No: 20706

Baskı Tarihi: Kasım 2015

Baskı Cilt: Matsis Matbaa Hizmetleri

San. ve Tic. Ltd. Şti.

Tevfikbey Mah. Dr. Ali Demir Cad.

No:51/1 Küçükçekirnece/İstanbul

Tel: (0212) 624 21 11

Sanayi Cad., Bilge Sk., No: 2 Yenibosna

34196 Bahçelievler / İstanbul

Tel: (0212) 551 32 25

Faks: (0212) 551 26 59

www.nesilyayinlari.com

nesil@nesilyayinlari.com

Nesil olmasaydı birgünler hep eksik kalırdı...

© Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince bu eserin yayın hakkı anlaşmalı olarak **Nesil Basın Yayın Gıda Tic. ve San. A.Ş.**'ye aittir. İzinsiz, kısmen ya da tamamen çoğaltılıp yayımlanamaz.

**tarihimizden
yaşanmış öyküler** YAVUZ BAHADIROĞLU

YAVUZ BAHADIROĞLU

"Özgeçmiş" nedir sahi? Nerede doğacağımıza, hangi millete mensup olacağımıza ben karar vermedim. Kendi irademle olmayan şeylerle niçin övünmeli, neden bahsetmeliyim? Yazarın nerede doğduğu, kaç çocuk ya da torun sahibi olduğu kimi ilgilendirir? Yazar, topluma katkısıyla değerlendirilmelidir. Zaten benim kuşağın özgeçmişi filan da yoktur. Hatta doğru düzgün geçmişimiz bile yoktur. İdeolojik şiirlerle, ders kitaplarına tıkıştırılan yalanlarla, bizim kuşağın çocukluğunu çaldılar.

Kana kana oynayamadık: Çünkü oyuncağımız yoktu. Bırakınız oyuncağı, doğru düzgün kamımızı doyurmaya yetecek ekmeğimiz bile yoktu. Ama bol bol "cumhuriyet-hürriyet" kafiyesi şiirlerimiz vardı. Her bayram, lastik ayakkabılarımı çamurlara vurarakтан çığlık çığığa bağırırdım: "En büyük cumhuriyet/Bize verdi hürriyet..." Cumhuriyetin tek başına hürriyet demek olmadığını, hürriyet demek olması için insan hakları ve demokrasi ile içinin doldurulması gerektiğini sonra öğrendim. Öğrendiğimde de aldattığımı, âdeta benliğimin ruhumdan koparıldığını, paramparça edildiğimi fark ettim.

Yıllar boyu sorularımı kendime sakladım. Kimseyle açamadım. Açamazdım, çünkü bazı sorunları düşünmek kadar sormak da yasaktı. Sorularınız gırtlığınıza dizilir, soluksuz kalırdınız. Yıllar boyu soluksuz kaldım. Soluksuzluk aslında yeni bir soluktur: Ben nefesim daraldıkça düşünüyorum, hayatla ölüm arasındaki ince çizgide varlık arıyordum. Kalıplar işte o çizgide kırıldı. Kitapların o çizgide doğdu. O çizgide kitaplaşmaya başladığımı hissettim. Kısacası hayat, hayal ile o çizgide iç içe girdi.

Dizi dizi merakın ardından sonsuz arayışım başladı: Bu bir bakıma insanın kendini arayış serüvenidir. O gün bugündür, beni incitme fırsatını başkalarına vermemek için kendi duygularımı incitiyorum. Başkalarını hırpalamamak için kendi ruhumu hırpalıyorum. Bu yüzden yaşadığım yıllardan daha yaşlı biriyim: Hem yaşlı, hem yalnız. "Dünya" denilen şu ormanda, kitapların benim sığınaklarımdır. Onlarla yalnızlıkтан kurtulurum. Kendimi hâlâ satırlarda çözmeye çalışır, geçmişimin en görkemli hikâyelerini sayfalarda ararım. Bir bakıma her kitabım, kayıp özgeçmişimi yazar.

Kısacası, kitaplarımla ben, ortak bir hikâyenin parçalarıyız. Özellikle tarih üzerine yaptığım çalışmalar, yayınladığım kitaplar, verdiğim konferanslar 20 Kasım 2004'te bana "Tarihi Sevdiren Adam" unvanını kazandırdı. Bu, hayatım boyunca aldığım en güzel ödüldür. Zaman içinde roman, hikâye, çocuk kitabı, araştırma, oyun, senaryo ve fıkri eserler olmak üzere, yüzlerce çalışmaya imza attım çok şükür. Ulusal bir radyoda "Hayatın Yorumu" başlıklı güncel yorumlarımla, televizyon programlarımla, günlük bir gazetede köşe yazarlığımla gazeteciliğimi sürdürüyorum. Ayrıca, Millî Eğitim Bakanlığı ile bazı tarihi projelere danışmanlık yapıyorum. Bir ömür böyle geçiyor...

e-mail: yavuzbahadiroglu@moralfm.com

YAYINLANMIŞ ESERLERİ

TARİHİ ROMANLARI

- Malazgirt'te Bir Cuma Sabahı
- Çakabey
- Selâhaddin Eyyûbî
- Buhara Yarıyor
- Elveda Buhara
- Merhaba Söğüt
- Cengâver
- Turgut Alp
- Sunguroğlu/10 Cilt
- Binatlı
- Topal Kasırga
- Şahsîz Saltanat
- Mavi Yıldız
- Cem Sultan/1-2
- Endülü's'e Veda
- Şehzade Selim
- Şirpençe
- Mısır'a Doğru
- 4. Murat/1-2
- Ağalar Saltanatı

YAKIN TARİH ROMANLARI

- Dağlı
- Barla'da Diriliş
- Zindanda Şahlanış
- Kirazlımescit Sokağı
- Avukat Bekir Berk
- Sel
- Köprübaşı
- Kırım Kan Ağıyor

GÜNCEL ROMANLARI

- Yolbaşı
- Boşlukta Yürümek
- Keşmekeş
- Yürek Seferi

FİKİRİ ESERLERİ

- Hayatı Aşkla Yaşamak
- Eşim Çocukum ve Ben

- Yaşam Bir Avuç Gül
Bir Tutam Diken
- Cülü Arayan Adam
- Hayata Dilekçe
- Biz Osmanlıyız
- Osmanlı'da Şehzade Katli
- İnançın Zafer Çanakkale
- Kemalist Yalanlar

BIYOGRAFLER

- Canım Peygamberim
- Fatih Sultan Mehmed
- Yavuz Sultan Selim
- Kanuni Sultan Süleyman
- Bediüzzaman Said Nursî
- Osman Gazi
- Orhan Gazi
- I. Murad
- II. Murad
- Yıldırım Bayezid
- Çelebi Mehmed

İçindekiler

Romen Diyojen ve Alpaslan.....	9
Kim hayırlıysa o kazansın!	11
Başı dumanlı dağlar	16
Damarlarımdaki kan.....	20
İznik Meydan Savaşı.....	22
Cengiz Han'ın "hoca"ları.....	25
Osman Gazi'nin rüyası.....	32
Burçlara dikilen sancak	35
Bir başa bir göz yeter!	38
Ya Rab, beni şehit eyle!.....	40
Evranos Bey.....	46
Osmanlı'ya kılıç çekmeyeceğiz!.....	48
Yıldırım Bayezit'in cevabı.....	53
Sultan Murat'ı ağlatan şehit	56
Molla Gürani'nin kızılık sopası.....	59
Burçtaki ilk bayrak.....	61
Şanlı vezir	64

Korkusuz şehzade.....	66
At sırtında bir sohbet.....	69
“Benim için can değerlidir”.....	71
“Allah!” Diyenler kazandı.....	74
Yavuz Selim’in ölümü.....	76
Küçük Osman’la Deli Bozuk Ömer.....	79
Ölümden korkmayan yiğitler.....	82
Birlikte kılıç sallayacağız!.....	85
Barbaros’un şanlı donanması.....	89
Cerbe Deniz Savaşı.....	92
Turgut Reis.....	95
Zigetvar önlerinde.....	97
Ateş Mehmet.....	100
Kıbrıs nasıl bizim oldu?.....	102
Derviş Paşa.....	104
Şehit Osman Paşa.....	107
Yanıkale yanıyor.....	110
Estergon Kalesi su başı durak.....	112
Estergon’da kılınan namaz.....	117
Ak sakallı kahraman.....	119
Sultan IV. Murat, Revan kapılarında.....	121
Küçük Ahmet Paşa.....	124
Bağdat’a seferim var.....	127
Kelle koltuğunda.....	130
Deli Hüseyin Paşa.....	133
Yahya Paşa.....	137
Silistre aslanları.....	140
Silistre kahramanları.....	143
Erzurum çığ gibiydi.....	145
Nene Hatun.....	148
Allah’ın vurduğuna vurmayız!.....	150
Selimiyemi düşmana vermem.....	154
Çanakkale İçinde Vurdular Beni!.....	158

Çanakkale Savaşı.....	165
Zafer sofrasına düşen top mermisi.....	168
Sultanhisar destanı.....	170
Bir destandır çanakkale.....	173
İzmir ağlıyor.....	176
Küçük kahraman.....	179
Deli Yusuf.....	182
Durak Çavuş.....	185
Uyan Şahin, uyan!.....	189

Romen Diyojen ve Alpaslan

BİZANS İMPARATORU Diyojen (Romanos Diogenes), Türkleri Anadolu'dan atmak için ordusuyla Malazgirt Ovasına doğru yürüyordu. Parayla asker toplamış, Hıristiyanlığın en büyük lideri sayılan Papadan yardım görmüştü. Kibirliydi. Ordusu yürürken uzun uzun baktıktan sonra gülüyor ve etrafındakilere:

– Dünyada benim ordum kadar kuvvetli bir ordu olabilir mi, diye soruyordu.

Etrafındakiler de gülüşüp cevap veriyorlardı:

– Asla İmparator Hazretleri! Siz ve ordunuz, Alpaslan'ı dize getireceksiniz.

– Öyle olacak. Alpaslan'ı atımın kuyruğuna bağlayıp sürükleyeceğim veya bir demir kafes içinde diyar diyar gezdireceğim!

1071 yılı Ağustosunun yirmibeşinci (Cuma) günü iki ordu Malazgirt Ovasında karşılaştı.

Alpaslan'ın ordusu, düşman ordusunun dörtte biri kadar-

dı. Fakat perva etmiyorlar, düşmanı yenmek ve Anadolu'yu "ebedî yurt" edinmek için savaşacaklarını biliyor, Allah'a güveniyorlardı.

Borular öttü, kösler vurdu, kılıçlar çekildi, atlar kişnedi.

Tekbir sesleri Malazgirt Ovasını uzun süre çınlattı. Savaş oldu, zafer Müslümanlara güldü. Ve kibirli İmparator Romen Diyojen, Sultan Alpaslan'a esir düştü.

Alpaslan, çadırına aldırdı, Romen Diyojen'i... Sordu:

– Beni yakalasaydınız ne yapardınız?

Romen Diyojen, utana sıkıla cevap verdi:

– Ya atımın kuyruğuna bağlar sürüklerdim veya bir demir kafese kilitleyip diyar diyar gezdirirdim.

Tekrar sordu:

– Benim, size ne yapacağımı sanıyorsunuz?

– Ya boynumu hemen vurduracaksınız yahut da benim size yapmayı tasarladığım gibi demir kafese kapatıp şehir şehir dolaştıracak ve zaferinizle övüneceksiniz.

Sultan Alpaslan, yanındakilere döndü. İmparator'u işaret ederek,

– İşte aramızdaki fark, dedi.

Sonra tekrar İmparator'a baktı:

– Sizi serbest bırakacağım İmparator...

Romen Diyojen dondu kaldı. Verecek hiçbir cevap bulamadı. Yutkundü ve olduğu yere çöktü.

– Ne kadar büyük olduğunuzu şimdi anlıyorum” diyebildi. İşte biz böyleydik!

Kim hayırlıysa o kazansın!

BÜYÜK SELÇUKLU SULTANI, Malazgirt Meydan Muharebesinin muzaffer kumandanı, Anadolu'yu İslamlaştırma hareketinin lideri Alpaslan'ın bir suikast neticesi şehit olması ona Cennet'in bütün kapılarını açmıştı, ama bütün İslam âlemini de mateme boğmuştu.

– Sahib-i devlet öldü, yetim kaldık, feryadıyla yalnız insanlar değil, kalelerle kubbeler de ağlıyordu.

O sırada bir teselli gibi Melikşah çıktı:

– Peygamber Efendimizin nurlu yolunda, Sultanımızın hareketi istikametinde biz dahi şahadet şerbetini içinceye kadar yürümeye hazırız! Devlet elbette sahipsiz kalmayacaktır!

Yanı başında Alpaslan'ın armağanı, büyük âlim, vezirlerin en şanlısı Nizamü'l-Mülk de vardı.

– Ey ümmet-i Muhammed! Feryad u figan ile zafer kazanıldığı, nerede görülmüştür? Sultanımız Alpaslan'ın vasiyeti üzere oğlu Melikşah'ı başımıza sultan eyledik. Buyurun, benim gibi siz de biat edin!

Artık Melikşah, Selçuklu sultanıydı. Babasının vakitsiz ölümü yüzünden inkıtaa uğrayan Anadolu fethini tamamlayacak, İslam sancağını en sonunda Bizans'ın ortasına çakacaktı. Hedefi, İstanbul'u fethetti. Kendini bildi bileli bunun rüyasını görür, çocukluğunda oynadığı oyunların başında İstanbul'u fethetme oyunu gelirdi.

Artık Selçuklu sultanıydı. Koskoca ordular, göstereceği her hedefe tereddütsüz yürürdü. Çocukluğunda oyun yaptığı, gençliğinde rüyasını gördüğü fethi gerçekleştirip Son Peygamber'in (a.s.m.) methine mazhar olacaktı.

Bunu düşünüp dururken bir yerlerden kopan haber, gülle gibi başına düştü:

– Kardeşiniz Tutuş, isyan üzredir Sultanım; size ve ordularınıza meydan okumaktadır.

Va esefa! Bu da mı gelecekti başına? O neler düşünüyor, kardeşi nelerle uğraşıyordu. Fakat ne yapabiliirdi ki? Vaktiyle Kutalmış Bey de babasına karşı çıkmıştı. Sonra yapılan savaşta yenilmiş, geri çekilirken attan düşüp yaralanmıştı. Ölüm döşğinde oğlu Süleyman'a söylediklerini, bizzat Süleyman'ın ağzından dinlemişti:

– Oğlum Süleyman, beni iyi dinle: Tuttuğum yol hatalıydı. Alpaslan'a yardım edeceğime, onunla birleşip ezeli düşman Bizans'a karşı savaşacağıma Alpaslan'la savaşıp Bizans'ın ekmeğine yağ sürdüm. Büyük günahımla ahirete gidiyorum. Allah günahlarımı bağışlasın. Vasiyetimdir, oğlum Süleyman, sakın intikam hislerine kapılma. Ben Alpaslan'a değil, kendi ihtirasıma mağlûp oldum.

Kutalmış oğlu Süleyman, babasının vasiyetini tutup ordusuyla Alpaslan'a katılmıştı. Şimdi Anadolu'da bulunuyor, Anadolu fethini tamamlıyordu. Yakında Bizans'ın başı düşecek, İstanbul'un bütün kapıları açılacaktı. Çan susup burçlardan çağıl çağıl ezan sesleri yükselecekti. Fakat ah şu kardeşi...

– Vezirimiz, hocamız Nizamü'l-Mülke haber salınsın;

müşkülümüz var, kendisini beklemekteyiz.

Az sonra Nizamü'l-Mülk geldi. Eli, aksakalının boğumlarında-
rındaydı. Haberi duymuş ve çok üzölmüştü. Melikşah, koca
vezirini ayakta karşıladı:

– Bu ne hâldir, şanlı vezirim?

– Kötü bir hâldir Sultanım; fakat bu, bütün sultanların ba-
şındadır. Kardeşiniz isyan üzere imiş, ordu toplayıp meydan
okurmuş. Aynı dinden, aynı soydan gelmiş olanların kılıcın
sivriliğinde buluşması ne kötü! Lâkin kaçınılmaz, çare yok, sa-
vaş olacak.

– Daha yumuşak bir yol bulmalı.

– Uğraşalım, elçiler çıkarıp ikna etmeye çalışalım. İcap
ederse ben giderim.

– Hayır, şanlı vezirim... Sen bize baba yadigârsın. Yalnız
Selçuk ilinde değil, bütün dünyada namın söylenir. Kardeşi-
mizin gözü dönmüş; korkulur ki sana zarar vere. En iyisi, bir
name yaz. Bütün ikna kabiliyetini kullan. Kardeşimize istediği
yerin valiliğini sevinerek vereceğimizi bildir.

– Onun gözü Selçuklu tahtında, Sultanım... Valilik neyler?
Melikşah acı acı gülümsedi:

– Bu hâliyle Cennetmekân pederimizin vasiyetini çiğ-
nıyor. Hey Allah'ım, şahitsin! Kardeşimizin bizden daha iyi
hizmet vereceğine inansak billâhi tereddütsüz tahttan fera-
gat ederiz. Gönlümüzde dine hizmet aşkı ve iştıyakı olmasa
dünyanın bütün taç ve tahtlarına dönüp bakacak olan, na-
merttir!

Mektuplar yazıldı, elçiler gönderildi. Fakat Melikşah'ın
kardeşinde bir değişiklik olmadı. Üstelik anlaşma isteklerini,
Melikşah'ın korkusuna verdi.

– Er ise karşımıza çıkar, diye de haber gönderdi.

Ve bir gün Selçuklu ordusu, Melikşah'ın komutasında ha-
rekete geçti. Şanla şerefle yürüdü, yürüdü.

Bir Cuma günü mola verildi. Cuma namazı eda edildikten

sonra, Melikşah'la Nizamü'l-Mülk yan yana çöktükleri yerde, uzun uzun dua ettiler.

Nihayet ayağa kalktıklarında Melikşah, mütebessim bir çehreyle veziri Nizamü'l-Mülk'e sordu:

– Şanlı vezirim, duanda Allah'tan ne diledin?

Nizamü'l-Mülk, duasını birkaç cümlede özetledi:

– Cenab-ı Hak'tan, bu savaşı sizin kazanmanızı, sizin galip gelmenizi istedim. 'Ey Rabb-i Rahîmim! Melikşah kuluna zafer nasip eyle. Fetih yolunda yürürken önüne çıkan mânileri bertaraf et, yolunu aç, selamete çıkar.' diye dua ettim. Ya siz?

Melikşah gülümsüyordu:

– Benim duam çok farklıydı, şanlı vezirim...

– Nasıl?

– Cenab-ı Hak'a şöyle niyazda bulundum: 'Yüceler Yücesi Rabbim! Senin dinine, Peygamberinin (a.s.m.) yoluna kardeşim benden daha iyi hizmet edecekse bu savaşta kardeşimi muzaffer et; yok eğer ben daha iyi hizmet edersen bu savaşta beni muzaffer et. Hangimiz hayırlı isek zafer onun olsun!'

Nizamü'l-Mülk dayanamadı. Gözyaşları içinde Melikşah'ın ellerini öpmeye davrandı. Fakat Melikşah bırakmadı, omuzlarından tutup kaldırdı.

– Hayırlı olmayacaksam taht ne işime yarar, şanlı vezirim, diye fısıldadı.

Savaş oldu. Zaferi Melikşah kazandı. Hizmet yolunda kendi nefesine başkalarını tercih edebilen, bütün dünya nimetlerini dine hizmetin vasıtası olarak görebilen Sultan Alpaslan'ın şanlı evladı Melikşah zamanında Selçuklu Devleti en parlak devrini yaşadı.

Şimdi, ondan yüzlerce yıl sonra dudaklarımızda Melikşah'ın meşhur duası dolaşmalı:

– Kim hayırlıysa, kim daha iyi hizmet edecekse o kazansın!

Bugün bizi yönetenler “Ben de ben!” bencilliğinden vazgeçip
“Kim daha iyi ise o kazansın!” diyebilselerdi Türkiye ne siyasî
ne de ekonomik krizlerle boğuşmak zorunda kalırdı.

Tarih ibrettir, fakat bilene!

Başı dumanlı dağlar

CAN DÜŞMANI BİZANS İmparatoru Romen Diyojen'i yakaladığı hâlde affedip bir miktar da cep harçlığı vererek ülkesine gönderecek kadar atıfet sahibi olan, Malazgirt Meydan Savaşının kahraman kumandanı, Selçukluların büyük sultanı Alpaslan, 1072 yılında hunharca bir suikast neticesi fâni hayata gözlerini kapayınca Selçuklu tahtına oturan oğul Melikşah, babasının yarım kalan ideallerini tamamlama kararı aldı.

– Biz, diyordu, Peygamber-i Zîşan Efendimizin nurlu yolunda, babamız gibi yürümek azmindeyiz!

1055 doğumlu olan Melikşah, Selçuklu tahtına oturduğu zaman henüz 17 yaşındaydı. Fakat Alpaslan gibi yürekli, azimli bir babanın ve Nizamü'l-Mülk gibi bilgi deryası bir vezirin elinde yetişmişti. Babasının idareciliğiyle kahramanlığını, hocası Nizamü'l-Mülk'ün tecrübesiyle ilmini almıştı. Bunlara kendi ideallerini, cevvaliyetini, azmini ekleyince ortaya mükemmel bir sultan çıkmıştı.

– Biz, Peygamber-i Zîşan Efendimizin nurlu yolunda, babamız gibi yürümek azmindeyiz, sözü onun sebatını, kifayeti-ni ve mefkûreci tavrını gösteriyordu.

Sultan Alpaslan'ın vefatıyla rahat bir soluk alacaklarını, hatta Melikşah'ın tecrübesizliğinden faydalanıp Selçuklu Devletini dahi yıkacaklarını hesaplayıp tatlı rüyalar ardında koşanlar, çok geçmeden yanıldıklarını anladılar ve,

– Melikşah, babasından da beter, demek zorunda kaldılar.

Genç Sultan, vakit kaybetmeden harekete geçti. Önce babasının vefatını fırsat bilip ayaklanan beyleri hizaya getirdi. Karahanlılarla Gaznelileri, Selçuklu Devletine bağladı. Kutalmışoğlu Süleyman Bey'i Anadolu fethini tamamlamaya memur etti. Abbasî Halifesini himayesi altına aldı, Fatımileri Suriye ve Filistin'den çıkardı. Hicaz'ı Şiilerden kurtarıp hutbenin eskiden olduğu gibi Abbasî Halifesi adına okunmasını sağladı. Böylece yıllardır İslam dünyasını kana ve gözyaşına boğan büyük bir kargaşanın önüne geçmiş oldu.

Artık Selçuklu Devleti, en güçlü devrini sürüyordu. Selçuklu Devletinin hudutları Hindistan içlerine kadar giymiş, dünyanın en büyük, en güçlü, en mamur, en medenî devleti hâline gelmişti. Hayatının baharı sayılan bir yaşta (37) fâni dünyaya veda etmek zorunda kalmasaydı belki de Selçuklular, “dünyanın tek devleti” hâline geleceklerdi.

Melikşah, bu büyük işi nasıl başarmıştı?

Bu sualin cevabı, hayatındaki tablolarda bulunabilir. Sadece birini zikretmekle yetineceğiz.

Günlerden bir gün, Selçuklu Devletinin askerî ve idarî li-derleri toplantıya çağırıldı. Toplantıya bizzat Melikşah başkanlık ediyordu.

– Vezirlerim, paşalarım, beylerim, diye söze başladı, Devletimiz, Allah'ın izni ve yardımı ile çok büyüdü. Bu büyük devleti idare etmek de son derece zorlaştı. Bir devlet bütçesi yapalım. Gelirimizi giderimizi denkleştirelim. Nereye ne kadar

sarf edeceğimizi bilelim. Zira Cennetmekân sultan pederimizden duyduk ki maliyesi sağlam olan devlet yıkılmaz.

Çalışmalar başladı. Gelirler toplandı, giderler hesaplandı. Raporlar Sultan'a verildi. Melikşah, hepsini tek tek inceledikten sonra,

"Görürüz ki bütçemizde yoksullara, muhtaçlara, yetimlere, dervişlere, ilim tahsil edenlere, sanatkârlara pek bir şey ayırmamışsınız. Bu saydıklarımız için bütçeye 300 bin altın konsun."

Bu emri duyunca, zamanın harbiye nazırı olan zat, rahatsızlıkla kınmıştı. Yüzü memnuniyetsizlikle büzüldü. Sultan'ın teklif ettiği rakam, neredeyse askerî bütçeye yakın bir rakamdı. Devletin genişleyip büyümesinde, korunup yükselmesinde, savaşlarda zafer kazanıp ganimet toplanmasında en büyük pay, dervişlerin, yetimlerin, sanatkârların değil, ordunundu. Melikşah ise orduyu medrese mollalarıyla bir tutuyordu. Bu, olamazdı!

Daha fazla dayanamadı. Öfkesi yüzünden haddini bile aşan bir ses tonuyla,

"Bu miktar para ordunun bütçesine eklense Bizans'ın surlarını dahi açardık!" dedi.

Sultan Melikşah gayet sakindi, hatta gülümsüyordu.

"Yanlışın var!" diye cevap verdi, "Biz şimdiye kadar fakirleri, dervişleri, yetimleri, muhtaçları gözetmeseydik ordumuz değil yeni beldeler fethetmek, payitahtımızı (başkentimizi) bile korumaktan aciz kalırdı."

Hepsini tek tek süzdükten sonra devam etti:

"Biz memleketleri, kılıçtan evvel, yoksul takımı ve dervişmolla kısmının dualarıyla fethederiz. 'Duanız olmasaydı ne ehemmiyetiniz olurdu?' buyuran Cenab-ı Hakk'a yemin ederim ki bütçemizde ayrılan en hayırlı yatırım budur."

Herkes dağıldıktan sonra bile şanlı vezir büyük âlim Nizamü'l-Mülk, hâlâ hayran hayran Melikşah'a bakıyordu. Melikşah birden ürktü:

“Yanlış bir şey mi söyledik, hocam?”

“Hayır, Sultanım, çok doğru söylediniz. Bu kararınızla nararımda öylesine büyüdünüz ki başı dumanlı dağlar gibisiniz. Zirvedeki sırrı bir türlü çözemiyorum.”

Bir başka zaman da Melikşah’a şöyle demişti:

“Ey Cihan Sultanı! Ben sana öyle manevî bir ordu vücuda getirdim ki duaları Arş’a ve Allah’a kadar yükselir. Hâlbuki askerlerinin okları bir milden öteye geçmez.”

Damarlarımdaki kan...

ÇAKA BEY, KÜÇÜK YAŞTA Bizans'a esir düşmüştü. Bizans saraylarında eğitim göymüş, 1081 yılında imparator olup tahta çıkan Birinci Aleksi Komnen'le birlikte büyümüştü.

Meslek olarak askerliği seçti ve bazı savaflara katıldı. Gösterdiği ataklık, kahramanlık yüzünden generalliğe kadar yükseldi.

Bir gün İmparator Aleksi Komnen, Çaka Bey'i çağırdı. Ona Bizans sarayında "Tatiki" derlerdi.

"Söyle bakalım, General Tatiki arkadaşım, bana yardıma hazır mısın?"

"Bütün ömrümce yardım etmedim mi, İmparator Hazretleri, böyle bir soruyu niçin sorarsınız?"

"Çünkü bilmek istiyorum. Bütün düşmanlarıma karşı savaşır mısın?"

"Elbette savaşırım! Sizi korumak benim vazifem."

"Düşmanlarım Türkler olsa yine savaşır mısın?"

Çaka Bey, son soru karşısında durakladı. Ne cevap vereceğini birden kestiremedi. Sustu.

“Neden sustun? ‘Türklerle savaşır mısın?’ diye soymak-
yım.”

Başını iki yana salladı:

“Bunu benden istemeyiniz, İmparator Hazretleri...”

İmparator şaşırmişti:

“Ama niçin?”

“Çünkü damarlarımda, savaşmamı istediğiniz insanların
kanını taşıyorum!”

“Hâlâ Türk olduğunu mu söylemek istiyorsun?”

“Evet, hâlâ! İnsan bir kere bir milletin kanıyla doğar ve ay-
nı kan damarlarında dolaşırken ölür; bu değişmez.”

“Ben de seni iyi eğittiğimi sanıyordum; yanılmışım!”

Dışarı çıktığında arkadaşları, etrafını almışlardı. Delilik
yapmıştı. İmparator’un teklifini kabul etseydi “büyük adam-
lar” safına katılırdı. Herkesten saygı görürdü. Belki bir gün
imparator bile olurdu.

“İmparator filân olmak istemiyorum!” diye cevap verdi,
Çaka Bey, “Kendi soyuma kılıç çekemem.”

Ve bir ihtilâl sırasında Bizans sarayından kaçtı. Eskiden
kumanda ettiği adamlarının başına geçti (1081).

“Allah’ın bana gösterdiği yoldan yürüyeceğim; milletime,
asıl vatanıma ölünceye kadar hizmet edeceğim.” diyordu.

İzmir’i fethetti. Bir donanma kurup denize açıldı ve yıllar-
ca Bizans’a kan kusturduktan sonra bir suikast neticesi öldü-
rüldü.

İznik Meydan Savaşı

BÜYÜK SELÇUKLU SULTANI Alpaslan, 1071 yılında kazandığı Malazgirt Zaferiyle Anadolu'yu bütün Türklere açmış, Türklerin ebedî yurdu yapmıştı.

Oğlu Melikşah, yerleşme bölgelerinin sınırlarını genişletti, yeni kaleler fethederek topraklarımıza kattı.

Ondan sonra Türkler, kabileler hâlinde akın akın Anadolu'ya gelip yerleşmeye başladılar. Köyler, kasabalar, büyük şehirler kuruldu.

Avrupa devletleri korkuya kapıldılar. Türkler, Müslüman'dılar. Onların yayılması demek, İslamiyet'in yayılması demekti. Yakında sarıklılar, Avrupa içlerine yürüyebilirlerdi. O zaman ne yapacaklardı?

Papazlar ve keşişler, söz birliği hâlinde aynı şeyi söylüyorlardı:

“İslamiyeti ortadan kaldırmak lâzımdır!”

Papa'nın önderliğinde bir karara vardılar. Her devletin yardımıyla büyük bir ordu toplanacak, bu orduya “Haçlı Ordusu”

denilecekti. Ve Haçlı Ordusu, Anadolu'ya girip Türkleri yok edecekti.

Bir gün, başlarında Fransız papazı Pierre Leymit olduğu hâlde Anadolu üstüne yürüdüler. Geçtikleri yerleri yakıp yıkıyorlardı. Kendi dinlerinden olanlara bile acıymıyorlardı. O zaman kilise olan Ayasofya'nın kubbesindeki altın haçı çalmışlardı.

Sanki bu bir ordu değil, soyguncu vurguncu bir çeteydi. Asa asa, kese kese, yaka yıka gidiyordu.

Selçuklu Sultanı Kılıç Aslan, durumu haber alır almaz hazırlıklara başladı. Kumandanları toplayıp:

"Bu topraklardan çıkmayacağız!" diye yemin etti, "Cen-netmekân Sultan Alpaslan'ın ve şanlı oğlu Melikşah'ın bize armağan ettiği vatanımızdan bir adım bile gerilemeyeceğiz. Bu uğurda gerekirse ölmeye hazır mısınız?"

"Hazırız!" diye bağıldılar.

Ve bir gün Haçlı Ordusunun iyice yaklaştığı haberi geldi. Selçuklu Ordusu, Kılıç Aslan'ın kumandası altında birleşip düşmanın karşısına çıktı.

Düşman çok kalabalıktı. Ama yağmadan başka bir şey düşünmüyordu. Papazlar, askerleri coşturmak, cesaretlendirmek için durmadan konuşuyorlardı; fakat pek kimse dinlemiyordu.

16 Mayıs 1097 tarihinde İznik önlerinde korkunç bir meydan savaşı oldu. Bir tarafta Haçlı Ordusu, bir tarafta Selçuklular vardı.

Savaş, karşılıklı ok atmayla başladı. Ne çare, Haçlılar tepeden turnağa zırlıydılar. Selçukluların attığı oklar hedefi bulsalar bile öldüremiyorlardı. Okçularımız delirecek gibiydiler.

"Kablumbağa herifler!" diye bağırıyorlardı, "Erkekseniz bizim gibi giyinip gelin!"

Ova binlerce atının nalları altında eziliyor, çığlıklar kopuyordu. Süvarilerimiz, düşmanın üstüne yalın kılıç dalmışlardı.

Sultan Kılıç Aslan, kesin sonuç istiyordu.

Saatlerce süren savaşta iki taraf da yorgun düştü.

Türkleri pek fazla sevmeyen ünlü tarihçi Hammer, meşhur eserinde, "Selçuklular, İznik Meydan Savaşında adlarını ölümsüzleştiren bir kahramanlıkla dövüştüler." demek zorunda kaldı.

Sultan Kılıç Aslan ise çok kararlıydı. Düşmanın sayıca üstünlüğü onu yıldırmamıştı.

"Anadolu topraklarını Haçlılara mezar edeceğim!" diye haykırıyordu.

Sonunda dediğini yaptı. Anadolu toprakları bütün Haçlılara mezar oldu.

Cengiz Han'ın "hoca"ları

DÜNYANIN EN ZALİM hükümdarı, dünyanın en kanlı ordusuyla Buhara önlerine gelmişti.

Cengiz Han, önüne çıkan her şehri, her kaleyi yaka yıka, Müslümanları öldüre öldüre, ocakları söndüre söndüre yürümüş, nihayet Buhara surlarına dayanmıştı.

Şehir halkı kararsızdı. 1220 yılının en felâketli kâbusunu yaşıyorlardı. Halk, surlara tırmanıp karınca sürüsü gibi kaynaşan ve sevinçle harp çığlıkları atan Moğol Ordusunu korkuyla seyrediyordu:

"Bunlara dayanılmaz!"

"Bizi kılıçlarına lokma ederler!"

Şehir meclisi içtima etti. Bir karar vermeliydiler. Ya teslim olacaklar yahut çarpışacaklardı. Üçüncü ihtimal mevcut değildi.

Görüşmeler başladı. Kimisi teslim olmak taraftarıydı. Kimisi de ne olursa olsun savaşılmasını istiyordu:

“Ecdat yadigârı, İslam medeniyetinin göz bebeği, ilim ve irfan yuvası olan bu kaleyi putperest Cengiz’e teslim etmek, uhrevî mes’uliyeti muciptir. Binaenaleyh kanımızın son damlasına kadar mukavemet etmeliyiz. Cengiz şehre girecekse cesetlerimize basarak girsin!”

“Cesetlerimize basmak, şüphesiz, Cengiz’e büyük bir zevk verir. En iyisi, teslim teklifiyle gitmektir. Belki o zaman merhamete gelir.”

“Cengiz Han’da merhamet ha? Ne boş hayal!”

“Hayal değil, vakıa... Cengiz merhametsizdir, ama yanında Müslüman hanlar vardır; onlar bizi korur. Dindaşlarını ezdirecek değiller ya! Hatta söylendiğine göre bazı hocalarımız bile Cengiz’den yanalar.”

“Evet, evet... Cafer Hoca var, İmam Hacı var; onlar bizi korur, ne dinimize ne ırzımıza ne canımıza zarar verdirirler.”

Lâf uzadı, uzadı; sonunda şu karar çıktı:

“Cengiz Han’a bir heyet gönderelim. Dinî inançlarımıza, canımıza, namusumuza dokunmaması şartıyla teslim olacağımızı bildirelim.”

“Münasiptir.”

Bunun bir hayal olduğunu ileri sürenler vardı. Bunlar vakit geçirilmeden müdafaa tertibata alınmasında ısrar ediyorlardı. Fakat ekseriyet, Cengiz Han’a heyet gönderilmesine karar verince acı acı söylenmekle yetindiler:

“Bu gaflet bizi boğar!”

Heyet, hazırlanıp beyaz bayrak çekti ve Cengiz’in ordugâhına gitti. İçlerinde büyük bir ümit, kıpır kıpırdı. Cengiz’in yanında bulunan hocalar ve Müslüman hanlar, kendilerine yardımcı olacaktı. Zaten onlar, Cengiz’in İslam ülkelerini tahrip etmesine mâni olmak için orada idiler. Hele Cafer Hoca, büyük bir âlimdi. Cengiz Han zulmetmek istese bile durdururdu. Ne zamandır yanında bulunduğuna göre, herhâlde nüfuzu

vardı. Cengiz Han, Cafer Hoca'nın ilminden istifade ediyor olmalıydı. Cafer Hoca gibi tanınmış bir hocaya güvenmeyecekler de kime güveneceklerdi?

Büyük ümitlerle karışık küçük endişelerini çiğneye çiğneye Cengiz Han'ın huzuruna çıktılar.

Cengiz Han, tahta bir koltuğa kurulmuştu. Bir yanında Müslüman Karluk Hükümdarı Arslan Han'la yine Müslüman Almalık Hükümdarı Sugna Tekin duruyordu. Öbür yanında ise Cafer Hoca ile imam Hacıp bulunuyordu.

Heyet başkanı aksakallı ihtiyar, derin bir soluk aldı. Yol boyunca aklından geçenlerin doğruluğuna hükmetti. Anlaşılan, Cengiz Han bunlara sormadan bir iş yapmıyordu. Bunlar da Müslüman olduklarına göre, belki Buhara'yı teslim etmeden kurtulmanın yolu bile açılırdı. Arslan Han'ın, Sugna Tekin Han'ın, Cafer Hoca'nın ve İmam Hacıp'in kendilerine yardım edeceği muhakkaktı. Cesaretlendi.

"Büyük Kaan," diye söze başladı, "biz Buhara halkının temsilcileriyiz. Şehrimizin kaleleri çok yüksektir. Dört yanı kalın ve sağlam duvarlarla çevrilidir. Ayrıca içinde canını vermeye hazır kahramanlar vardır."

Cengiz Han, insanın iliklerini donduran bir sesle sordu:

"Onun için mi teslim olmak istersiniz?"

Heyet başkanı duymazdan gelerek konuşmaya devam etti:

"Erzakımız da boldur. Ne kadar gayretli bir ordu olursanız olunuz, şehri almak için yıllarca muhasara etmeniz gerekecektir."

Cengiz Han'ın bakışları hâlâ buz gibiydi. Sarı sarı bakıyor, sanki karşısındakinin ciğerini deliyordu. Müslüman hanlar ve hocalar niçin susuyorlardı sanki? Buhara'yı bağışlamasını söylemelerinin tam sırasıydı; fakat inadına susuyor, inadına önlerine bakıyorlardı. Buhara gibi bir ilim, irfan ve mabetler şehrinin yakılıp yıkılmasına seyirci mi kalacaklardı? Buna imkân yoktu. Yürekləri sızlardı. Vicdanları elvermezdi. Uykuları ka-

çardı. Hâlâ niçin konuşmuyorlar, niye Cengiz Han'a bir şeyler söylemiyorlardı öyleyse?

"Bü... Büyük Kaan!" diye kekeledi, "Biz..."

Cengiz Han hiddetle bağırdı:

"Sus, şarlatan! Yalvarmaya geldinse yalvar, akıl satmaya geldinse işte kapı, defolun!"

Ümit teli koptu. İhtiyar elçi inim inim bir sesle,

"Teslim şartlarını görüşmeye geldik." diye inledi.

Zavallı hâlâ inanamıyor, Müslüman hanların hocaların Cengiz Han'a müdahale etmemelerine akıl erdiremiyordu. Cengiz'in homurtusunu duydu:

"Şartlarınızı söyle, ihtiyar..."

"Şehir halkına ilişmeyin, bizi inançlarımızda serbest bırakın, camilerimizi yıkmayın, kitaplarımızı yakmayın."

Cengiz Han kıs kıs güldü. Boş şarap kupasını Çinli köleye uzattı:

"Doldur!"

Bir dikişte bitirdikten sonra, elçilere çok tuhaf gelen bir sual sordu:

"Şarap içer misiniz?"

Hepsi aynı anda tiksintiyle cevap verdiler:

"Hayır!"

Yüzünü buruşturdu:

"Öyleyse sizin dininizle benim dinimin bağdaşması mümkün değildir. Teslim olmak istiyorsunuz. Kabul ederim. Ancak mağlûpların şartı şurtu olmaz. Ya mağlûbiyeti peşinen kabul lenir, kapıları açarsınız veya dövüşü göze alır, erce meydana çıkarsınız."

Heyet başkanı tökezledi. Sanki bir faydası olurmuş gibi söylendi:

"Kale duvarlarımız çok sağlamdır."

Cengiz Han hiddetle doğruldu:

"Bir kalenin sağlamlığı, müdafilerinin cesaretiyle ölçülür.

Gidin, kalenin bütün kapılarını açın. Hakkınızdaki hükmü sonra vereceğim.”

Bir an düşünüp ilâve etti:

“Bu hükmün mümkün olduğu kadar mülâyim olması için şeytanımı kandırmaya çalışacağım.”

Sinsice sırttıktan sonra sırtını döndü. Muhavere bitmiş, heyetin güvendiği Müslüman hanlar ve hocalar tek kelime dahi etmemişler, öylece önlerine bakarak hep susmuşlar, hep susmuşlardı.

Heyet Buharâ'ya dönerken düşünceliydi. Heyet başkanı,

“Ne dersiniz?” diye sorunca biri:

“Mukavemet edelim.” diyenler bence haklı. Cengiz Han, diğerlerine yaptığını bize de yapacak. Taş taş üstünde bırakmayacak. Camilerimizde şarap içip kadınlarımızı vahşî askerlerine ikram edecek.”

Diğeri,

“Yapmaz!” diye kestirip attı, “Daha doğrusu, yapamaz, yaptırmazlar. Görmediniz mi Arslan Han'la Sugna Tekin'i? Cengiz Han onları yanına oturtmuştu. Demek sözlerine ehemmiyet veriyor. Sonra, İmam Hacı var, Cafer Hoca var. Bizi ezdirmezler.”

“Ama hiç konuşmadılar, Cengiz'in söylediklerine itiraz etmediler.”

“Âdet böyledir. Koca kaan konuşurken yanındakiler susar. Vakti gelince elbet konuşacaklardır. Onlara güvenmemiz lâzım. Sonra, Cengiz Han, söylendiği kadar kötü yürekli, zalim bir İslam düşmanı olsaydı Müslüman hükümdarlarla bazı hocaları yanına alır mıydı? Teklifimiz ona ters geldiği için bize çıktığına bakmayın.”

Şehre girdiler. Gördüklerini, duyduklarını anlattılar. Fakat bazı kafalar hâlâ eski havalardaydı. Bunlar:

“Cengiz'in yanındaki hocalara güvenelim, Müslüman hanlara inanalım.” diyorlardı. “Elbette dindaşlarını koruyacaklardır.”

Buna karşılık, şehri müdafaa taraftarı olanlar:

“Etmeyin eylemeyin. Düşmana iltihak eden kim olursa olsun bize dost değildir. Zalimin zulmüne ortak olmuşlardır. Bunlara güvenilmez. Teslim olmayalım.”

Teslim olmak isteyenler ağır bastı. Tesellileri de hâlâ aynıydı. Müslüman hanlar ve Cengiz’in yanındaki hocalar, kendilerini koruyacaklardı, ezdirmeyeceklerdi.

Ve Buharanın 12 kapısı birden düşmana açıldı. Cengiz Han şehre girdi. İki yanında Buharalıların güvendiği Karluk ve Almalık Hanları vardı. Ardında İmam Hacıp ve Cafer Hoca yürüyordu.

Buhara halkı bunları görünce ümitlenir gibi oldu. Oysa onlar, yürek yakan manzarayı göymemek için gözlerini yerden kaldırmıyorlardı.

Cengiz’e yakın olunca dindaşlarını koruyabileceklerini zannedip vaktiyle bu yola girmişlerdi. Belki İslam dininin yüceliğini Cengiz’e anlatabilir, onu Müslüman yapıp kılıcını ve ordusunu İslam’ın emrine alabilirlerdi. O takdirde dünyayı fethin yolları açılırdı. İslam sancağı dünya yüzünde tek sancak olarak dalgalanırdı.

Sonunda bunun hayalden ibaret olduğunu anladılar ya, iş isten geçti. Her çıkışları Cengiz’in sert bakışlarına, tehditlerine toslayıp tuz buz oldu. Nihayet onu memnun görmek için her şeyi yapmaya koyuldular.

Cengiz Han şehri yaktı. Camilerde şarap içti. Din âlimlerinin sarığını başlarıyla birlikte yerlere yuvarladı. Kadınları vahşi askerlerine taksim etti.

Bir ara Arslan Han dayanamadı,

“Aman, Büyük Kaan!” diye itiraz yollu mırıldanacak oldu.

Cengiz, sert bir bakış fırlattı:

“Müslümanlığın mı incindi, Arslan Han? Cennet’e gitmeyi mi özlersin? Büyük Cengiz Han gülünce bütün dünya ağlamalı! Düşmanın kıvranışını, ümitsiz ağlayışını zevkle seyretmelisin.”

Arslan Han boynunu büktü. Canı dininden kıymetli gelmişti. Sesini çıkarmadı.

Buhara yanıyor, Buharalılar Cengiz Han'ın hocalarına inanmanın yanlışlığını neden sonra acı acı idrak ediyorlardı.

Osman Gazi'nin rüyası

KIR ATIN YİĞİT SÜVARİSİ, günlerden bir gün Osman Gazi oğlu Orhan Gazi'nin önüne çıktı:

"Pederiniz, sizi emreyler" dedi, "derhal gidelim."

Orhan Gazi'nin içine birden korkunç bir şüphe girdi, saplandı. Babasını hasta bırakmıştı. Yoksa kendisi Bursa kuşatmasıyla uğraşırken ecel yetişmiş miydi?

Sarardı, ağzı kurudu; güç işitilir bir sesle karşısındakine sordu:

"Pederimi diri bulabilecek miyim?"

Adam gözlerini yere indirdi, boynunu büktü.

"Allah isterse..." dedi.

Orhan Bey, çadırından âdeta koptu. Atına atladığı gibi dolu dizgin sürdü, sürdü ve babası Osman Gazi'nin yatağının baş ucuna çömeldi:

"Beni emretmişsiniz, muhterem babacığım!"

Osman Bey yatıyordu. Takatten düşmüş, hastalık onu yıpratmıştı. Bakarken ışıklar saçan gözleri artık sönüktü. Odada

bir ölüm sessizliği vardı. Bu sessizliğin içinde Osman Bey'in hasta sesi dalgalandı:

"Geldin mi oğul?"

"Geldim, Bey pederim, emrinizi alır almaz geldim. Emret!"

Osman Bey dikkatle oğlunu süzdü. Sonra bu kadarcık bir hareketten yorulmuş gibi yumdu gözlerini:

"Herkes gibi ben de ölüyorum Orhan... Ama öldüğüme değil, Bursa'yı alamadığıma üzülüyorum. Vaziyet nice dir?"

"Kuşatma bütün şiddetiyle devam ediyor, muhterem pederim... Bugün yarın Allah'ın izni ve lütfu ile düşecek."

Osman Bey, yorganın dışındaki elini uzattı. Oğlunun elini arıyordu. Orhan Bey bunu sezdi. Babasının mübarek elini avucunun içine aldı, sonra eğilip öptü. Yiğitler yiğidi ağlıyordu.

"Sus Orhan, ağlamak sana yaraşmaz. Şimdi beni iyi dinle, vasiyetime kulak ver."

Orhan Bey hıçkırıklar arasında cevap verdi:

"Can kulağıyla dinlemekteyim, babacığım..."

"Oğlum, Bursa'yı aç, gülzar eyle. Oğlum, öldükten sonra beni Bursa'da Gümüşlü Kümbete göm. Oğlum, bilginleri kayır, şehit çocuklarını koru, gazileri sev, sana bıraktığım kumandanlara fikir danış."

"Emrin başım üstüne, muhterem babacığım!"

"Oğlum, Allah'ı tanımayan, emirlerine uymayan kimsele-re, devlet işlerinde görev verme. Verirsen eğer, yüzün kara olarak ahirete gidesin! Bunlar halka iyi muamele etmezler ve rüşvet almaya meyilli olurlar. Memleket ve millet, böylelerinden büyük zarar görür. Oğlum, bilmediğini bilenden sor, sor ki en doğru olanını bul ve yap. Sana sadık olanların gönüllerini hoş et, cimrilik yapma, asker ve kumandanlarına armağanlar ver, ihsanlarda bulun. Yapacağın her işi, etrafındakilerle konuştuktan sonra yap."

Orhan Bey hıçkırıklar arasında söz verdi:

“Allah ömür verdikçe şu emirlerinden kıl payı ayrılmayacağım, muhterem pederim, söz veriyorum!”

Osman Bey, eliyle oğlunu iter gibi yaptı:

“Haydi artık git, Bursa’yı al ve beni Bursa’ya göm.”

“Seni bu hâlde bırakıp bir yerlere gidemem, babacığım... İzin ver, yanında kalayım.”

Osman Bey gözlerini hiddetle açtı; hastalığından bu yana göz bebeklerinde ilk defa ışıklar oynadı, öfkeler kaynaştı:

“Ben hâlâ bir Beyim. Eğer Bey isem sana emrediyorum: Git, ordunun başına geç ve Bursa’yı al!”

Gözlerini yumdu ve başını öte tarafa çevirdi.

Orhan Bey ağır ağır kalktı. Adımlarını güçlkle atarak dışarı çıktı.

Atı eğrlenmiş, kendisini bekliyordu. Babasının son emrini yerine getirmeli, gidip Bursa’yı almalıydı.

Gitti ve Bursa’yı aldı.

Ama Osman Gazi o kadar dayanamamış, fetihten önce öldüğü için Söğüt’e gömülmüştü.

Vasiyeti gereğince Söğüt’teki türbesinden alındı ve Bursa’da Gümüşlü Kümbet’e defnedildi.

Burçlara dikilen sancak

5 NİSAN 1326 GÜNÜYDÜ. Osmanlı Devletini kuran Osman Bey, bir süre önce ruhunu Rahman'a teslim etmişti.

Ölmeden önce yaptığı vasiyette, Bursa'nın alınmasını ve kendisinin Bursa'ya gömülmesini istiyordu.

Yerine, oğlu Orhan Bey geçmişti.

Bursa çoktan kuşatılmış durumdaydı. Orhan Bey, ne yapıp yapacak, babasının son arzusunu yerine getirecekti.

5 Nisan gecesi kumandanlarını çadırında topladı.

"Bakın, a beylerim, gazilerim!" diye konuşmaya başladı, "Söğüt'e birkaç yüz çadırla geldik, Allah'ın yardımıyla çabuk büyüyüp geliştik. Nicedir Bursa'yı küffarın elinden almak azmindeyiz. Fakat hücumlarımız tesirsiz kalıyor. Niçin gayret gösterilmez? Niçin hâlâ Bursa dize getirilmez? Yarın son, beylerim, gazilerim; yarın Bursa'yı sizlerden istiyorum!"

"Emrin canımızla beraber!" dediler, "Ama Bursa iyi korunuyor, düşman kalabalık!"

Orhan Bey yerinden fırladı:

“Biz daha büyük kalabalıkları yenmedik mi, daha sağlam kaleleri almadık mı? Gayret isteriz, lâf değil!”

Boyun büktüler:

“Baş üstüne!”

Ertesi gün sabah namazından sonra gaziler (Orhan Bey’in askerleri) “Allah!” sesleriyle hücumla kalktılar.

Atlar doludizgin Bursa üstüne koptu, naralar Bursa Ovasını çın çın çınılattı, oklar havada vızıldamaya başladı.

Ortalık toz dumana bulanmıştı. Canını dişine takan yiğitler, ya Bursa’yı almaya veya Bursa uğruna ölmeye gidiyorlardı.

Ordu içinde Durak isimli genç bir yiğit vardı. Henüz 20’sine bile girmemişti. Atını deli gibi sürüyor, elindeki sancağı Bursa Kalesinin burçlarına dikmeye can atıyordu.

O sırada insafsız bir ok, omuzunu delip geçti. İnlemedi bile; kendini tuttu, dişlerini sıktı. Bir an dizginleri bırakıp omzundaki oka el attı. Çekti, kopardı, yere çaldı. Kan, kolundan aşağılara süzülürken,

“Allah, Allah! İllâllaaah!” diye haykırdı.

Gencecik birinin böylesine ileri atılması, ihtiyar savaşçılara dokunmuştu. Onu geçmek için atlarını tepiklediler. Bir yarıştı, başladı.

Genç Durak hâlâ en önde gidiyor, kimseyi geçirtmiyordu. Yaralı bir aslanı andırıyordu.

Surlara yaklaştı. Oklar, etrafında sivrisinekler gibi vızıl-daşıyorlardı. Ama hiç korkmuyordu. Tek isteği vardı: Herkes-ten önce burçlara tırmanıp sancağı dikmek...

Delice gitmesi, eski savaşçıları bile ürkütmüştü. Birkaç kişi, arkasından bağıırıyordu:

“Geri dön, be! Geri dön, deli!”

Dönmedi. İki ok daha vücuduna saplandı, fakat yine dönmedi. Surların dibinde attan indi. Kılıcını çekti. Vuruşa vuruşa ilerlemeye koyuldu.

Ardından diğerleri yetiştiler.

Kaleden çıkan düşmanla askerlerimiz arasında müthiş bir kapışma oldu. Ortalık birbirine girdi.

O kargaşada bizim Durak, nasıl olduysa oldu, kendini burçlarda buldu. Sancağı dikti. Ezan okumaya başladı.

Orhan Bey, dikkatle onu seyrediyordu. Gözleri yaşlarla dolmuştu. Tuhaftır ki atılan oklar, savrulan kılıçlar Durak'a tesir etmiyordu.

"Fesuphanallah!" dedi, Orhan Bey, "Besbelli melekler onu muhafaza ediyorlar!"

Bursa alınmış, Durak ise sadece birkaç yerinden yaralanmıştı. Hemen tedavisi yapıldı. Akşam karanlığında Orhan Bey, Durak'ın çadırına gidip onu alnından öptü.

"Berhudar olasın, evlât! Yüzümüzü ağarttın." dedi.

Bursa elimize geçmişti. Ve daima elimizde kalacaktı.

Bir başa bir göz yeter!

GÜNLERDEN BİR GÜN, Osman Bey oğlu Orhan Gazi, namılı kumandanlarından Ali Bey'i huzuruna çağırdı.

"Bak, Ali Bey kardaşım!" dedi, "Biz, Bizans kâfirinin elinde bulunan İzmit'i, Allah'ın izniyle fethe gidiyoruz. Bu arada Hereke Kalesinin alınmasını senden bekliyoruz. Ancak yanına fazla asker veremeyeceğiz. Seçme 100 babayiğit yeter mi?"

Ali Bey, sağ elini göğsüne vurup selam durdu:

"Artar bile Orhan Beyim... Savaş insan kalabalığıyla kazanılsa Bizans kâfiri kazanırdı."

Bu söz, Orhan Bey'in çok hoşuna gitti. Gülümsedi. Sonra ayağa kalkıp Ali Bey'i kucakladı:

"Göreym seni, kavi dur, zafer haberini tez ulaştır."

Orhan Bey'in ellerini öpüp huzurundan çıktı. Yanına, 100 seçme asker alarak Hereke önlerine geldi.

Kale, sağlam görünüyordu. Düşman ise kalabalıktı. Fakat Ali Bey çok kararlıydı.

"Allah'ını, Peygamberini, dinini, devletini seven, arkamdan

gelsin!” diye bağırdı. Pervasızca ileri atıldı.

Yiğitler, “Allah, Allah!” sesleriyle Hereke Kalesine saldırdılar.

Düşman, kalabalık ve hazırlıklı olmasına rağmen, her biri bir iman kalesi olan Osmanlı yiğitleri karşısında tutunamadı. Kısa zamanda bozuldu. Osmanlı yiğitleri kaleye girdiler.

Tam bu sırada vınlayan serseri bir ok, Ali Bey’in gözüne saplandı. Ali Bey bir an şaşırdı. Sonra elini hızla kaldırıp oku yakaladı. Bütün kuvvetiyle çekti ve oku gözüyle birlikte çıkardı.

Durumu gören genç yiğitlerden biri, telâşla Ali Bey’in yanına koştu. Ali Bey, onun telâşına gülüyordu:

“Bre yiğit kardaşım, niye telâş edersin? Bir başa bir göz yetmez mi? Mağlûp olarak iki gözle arkaya bakmaktansa tek gözle ileri hedeflere, yeni zaferlere bakmak daha hayırlı değil midir?”

Evet, onlar böyleydi!

Ya Rab, beni şehit eyle!

SIRP KRALI LAZAR GREBLİYANOVİÇ'İN teşebbüsüyle yeni bir Haçlı ittifakı vücuda gelmişti. Ulahlar, Boşnaklar, Sırp-lar, Arnavutlar, Macarlar, hatta Osmanlı himayesinde bulunan Bulgarlar bile ittifaka dâhildiler. Sırp Kralı, bütün Avrupa'ya mektuplar gönderiyor,

“Osmanlıları Balkanlar'dan atacağız, keyfimiz isterse dünya yüzünden bile kaldırabiliriz!” diyordu.

Başlangıçta hep böyle sabun köpüğü gibi kabarırlardı. Bu, Osmanlı ordusuyla karşılaşınca kadar sürer, daha ilk karşılaşmada iğneye değmiş balon gibi sönerlerdi.

İşte yine aynı havada geliyor, birbirlerini överek göklere yükseltiyorlardı. Müdafaaasız kasabaları, köyleri talan ederek, ellerine geçen Müslüman'ı kâh kazığa vurup kâh keserek taassuplarının kinini döküyorlardı.

Kısacası Haçlı Ordusu, arkasında kandan ve kinden bir iz bırakıp Kosova'ya yürüyordu. Osmanlı tahtının bahtı Murat Hüdavendigâr, Haçlı Ordusunun Kosova yolunu tuttuğunu

öğrenir öğrenmez Çandarlı Ali Paşa'yı çağırdı:

"Göreyim seni, şanlı vezirim! Bize asi gelen Bulgar Kralı Şişman'ın kolunu kanadını kır, Haçlılarla birleşmesini engelle."

Çandarlı gibi biri Padişah fermanını sorguya tutup kirlendir mi? "Ferman Hünkârıdır!"

Bu kadar. Gerisi kös sesleri, mehter tokmağı, kılıç ve Bulgar Kralı Şişman'ın aman dilemesi:

"Sultanım, efendim, beni bağışlasınlar. Hata ettim, hâkîne yüz sürmek isterim."

Yeniden kös sesleri, mehter tokmağı, tuğlar, ardından Padişah'ın ordulara hükmeden sesi:

"Küffar üzre seferimiz vardır! İslam mülküne destursuz girenlerin ayakları İslam kılıcıyla kesilmelidir!"

* * *

Filibe konağında, Padişah'ın yüzünü güldüren bir müjde:

"Gazi Evranos Bey geldiler."

Evranos Bey'in hac dönüşüdür. Ordu-yu Hümayun'un sefere çıktığını öğrenir öğrenmez gaziliğine belki de şehitlik katmak için ayağının tozuyla yolu tutmuş ve ihtiyar Evranos Bey, hac farızasını yerine getirip Peygamber-i Zîşan Efendimizin eşiğine yüz sürmenin taze kuvvetiyle âdeti gençleşip Padişah'ın otağını bulmuştur.

Padişah otağına yürüyen, tek başına Evranos Bey değil, sanki koca bir tarihtir. Asker, "Baba" dediği koca gaziyi görmek ten tarifi zor bir heyecan ve anlatılması kelimelerin kifayetsizliğinde bir haz duymuştur.

"Gazi babamız, hoş geldiniz!" sesleri arasında Padişah'ın huzurundadır.

Padişah, babasının arkadaşlarından koca Evranos Gazi'yi ayakta istikbal eder:

"Hoş geldin, koca gazi, koca baba yadığarım!"

* * *

Tekrar yol, nihayet Karatova... Sırp elçileri, Padişah huzurunda, Lazar'ın emriyle üstten atmaya çalışırlar:

"Kendiliğinizden Balkanları terk ederseniz Kralımız Lazar bir antlaşma imzalar. Yok derseniz sizi yüz bin kişilik tepeden tırnağa müsellâh bir Haçlı ordusu karşılayacaktır. Bu ise Osmanlıların sonu olabilir."

Sultan Murat Hüdavendigâr gülmekte:

"Hay, Elçibaşı, düne kadar el öpüp bağışlanmak için yalvaran kralınız, bugün savaşmak mı istiyor?"

Söyleyin ona, fermanımızı Kosova Sahrasında kanla imzalatmasını biliriz!"

Nihayet Kosova Meydanı...

Düşman önceden gelmiş ve hâkim tepeleri tutmuştur. Sultan Birinci Murat, orduya istirahat verdikten sonra, atını bir tepenin üstüne sürer, başıboş karıncalar gibi kaynaşan Haçlı Ordusuna bakar. İki rekât namazdan sonra diz çöküp el açar:

"Rabbim, Resulün hakkıçün müminlere yardım et, ilâ-yı kelimetullah uğruna cenk eden Müslümanları muhafaza buyur. Bilmeyerek günah işledimse lütfuna sığındım; günahlarımı Müslümanlara ödetme. İslam'ın ve Müslümanların üzerine gelecek ne kadar kaza ve belâ varsa bana gelsin. İslam'ın buradaki zaferi şehit olmama bağlıysa beni şehit eyle."

Rahı din içre ben feda olayım.

Din yolunda beni şehit eyle!

Ahirette beni sait eyle.

Mülk-i İslam'ı payımal etme.

Menzil-i fırka-i zilâl etme.

Keremin çoktur ehl-i İslam'a,

Dilerim kim erişe itmama!

Şehzade Bayezit (Yıldırım), cenk meclisinde, dinlenme ta-raftarı olanlar karşısında tam bir fırtına:

"Biz buralara istirahate gelmedük; hemen hücum evlâdır,

sabah namazından sonra vurmak iktiza eder, tedbir budur!”

Ve hücum... Yüz bin kişiden mürekkep Haçlı Ordusuna 60 binden az Müslüman Ordusunun tekbirlerle hücumu... Mollaların tekbiri, yeniçeri ve sipahinin “Allah, Allah! İllallah!” kükremesi ve Padişah’ın teşviki:

“Koman, aslanlarım! Urun, yiğitlerim!”

Akşama doğru, tarihi güldüren büyük bir zafer: Kosova Zaferi...

* * *

Ertesi gün 16 Haziran 1389... Padişah, maiyetiyle savaş meydanını gezerken Miloş Kaliloviç isimli bir Sırp azilzadesi, Padişah’ın yakınlarından birine yaralı olduğunu, belki de öleceğini söyler. Sultan Murat için bir insanın hidayetine vesile olmak, bir ülke fethetmekten daha makbul:

“Getirin yanımıza!”

Miloş huzurda. Diz çöker, Padişah’ın eteğini öpme bahanesiyle kolunu uzatınca kolunda gizlediği hançerin sapı avucuna gelir; kaşla göz arasında yerinden fırlar:

“Al!”

Hançeri sapma kadar Padişah’ın göğsüne gömer. Devrilen bir padişah değil, bir dünyadır sanki... Savaştan önce yaptığı duada “Beni şehit eyle.” demiş, şehit olmuştur.

“Yerimize oğlumuz Bayezit geççe.”

Kelime-i şahadet ve muvakkat firak...

Rahmet Sultan Murat’a; kahraman ordusuna, silah arkadaşlarına ve bütün şehitlerimize gani gani rahmet... “Allah’ım Dinimi ve Devletimi Korum!”

Ordular, Kosova Meydanında karşı karşıya geldiler. Haçlı Ordusu 100 bin kişiden fazlaydı. Kral Lazar, kumanda ediyordu. Sultan Birinci Murat’ın kumandası altında bulunan Osmanlı Ordusu ise 40 bin kadardı.

Sultan Murat, at üstünde asker içine daldı.

“Gazileri!” diye konuşmaya başladı, “Bugün, cihat günüdür. Bugün, Allah için ya gazi ya şehit olunacak gündür. Bugün, Kosova Sahrası mehabetinizle titreyecek, cesaretinizle şenlenecek ve zaferlerin en büyüğü kazanılacaktır. Şanlı sancağımız bundan sonra Macaristan içlerine çekilecektir. Dinimizin Rumeli’de yayılması, bu zaferin kazanılmasına bağlıdır. Daim ve baki olan, Allah-ı Azimüşşan’dır. Benimle birlikte hücum ve savlete var mısınız?”

Ordu bir ağızdan karşılık verdi:

“Arkandayız, Yüce Sultan!”

“Bismillâh, hücuuum!”

Koca meydanı “Allah, Allah!” sesleri çınlatırken atlar kişnedi, kösler vurdu ve iki ordu birbirine girdi.

O günlerde henüz bir şehzade (Padişah’ın oğlu) olan Yıldırım Bayezit, gerçek bir yıldırım gibi düşman üzerine düştü. Esti savurdu, yaktı kavurdu. Haçlı Ordusunun sol kanadını darmadağın etti.

Fakat aynı anda, kardeşi Şehzade Yakup, zor durumdaydı. Düşman, Şehzade Yakup’u öldürmek için büyük bir gayret gösteriyordu. Sultan Murat, oğlu Bayezit’e şu emri gönderdi:

“Kardeşinin yardımına git!”

Bayezit, askerlerini alarak rüzgâr gibi ese ese kardeşinin yardımına koştu. Bir yandan da bağırıyordu:

“Yetiştim, kardeşim Yakup; dayan, göreyim!”

Yıldırım Bayezit’in yetişmesi, zafer demekti. Anadolu askerinin maneviyatı bir anda yükseldi. “Allah, Allah!” sesleri etrafı çın çın öttürmeye başladı. Çığ gibi düşmana doğru yuvarlandılar. Önlerine çıkanı eze eze ilerlediler. Düşmanın sağ kanadı da bozuldu.

Kral Lazar, yeni bir plân yaptı. Doğrudan merkeze yüklenerek ve Sultan Murat’ı öldürecek. Fakat plânını uygulamadı. Yeniçeri, bir kaya gibi düşman askerinin önünü kesti. Lazar, perişan hâlde geri çekilmek zorunda kaldı.

“Talih bize gülmüyor, savaşı kaybettik!” dedi ve geri çekilme emrini verdi.

Aynı anda Sultan Murat’ın emri çınladı:

“Düşmanın çevresini sarın, tekini dahi kaçırmayın!”

Haçlı Ordusu sarıldı. Kral Lazar, kumandanlarıyla birlikte esir düştü. Ancak birkaç yüz kişi kaçabildi (25 Haziran 1389).

Bu zaferle Osmanlı Devletinin sınırları Tuna’ya kadar genişliyor, Sırbistan egemenliğimiz altına giriyor, Bulgaristan fethi tamamlanıyor, büyük bir devletin yolları açılıyordu. Osmanlı Devleti, bu zaferin sağlam temelleri üstünde yükselecek ve 600 sene dünyaya hâkim devlet olarak şerefle yaşayacaktı.

Ne yazık ki ertesi gün sevgili sultanını kaybetmişti.

Güneşin ilk ışıkları Kosova Sahrasını ışıklandırırken savaş meydanını gezmeye çıkan Sultan Murat, Miloş Kabiloviç isimli bir Sırp tarafından kallesçe hançerlenip şehit edildi.

Son sözleri,

“Ya Rabbi, sen dinimi, devletimi, milletimi koru!” oldu.

O gün Kosova Sahrasına bir güneş doğdu ve o gün Kosova Sahrasında bir güneş battı.

Osmanlıların padişahı artık Yıldırım Bavezit Han’dı.

Evranos Bey

ADINA “EVranos GAZİ” DERLER, namlı bir yiğit vardı. Sultan Murat’tan izin alıp hacca gitmişti. Döndüğünde Sultan Murat’ı Kosova yolunda buldu. Sırlar, Macarlar, Bulgarlar, Ulahlar birleşmiş, Osmanlıları yenmek için anlaşmışlardı. Yüz bin kişiden fazla askerleri vardı. Bizim ordumuzun insan sayısı ise 40 bin civarındaydı.

Padişah, Evranos Gazi’yi karşısında görünce çok sevindi.

“Hacı Evranos Beyim, seni Allah bize gönderdi!” dedi,
“Haccın mübarek olsun. Velâkin durmak vakti değildir.”

Hacı Evranos Gazi diz çöktü, Padişah’ın ellerini öptü:

“Ne emir buyrulursa canım başım üzeredir!”

“Hudut boylarını karış karış tanırsın. Yanına istediğin kadar adam al. Düşman ordusu nerede toplanmış, öğren de gel. Allah yardımcın olsun!”

Hacı Evranos Gazi, ellerini ovuşturdu.

“Ne mutlu bana!” dedi, “Hac sevabının üstüne bir de cihat (din yolunda savaş) sevabı eklenecek! Allah’ın yardımıyla bu işi başaracağım!”

Dışarı çıktı. Eski dostlarını, arkadaşlarını buldu. Her biri boylu postlu yiğitlerdi. Cesurdular. Gözleri çakmak çakmak yanıyor, bir an önce düşmanın üstüne atılmak istiyorlardı. Evranos Gazi'nin kumandasında yola çıktılar. Hudut boylarını vurdular, Bulgar köylerine girdiler, şehirlerini dağıttılar. Ve düşman ordusunun içine yıldırım gibi düştüler. Birçok esir alıp Sultan Murat'ın huzuruna getirdiler.

Padişah, esirleri sorguya çekti. Düşman ordusu hakkında öğrenmek istediği her şeyi öğrendi. Ertesi sabah erkenden ordusunu hareket ettirdi. Çok hızlı yürüttü. Kısa sürede Kosova Meydanına eldi. Gece, savaş meclisini topladı. Kumandanlarını, "Nasıl davranmalıyız?" diye sordu.

Kumandanlarından bazıları, askerin yorgun olduğunu söylediler. Padişah'ın küçük oğlu Bayezit, dayanamadı. Heyecanla konuşmaya başladı:

"Biz bir fikrin, bir dinin fedaileriyiz. Beklemek bize yaraşmaz. Şimdiye kadar bekleyerek mi onca kaleyi, yeri, yurdu aldık? Zafer ve selamet, iman ve cesarettedir. Hücum edelim!"

Padişah, Evranos Gazi'ye sordu:

"Senin fikrin nedir? Sen bize ata yadigârsın. Tecrüben çokçadır. Hele söyle, nasıl tedbir edelim?"

"Sırp, iyi askerdir, Padişahım... Fakat kafası bir noktaya saplanır kalır. Düşündüğünün tersiyle karşılaşırsa şaşırır. Bu-
raya zafere inanarak geldiler. Azıcık ters bir gelişmeyle karşılaştılar mı bozulacaklar, dağılacaklardır."

"Peki, Sırları nasıl şaşırtabiliriz?"

"Kolay! Eminim, şimdi onların da savaş meclisi toplanmıştır. Bizim için 'Yorgundur.' demektedirler. Onları şaşırtmak için şafakla hücumla geçmeliyiz. Allah'ın izniyle savaş biz kazanacağız!"

Ve kazandılar. Birinci Kosova Savaşı, Kosova Meydanında tam beş saat sürdü. Sonunda zafer bizim oldu (20 Haziran 1389).

Osmanlı'ya kılıç çekmeyeceğiz!

YILDIRIM BAYEZİT OSMANLI tahtına oturunca Çandarlı Koca Vezir Ali Paşa şöyle demekten kendini alamamıştı: “Babasının yolunda şanla şerefle yürüyecek, Osmanlı sancağını doğuda ve batıda yükseltecektir.”

Birinci Bayezit, “Yıldırım” lâkabına gerçekten de lâyıktı. Savaşlarda ve dış siyasette yıldırım gibi çakıyordu.

Bizans İmparatoru Beşinci Yuannis Paleologos’un İstanbul surlarını takviye için üç kiliseyi yıktırıp taşlarından kuleler yaptırdığını duyduğu gün gazapla yerinden fırladı.

“Bizim rızamız olmadan surlarda hiçbir tamirat ve takviye yapılamaz. Bu, bizi hiçe saymaktır!” diye haykırdı, “Ya kuleleri yıkarlar yahut biz gider, yerle bir ederiz!”

Müthiş bir korkuya kapılan Bizans İmparatoru, derhal kuleleri yıktırdı, Padişah’tan da özür diledi.

Ve bir müddet sonra ölünce, yerine oğlu İkinci Manuel Paleologos geçti. Yıldırım Bayezit’in ondan da istekleri vardı. Gönderdiği elçiler vasıtasıyla şunları emretti:

“Bizans Konstantiniye’ sinde bir kadımız bulunacak, din-
daşlarımız onun tarafından muhakeme edilecek. Vaktiyle İm-
parator Yuannis’in taahhüt ettiği vergiler geciktirilmeden Os-
manlı Devletine ödenecek. Bizans Ordusu gerektiği zaman
Osmanlıların safında savaşa katılacak, ayrıca Konstantiniye’de
bir cami inşa edilecek.”

İmparator ürkek ürkek bakmıyor, emirlerin sonunu merak
ediyordu. Acaba müeyyidesi ne idi? Fazla beklemeden onu da
öğrendi. Yıldırım, kendinden beklenen bir celâdetle meydan
okuyordu:

“Fermanımızı dinlemezsen surların içine kapan ve asla dı-
şarı adımını atma; zira sur dışı bütünüyle mülkümüzdür!”

Yıldırım Bayezit, böyle bir padişahtı.

1393’te Bulgaristan tamamıyla sınırlarımız içine alın-
ca Macar Kralı Sigismund’un ayrıntı kabarmıştı. Bir yandan
bir Haçlı ordusu toplarken diğer yandan vakit kazanmak için
Yıldırım Bayezit’e bir elçilik heyeti gönderdi. Elçilere yüksek-
ten atmalarını tembihlemişti. Elçiler Bursa’ya gelip Padişah’ın
huzuruna çıktılar. Hediyelerini takdim ettiler. Nihayet Kral
Sigismund’dan aldıkları talimata uygun biçimde yüksekte at-
maya, âdeta Yıldırım’a hesap sormaya cür’et ettiler:

“Kralımız haşmetlü Sigismund, Bulgaristan’ı hangi hak ve
salâhiyet ile işgal ettiğinizi sorar.”

Yıldırım Bayezit yine yıldırım gibiydi. Başının ucundaki
rafta duran Kur’an-ı Kerim’i işaret etti.

“İşte hak!” dedi.

Ardından kılıcına el atıp yarıya kadar çekti:

“Ve işte salâhiyet! İlhamımızı Kur’an-ı Kerim’den alır, kılı-
cımızla yolu açıp küffarı dize getiririz. İtirazı olan, karşımıza
çıkarsın!”

Ve Macar Kralı Sigismund, Osmanlı Padişahı Yıldırım
Bayezit’in karşısına, koca bir Haçlı ordusuyla birlikte Niğbolu
Meydanında çıktı.

Sigismund, kalabalık Haçlı ordusuna bakınca öylesine gururlanıyordu ki,

“Gök kubbe çökse mızraklarımızla tutarız!” diye övünüyordu.

Avrupa’nın en soylu, en mahir kumandanları, generalleri ve asilleri bu savaşta vazife almıştı. Bunların en başında Never Kontu Korkusuz Jan (Jean Sans Peur) geliyordu. Övünmede Sigismund’la yarışarcasına şunları söylüyordu:

“Fransa Ordusu, Avrupa’nın en kuvvetli, en talimli ordusudur. Bayezit’i mağlûp edeceğimizden asla şüphe etmiyorum.”

Hohenzollar Kontu Frederik ise sevinç içinde el ovuşturuyor,

“Nihayet Osmanlıları Avrupa’dan atacak, geldikleri topraklara kadar kovalayacağız. Bu zafer, bütün Avrupa’nın zaferidir, hepimizin en büyük bayramı olacaktır.” diyordu.

Fakat sevinçleri kursaklarında kaldı. Bayramları tersine dönüp en kara günleri oldu. Yenildiler (25 Eylül 1396). Hem de kötü yenildiler. Yirmi yedi Fransız asilzadesi esir düştü. Haçlı Ordusu bütünüyle bozuldu. Fransa Kralının torunu Korkusuz Jan da esirler arasındaydı.

Durum Fransa kralına, Jak Helli isimli bir soylu tarafından rapor edildi:

“Haşmetmeab, müthiş bir bozguna uğradık! Tarihte böyle bir bozguna bir daha bilmem rastlanmış mıdır? Sanki gök kubbe üstümüze çöktü! Zafere ulaştığımızı sandığımız bir sırada korkunç bir mağlûbiyete sürüklendik. Şunu itiraf etmek lâzım ki Sultan Bayezit, ender rastlanan bir savaşçı, büyük bir dâhi ve bir cesaret timsalidir. Maalesef torununuz asil Jan da esir oldu, hamşetmeab, üzgünüm.”

Kral harekete geçti. Başta torunu Jan olmak üzere, esir bulunan Fransız soylularını kurtarmak için, Padişah’a, 200 bin duka altını ve külliyetli hediyeler gönderdi.

Yıldırım Bayezit, esirleri bırakmaya razı olmuştu. Ama bu-

nu paraya değer verdiği için değil, tarihe bir vesika bırakmak için yapmıştı. Nitekim Fransa'ya hareketlerinden az önce esir Fransız asilzadelerini huzuruna çağırdı.

"Birlikte yemek yiyeceğiz." dedi, "Kendinizi esirim değil, misafirim kabul edin."

Bu, hepsi için de büyük bir şerefti. Cihan Padişahıyla aynı sofrada yemek yiyeceklerdi. Korkusuz Jan,

"Ne lütuf, efendimiz!" diye mırıldandı, "Bizi ihya ettiniz."

Yemekten sonra da kendini tutamayarak şunları söyledi:

"Esir bulunduğumuz müddetçe kimse tarafından horlanmadık, tartaklanmadık, hiçbir hakarete uğramadık. Hatta keselerimiz altın dolu olduğu ve bunu bildikleri hâlde kimse el uzatmadı. Sizden ve komutanlarınızdan sadece iyilik gördük. Yazık ki biz sizi yanlış tanımışız! Hayatımız boyunca bir daha Osmanlı Sultanı siz haşmetlü Bayezit Han'a karşı gelmeyeceğimize, hiçbir zaman Osmanlı'ya karşı kılıç çekmeyeceğimize şerefimiz üstüne yemin ediyoruz!"

Yıldırım Bayezit gülümsüyordu; yüzünde başka hiçbir değişiklik olmamıştı.

"Hakkımızdaki düşüncelerin için teşekkür ederiz." diye konuşmaya başladı, "Memleketinin en ileri gelenlerindensin. Fransa Kralının torunu ve bir prensin oğlusun. Bir savaşta yenildin diye mahzun olma. Daha çok gençsin. Biz sana hakaret etmedik, seni küçümsemedik; ancak memleketine dönünce hata affetmesini bilmeyen vatandaşların tarafından hakarete uğrayabilirsin. Bu yüzden başarı kazanıp şerefini kurtarma kaygusuna kapılabilirsin. Belki o zaman bizimle tekrar savaşmak istersin. Sana yeminini iade ediyoruz. Memleketine dön. Bizimle tekrar savaşmak istersen çok sayıda Avrupa kralıyla ittifak et. Ordun ne kadar kalabalık ve kuvvetli olursa biz o kadar memnun oluruz! Çünkü yendiğimiz ordunun kuvveti, zaferimizin büyüklüğüne delil teşkil eder. Biz cenk meydanında şehit düşmüş Cennetmekân Murat Han oğlu Bayezit Han'ız.

Savaş ve zafer için doğmuş bir padişahız. Şimdi yolun açık olsun. Güle güle git ve arzu edersen tekrar gel. Emin ol, bizi karşında bulacaksın!”

Evet, o böyleydi. Can düşmanını bile affeder, ona şefkat eder, hürmet eder, ama cenk meydanında yıldırımlar gibi düşer, düştüğü yeri yakıp kavururdu.

Böyleydi, o...

Yıldırım Bayezit'in cevabı

OSMANLILARIN BAŞKENTİ Bursa çalkalanıyordu. Macar Kralı Sigismund'un elçileri gelmişti. Halk, elçileri görmek için sokaklara dökülmüştü.

Kafile göründü. Süslü koşumları olan atlara binmişlerdi. En önde elçi başı gidiyordu. Atım bir seyis tutmuştu. Osmanlılar, hayretle fısıldaşmaya başladılar:

"Daha ata binmesini bilmiyor!"

"Koca kral dediğin, Padişahımıza at uşağı bile olamaz!"

"Canım, sözgelimi öyle dedim."

Elçiler çok kibirli görünüyorlardı. Öyle görünmelerini, Kral Sigismund istemişti.

"Osmanlıların içine korku salın!" demişti, "Sizi görünce yürekleri korkuyla dolsun. Padişah'ı da korkutun. Ona hangi hakla Bulgaristan'ı işgal ettiğini sorun. Kızarsa yumuşayın, korktuğunu sezerseniz daha çok yüklenin!"

Oysa Bursalılar, elçilerle alay ediyorlardı:

"Kadınlar gibi süslenmişler, bre!"

“Bunlar nasıl erkek?”

“Adamın başındaki karga tüylerine bakın! Hah haaa!”

“Şu daracak şeyleri niye giyerler, sanki? Patlayacak, zavalılar!”

Dilimizi bilenler, bunları duyunca kıpkırmızı oldular. Elçi başı da dilimizi biliyordu.

“Hepsini Padişah’a şikâyet edeceğim!” diye homurdandı.

Saraya gittiler. Sultan Yıldırım Bayezit, kralın elçilerini bir süre beklettikten sonra kabul etti.

Elçi başı, getirdiği hediyeleri Padişah’a verdikten sonra üç adım gerileyip söze başladı:

“Kralımız çok kuvvetlidir, çok kudretlidir.”

Yıldırım Bayezit, gürül gürül gürlledi:

“Kuvvet ve kudret, Allah-ü Teâlâ Hazretlerindir. Kişilerin kudreti, bizi hiçbir zaman korkutmaz!”

Elçi şaşırdı:

“Ama Kralımızın ordusu kalabalıktır.”

“Dağ ne kadar yüksek olursa olsun rüzgâr daima üstünden aşar.”

“Siz rüzgâr değilsiniz ki...”

“Evet, ama siz de dağ değilsiniz! Hem bize ‘Yıldırım dendiğini duymuş olmalısınız.”

“Evet, ama Bulgaristan’ı hangi hak ve salâhiyet ile işgal ettiniz?”

Yıldırım Bayezit, vezirlerine baktı. Hepsini de dış gıcırdatıyordu. Elçi fazla sormuştu. Padişah’a hürmetsizlik etmişti. Bu yüzden canları sıkındı.

Fakat Padişah gülümsüyordu.

Ağır ağır kalktı. Kapiya doğru seslendi:

“Silâhtar Ağa! Bize bir Kur’an-ı Kerim’le bir kılıç getir.”

Az sonra Kur’an-ı Kerim’le kılıç geldi. Sultan Yıldırım Bayezit, sağ eline Kur’an-ı Kerim’i, sol eline kılıcı aldı. Önce sağ elini elçinin yüzüne doğru uzattı.

“İşte Hak!” dedi.

Ardından sol elini uzattı:

“İşte salâhiyet!”

Tahtına oturdu:

“Var, cevabımızı kralına ilet, kendisinden korkmadığınızı söyle. Biz Allah’a güvenir, ancak Ondan korkarız. Bütün külfar birleşip üstümüze gelse hak davamızdan geri dönmeyiz!”

Bu kadar...

Sigismund’un elçileri, başlan önde Padişah’ın huzurundan çekildiler ve korka korka şehri terk ettiler.

Sultan Murat'ı ağılatan şehit

O RDULAR, KOSOVA MEYDANINDA karşı karşıya gelmişlerdi. Düşman hem kalabalık hem de iyi silahlı idi. Üstelik kalleşlik ediyorlardı. Sultan Murat, hınçla,

“Bunları yola getirmesini biliriz!” diye gürliyordu.

Vakti gelince her iki taraf da hücum emrini verdi. Osmanlı Ordusunun kahraman askerleri, “Allah, Allah!” sesleriyle düşman üstüne atıldılar.

Civan Mustafa da bu savaştaydı. Gençti. Henüz 18 yaşını sürüyordu. Fakat güçlüydü, cesurdu, üstelik de çok yakışıklıydı. Bu yüzden kendisine “Civan Mustafa” derlerdi.

İyice coşmuştu. Elinde kanlı kılıcıyla oraya buraya koşuyor, her yere yetişiyordu. Ölümünden hiç mi hiç korkusu yoktu. Çığlıklar atarak kılıç çalıyordu:

“Vurun, bre koçlar! Vurun, bre yiğitler! Analarınız sizi bu günler için doğurdu!”

Düşman kumandanlarından biri onu fark etmekte gecik-

medi. Etrafındaki yiğitlerle müthiş dövüşüyor, âdeta girdiği yerde sağlam kimse bırakmadan yürüyordu.

Kumandan,

“Vurun, onu!” diye emretti, “Kellesini bana getirin!”

Üstüne 40 kişilik bir kuvvet gönderdi. Adamlarının Civan Mustafa’yı ne şekilde öldüreceğini seyre koyuldu.

Fakat o ne! Civan Mustafa, kimseyi yanına yaklaştırmıyor, yaklaşanı anında yere seriyordu. Etrafında kelleler yığılmıştı. Bu müthiş Osmanlı’yı nasıl durduracaktı?

Yirmi kişi daha gönderdi:

“Kellesini istiyorum!”

Civan Mustafa keyiflenmişti. Etrafının çevrildiğini gördü, ama aldırmadı. Zaten ölümüne dövüşüyordu. Ölümüne dövüşmedikten sonra zafer kazanılır mıydı? Fakat kolay pes etmeyecekti. Bir Osmanlı yiğidinin neler yapabileceğini, düşünmana gösterecekti.

Kılıcını daha güçlü, daha iştahlı sallamaya koyuldu. Sanki melekler ona yardım ediyorlardı. Kılıcı her çalışında bir kelle yere yuvarlanıyor, bir feryat kopuyordu.

Etrafındaki kalabalık çözüldü. Onu öldürmeye gidenlerin çoğu öldü. Geri kalanlar bağrışarak kaçıştılar. Düşman kumandanı hayretten donakalmış, ne yapacağını şaşırmıştı.

Öte yandan, Sultan İkinci Murat da Civan Mustafa’nın yiğitliğini görmüştü.

“Onu getirin.” diye emretti, “Alnından öpeceğim!”

Civan Mustafa’ya gidip Padişah’ın emrini bildirdiler. Civan Mustafa bir yandan kılıç çalarken,

“Savaşın sonra!” dedi, “Sultanım beni affetsinler, şimdi çokça işim vardır.”

Gün akşama kavuşuncaya kadar kılıç çaldı. Ne bıktı, ne yoruldu. Fakat tam altı yerinden yaralandı. Ama hâlâ ayakta duruyor, hâlâ kılıç sallıyordu.

Nihayet İkinci Kosova Zaferi kazanıldı (19 Ekim 1448).

Civan Mustafa'yı arayanlar, yaralı hâliyle gülerken buldular. Niye güldüğünü sordular.

"Padişahımın yanına gidebilecek durumda değilim." diye konuştu, güçlükle... "Koskoca padişahı ayağımıza getirmek de olmaz. Kör talihime gülüyorum!"

Koşup Padişah'a haber verdiler. Sultan Murat kalktı, yürüdü.

"Öyle kahramanların ayağına gidilir!" dedi.

Ne yazık ki Civan Mustafa, daha fazla dayanamamış, şehit olmuştu. Padişah yanına gittiğinde dudakları hâlâ gülüyordu. Eğildi ve alnından öptü.

"Civan Mustafa'nın yerinde olmak isterdim!" dedi, "Erkekçe dövüştü ve şehit oldu; Cennet'e uçtu." Padişah, ağlıyordu.

Molla Gürani'nin kızılıcık sopası

ŞEHZADE MEHMET, YEDİ yaşına gelmişti. Babası Sultan İkinci Murat, ileride kendi yerini alacak oğlunun çok iyi yetiştirilmesi için, Manisa'ya göndermeye karar verdi.

Şehzadeler küçük yaşta bir şehrin beyliğine tayin edilir, orada devlet işlerini öğrenirlerdi.

Şehzade Mehmet de bu amaçla Manisa Sancakbeyliğine tayin edilmişti. Hocası Molla Gürani'yle birlikte yola çıkmadan önce Padişah İkinci Murat, Molla Gürani'yi çağırdı.

"Bak, a Efendi Hazretleri!" dedi, "Oğlumun ileride İstanbul'u fethedeceğini bana Hacı Bayram Veli Hazretleri müjdelemiştir. Buna inanırım. Ve oğlumun iyi yetişmesini isterim."

Eline bir kızılıcık sopası verdi.

"Oğlum Şehzade Mehmet ders okumamakta ısrar ederse bu sopayla yola getirirsin!"

Manisa'ya gittiler, yerleştiler ve ilk derse başladılar.

Şehzade Mehmet (geleceğin Fatih Sultan Mehmet'i), ders odasına giren hocasına baktı. O ne! Elinde bir kızılıcık sopası

tutuyordu. Sanki neden? Padişah'ın oğlunu dövmeye cesaret edebilir miydi? Belli ki korkutmak istiyordu, kendisini... Alaycı bir sesle sordu:

“Efendi Hazretleri, elinizdeki sopa ne işe yarar?”

Hocası Molla Gürani, dik dik Şehzade'nin yüzüne baktıktan sonra cevap verdi:

“Bu bir kızılık sopası olup Sultan babanızın bize armağanıdır.”

“Ne işe yarar?” diye sormuştuk!”

Molla Gürani, sopayı havaya kaldırdı:

“Bu sopa, derste tembellik eden talebenin üstündeki tembellik tozlarını silkelemeye yarar. Sen de tembellik eder ders çalışmazsan ötesini kendin düşün!”

Hoca'nın bir şehzadeye dayak atmaya cesaret edemeyeceğini düşünen Mehmet, gülmeye başladı.

Molla Gürani, hiç önemsemeden derse geçti. Sorduğu ilk soruyu Şehzade bilmeyince yanına gitti:

“Kızılık sopasının ne işe yaradığını şimdi görürsün!”

Gerçekten de Şehzade Mehmet, sopanın tadını tattı. Ama ondan sonra derslerine iyice sarıldı ve kısa zamanda çok şey öğrendi.

Burçtaki ilk bayrak

1 453 YILI 29 MAYIS PAZARTESİ gecesiydi. Yarın şafakla Bizans'a hücum edilecekti. Osmanlı Padişahı Sultan İkinci Mehmet, kararını çoktan vermişti. "Ya ben İstanbul'u alırım, ya İstanbul beni!" diyordu.

O gece yatmamıştı. Akşam, savaş kurulunu toplamış, kumandanlarla görüşmüş ve hazırlıkları gözden geçirmişti. Onlar çıktıktan sonra ise seccadeye oturmuş, boyuna dua ediyordu:

"Ya Rabbi, yarınki savaşta bizi yendirme, düşmanlarımızı sevindirme!"

O sırada çadırın dışından ağlamaklı bir ses geldi:

"Amiiin!"

Kimin sesiydi? Padişah çadırına nasıl bu kadar yaklaşabilmişti? Ne cesaretle karşılık vermişti?

Seccadeden kalkıp dışarı çıktı. Karanlıklara doğru bağırdı:

"Kimsin, bre!"

Yere diz çökmüş, ellerini açmış biri vardı. Padişah'ın sesini duyunca ellerini yüzüne sürdü:

“Adıma ‘Ulubatlı Hasan’ derler, Padişahım... Rahmetli pederinizin yanında kılıç sallamışım. Şimdi ise dualarınıza ‘Amin.’ demekten başka şey gelmiyor, elimden...”

Cevap, Padişah’ın pek hoşuna gitti. Gülerek,

“Neden?” diye sordu, “Yarın şafakla hücumla geçeceğiz. Sana da iş düşer.”

“Düşmez, Padişahım! Çünkü beni geri saflara aldılar. Oysa önden gitmek ve şehit olmak isterim!”

Ellerine kapandı:

“Bunu bana çok görmeyiniz, Sultanım! İzin veriniz, önden gideyim!”

Padişah izin verdi. Ve ertesi gün (29 Mayıs Salı) Ulubatlı Hasan, 40 arkadaşıyla en öne geçti. Bir emirle de ateş hattına girdi.

“Koman, bre! Vurun, ha!” diye saldırdı.

Sağ elinde kılıç, sol elinde bayrak vardı. Yıldırım gibi düşüyor, düştüğü yeri yakıyordu. Üstüne gelen oklara, güllelere aldırmadan surlara doğru ilerliyordu.

Nihayet burçlara çıkmayı başardı. Onu burçlarda gören asker coştı. Taze bir güçle şahlandı. Ezdi, yürüdü!

Fakat Ulubatlı Hasan yaralanmıştı. Vücuduna birkaç ok saplanmıştı. Buna rağmen yıkılmıyor, bayrağı burca dikmek için büyük bir gayret gösteriyordu. Bu arada engel olmaya gelen Bizans askerlerini kılıçlıyordu.

Padişah, bulunduğu yerden manzarayı göymüş, gözleri dolu dolu bağırıyordu:

“Ha gayret, Ulubatlı Hasan! Allah yardımcın olsun!”

Ulubatlı Hasan’a sanki melekler yardım ediyorlardı. Aldığı yaralarla çoktan ölmüş olması gerekirdi. Hayret! O hâlâ ayakta duruyor, hâlâ kılıç sallıyor ve bayrağı dikmek için uğraşıyordu.

Sonunda başardı. Artık bayrağımız İstanbul surlarında nazlı nazlı dalgalanıyordu. Asker, “Allah, Allah!” naralarıyla

hücum tazeledi. Ulubatlı Hasan da "Allah!" diyerek bayrak direğine tutuna tutuna yıkıldı.

Boşuna ölmemişti. Bunu kendisi de biliyordu. Kaskatı dudaklarında mutlu bir tebessüm vardı.

Az sonra şehidi, Padişah'ın önüne getirdiler. Padişah göz yaşlarını saklamaya lüzum görmeden eğilip Ulubatlı Hasan'ı alnından öptü.

"Bizans'ı ben değil, sen fethettin, Ulubatlı Hasan'ım!" dedi, "Gazan mübarek olsun!"

Ve ordusunun başına geçip Bizans'ı İstanbul yapmak için şehre girdi.

Şanlı vezir

FATİH SULTAN MEHMET, Güney İtalya'yı zapt etmek istiyordu. Oraya yerleştikten sonra bütün Avrupa'yı avucuna alacaktı.

Divanı topladı. Hazır bulunanlara şu emri verdi:

"Şanlı vezirimiz Gedik Ahmet nerdedir, niçin gözükmüyor?"

Fatih' in yanındaki vezirler şaşırıldılar. Gedik Ahmet, çoktan beri Rumelihisarı'nda mahpustu. Vaktiyle Padişah'a karşı kötü bir söz etmiş ve oraya kapatılmıştı. Şimdi hatırlanması nedendi?

Durumu Gedik Ahmet Paşa'ya bildirdiler. Hazırlanıp huzura çıktı. Bir köşeye büzüldü. Padişah'ın hâlâ kırgın olduğunu sanıyordu. Padişah gülümseyerek ona baktı:

"Gel, benim şanlı vezirim... Öyle uzak durma. Geçmiş kırgınlıkları unutup kardeş olalım!"

Gedik Ahmet Paşa, Padişah'ın ellerine sarıldı. Gözyaşları içinde, "Suçluyum, haşmetli Sultanım..." dedi, "Beni bağışlayınız!"

Sultan Mehmet, vezirini kucakladı:

“Fazlasıyla cezayı çektin. Mahpusken bile devletini, milletini düşünürmüşsün. İşte sana fırsat: İtalya’yı zapt et!”

“Emredersiniz! Ferman, Sultanımındır!”

Hazırlanan donanmanın başında 1489 yılında hareket etti. Avrupa dehşet içinde kalmıştı. Fatih Mehmet’in şanlı veziri ne yapmak istiyordu?

Gedik Ahmet Paşa, ne yapmak istediğini çok iyi biliyordu. Padişahının emrini yerine getirecekti. Gerekirse bu yolda ölecekti. Yanındakilere,

“Devlete can borcumuz var.” diyordu, “Hepinizden gayret ve sebat beklerim.”

İtalya’nın ortasına asker çıkardı. Leventler, canlarını dişlerine takıp ilerlemeye başladılar.

28 Temmuzda Otranto kuşatıldı. Napoli Kralı Ferdinand, oğlu Alfonso kumandasında büyük bir orduyu kalenin imdadına gönderdi. Düşman hücumu kalktı, ama Gedik Paşa’nın ordusuna hiçbir şey yapamadan kaleye çekilmek zorunda kaldı. Fakat düşman kalabalıktı. Üstelik kale pek sağlamdı. Fetih gecikiyordu.

Nihayet Gedik Ahmet Paşa’nın sabrı taşı. Çadırına çağırdığı kumandanlara bayrağı göstererek,

“Yarın Allah’ın izniyle şu sancağı Otranto’ya kendim dikeceğim!” dedi.

Şaşırmışlardı. Yoksa yaşlı vezir, genç bir yeniçeri gibi ön safta vuruşmak mı istiyordu? Bunun çok tehlikeli olabileceğini hatırlattılar. Gedik Ahmet Paşa kaşlarını çatı.

“Tehlike ne demektir?” diye gürledi, “Biz Fatih Sultan Mehmet Han’ın veziriyiz. Göğsümüz imanla dolu dolu. Yarın bu sancağı İtalya’nın kalbine çakacağım!”

Dediğini de yaptı. Yaşlı vezir, şafakla birlikte ordunun başına geçti. Bir elinde sancak, bir elinde kılıç vardı. Hücumu kalktı. Genç bir yeniçeri gibi vuruştı ve sancağı, kalenin burcuna dikti.

Korkusuz şehzade

GELECEĞİN YAVUZ SULTAN SELİM'İ, çocuktu. Henüz beş-altı yaşlarında bir çocuk... Amasya'daki sarayın bahçesinde tek başına ok atma talimi yapıyordu. Koca yay, boyunu aşırıyordu; fakat daha o yaşta, attığını vurmaya başlamıştı.

Son okunu da hedef tahtasının tam ortasına saplamayı başarınca sevinçle el çırpı. "Ya Hak!" diye bağırır.

Babası Sultan İkinci Bayezit, ne zamandır bir ağacın arkasına saklanmış, oğlunu gözetliyor, için için seviniyordu. Son oku da tam hedefe isabet ettirince dayanamadı, saklandığı yerden çıkıp oğluna sarıldı:

"Allah, gücüne güç katsın, oğlum! Ama niçin yalnızsın?" Küçük Selim, iri gözlerini hayretle açtı:

"Yalnız değilim ki Sultan babam; Allah her yerdedir!"

Aldığı cevap, Bayezit'i hayli şaşırttı. Fakat bunu belli etmedi.

"Ok talimi yapmak için küçük sayılmaz mısın?" diye sordu.

“Hayır.” dedi, küçük Selim, “İnsan ömrü her şeyi öğrenmeye yetecek kadar uzun değildir. Bir şeyler öğrenmek isteyen, işe küçükken başlamak zorundadır. Hele şehzadeler, herkesten fazla bilgiye sahip bulunmazlarsa nasıl serdar (kumandan) olabilirler?”

Sultan Bayezit’in şaşkınlığı iyice arttı. Oğluna daha sıkı sarıldı. O kadar az birbirlerini görebiliyorlardı ki adamakıllı özlemişti.

“Bunları sana kim öğretiyor?” diye sordu.

Selim, çekinmeden cevap verdi:

“Hocam Muhyittin Efendi ile anam Gülbahar Hatun...”

Sarayın bahçesi ulu ağaçlarla süslüydü. Bir ormandan hiç farkı yoktu. Devlet düşmanları bir yerlere saklanıp şehzadesine zarar verebilirlerdi. Bu düşünce, yüreğini ürpertti.

“Oğulcuğum,” dedi, “tek başına buralarda dolaşma. Düşmanlarımız var. Allah korusun; sana bir kötülük etmek isteyebilirler!”

Selim durakladı. Duyduklarına hayret eder gibi babasına baktı. Sonra, iki yaşından beri belinden eksik etmediği küçük kılıcını çekip babasına gösterdi.

“Pederim!” diye konuştu sertçe, “Bu kılıcı belimize süs için bağlamadık! İcap ederse kendimizi korumasını biliriz. Hem, pederimizin korkusundan dünyanın öbür ucundaki düşmanın yüreği titrerken sarayın bahçesine girmeye kim cesaret edebilir?”

İkinci Bayezit, hayretinden donakalmıştı. Bu sözleri beş yaşında bir çocuk nasıl söyleyebiliyordu? Hayır, onda, kimse de olmayan bir şeyler vardı. Vaktinden önce gelişmiş, akli boyundan fazla uzamıştı.

Ağır ağır doğruldu. Selim’i elinden tutup saraya götürürken “Hiç şüphem yok.” diye düşündü, “Bu çocuk ileride ne yapıp edip padişah olacak. Şimdiden ona tahtın yolunu açmalıyım.”

Böyle düşündü ya, gün gelip Şahzade Selim, istediğini almasını bildi ve Osmanlı tarihinin Yavuz Sultan Selim'i oldu.

At sırtında bir sohbet

SULTAN İKİNCİ BAYEZİT'İN küçük oğlu Şehzade Selim, İstanbul'dan uğurlanmıştı.

Çok sevdiği ve saygı gösterdiği hocası Muhyittin Efendi'yle birlikte Trabzon'a doğru at sürüyordu.

Bir ara hocası Muhyittin Efendi, söze başladı:

"Size bir sır vermek istiyorum, Şehzadem... Duyulursa rakiplerin hem sizi, hem de beni yaşatmazlar!"

Şehzade Selim, hocasına baktı. Gerçekten de yüzü endişeliydi. Bir mana veremedi. Sadece,

"Sizi dinliyorum, hocam..." dedi, "Aramızda kalacağından emin olabilirsiniz."

Muhyittin Efendi, anlatmaya başladı:

"Yıllar önce bir gün, Amasya'daki evinizin kapısına bir derviş geldi. Kılığından, çok fakir olduğu anlaşılıyordu. Babanızla görüşmeye gelmişti; izin vermediler. Bunun üzerine sözlerinin babanıza aktarılmasını istedi ve şunları söyledi:

"Bugün bu evde bir erkek çocuk dünyaya gelecektir. Bu ço-

cuk, ileride babasının yerine geçip padişah olacaktır. Çocuğun vücudunda yedi tane siyah ben bulunacaktır. Bu benler, yedi sultana baş eğdireceğine işaret eder. Bugün bu evde dünyaya gelecek olan çocuk öyle bir çocuktur ki parça parça bulunan Müslümanları tek bayrak altında birleştirecek ve cihana ün salacaktır.”

Şehzade Selim gülümseyerek dinliyordu. Hocasının sözleri bitince sordu:

“Hocam, bu çocuk hâlâ yaşıyor mu?”

“Evet, şehzadem; yaşıyor.”

“Peki, adı da var mı?”

“Adı, Selim’dir. Yani sizsiniz, şehzadem...”

Şehzade Selim’in kartal bakışları uzaklara daldı. Kesin ve kararlı bir sesle,

“Hocam,” dedi, “eğer Allah bize padişahlık verirse savaş meydanları kahramansız kalmayacaktır. Osmanlı namını ebedî kılacağız. Allah’ın adını ve İslam dininin adaletini bütün dünyaya yayacağız. Nice nice zaferler kazanıp ülkeler fethedeceğiz. Ama hocam, en önemli işimiz ne olacak, bilir misiniz? Dervişin de dediği gibi, dünyadaki bütün Müslümanları tek bir kılıç gibi etrafımızda toplamak olacak. Aynı Allah’a, aynı peygambere inananlar, ayrı ayrı hedeflere yürüyemezler. Biz onların aynı hedefe yürümelerini sağlayacağız. Hep bunu düşünür, bunu düşünerek uykularımızı feda ederiz.”

Şehzade Selim bunları söylerken gencecikti; henüz bıyıkları çıkmamıştı bile...

Ama çabuk büyüdü, serpildi ve padişah oldu. Sadece sekiz yıl padişahlık yaptı; ama bu sekiz yıl, 80 yıla bedeldi. Düşüncelerinin çoğunu gerçekleştirdi; geri kalanını da oğlu Kanunî Süleyman tamamladı.

“Benim için can değerlidir”

BÜYÜK OSMANLI SULTANI Yavuz Sultan Selim, gençliğinde Trabzon valisiydi.

Bir gün konağının balkonundan etrafı seyrediyordu. Sahilden balıkçıların şen gürültüsü geliyordu. Bu gürültüyü dinlemeye bayılırdı. Dertlerinden kurtulur, içi neşeyle dolardı.

Birden gürültü acılaştı. Çığlıklar koptu. Ne olduğunu anlamak için kulak kabarttı. Fakat anlayamadı. Uzun uzun baktı, ama kalabalık kümeleştikinden olanı biteni göremedi.

Hemen atına atladığı gibi sahile sürdü. Kalabalığı birkaç omuz darbesiyle yarıdı:

“Ne oluyor, bre!”

Aynı anda, ne olduğunu gördü: Gemicilerden biri maçulaya sıkışmıştı; hem de iki bacağı birden... Yüzü sapsarıydı. Bacakları neredeyse kopacaktı. O maçulaya, koca geminin ağırlığı asılıydı.

“Açsanıza, maçulayı!” diye gürledi.

Yaşlı bir gemi reisi, saygıyla Şehzade Selim'e yaklaştı.

“Devletlü Şehzadem!” diye konuştu, “Maçulayı açamayız. Buna insan gücü yetmez. Açsak bile gemi kızaktan atıp devrilir, mahvolur. Bunu o da istemez.”

Zavallı adam, konuşulanları duymuş, Şehzade Selim’i de tanımıştı; bitkin bir sesle,

“İstemem!” diye inledi, “Bir can için bir gemi mahvolmamalı.”

Şehzade Selim’in gözlerine yaşlar hücum etmişti. Kendini tutmasa herkesin içinde ağlamaya başlayacaktı. Dişlerini sıkı.

“Benim nazarımda can kıymetlidir, aslanım!” dedi, “Allah’ın yardımıyla seni kurtaracağım!”

Herkesin hayret dolu bakışları arasında maçulanın altına girdi. Kalın gövdesini, yere çakılı demir bir kazığa dayadı. Kəsildi.

Arkadaşlarından Malkoçoğlu Ali Bey, Şehzade’nin ne yapmak istediğini anlamıştı: Koca geminin ağırlığını çeken maçulayı tek başına açmaya çalışacaktı. Fakat olur iş değildi. İnsan gücü buna yetmezdi. Yetse bile Şehzade’nin canı tehlikeye girerdi. Atıldı:

“İzin verin, biz halledelim Şehzadem!”

Şehzade Selim, ateş saçan gözlerini Malkoçoğlu’na dikti:

“Geri dur! Etrafı boşaltın. Gemi devrilirse kimse zarar görmesin.”

“Fakat Şevketlü Şehzadem!”

Şehzade Selim, aslan gibi kükredi:

“Etrafı boşaltın.” dedik! Duymaz mısınız?”

Emre uyup etrafı boşalttılar. Ama başta Malkoçoğlu olmak üzere birkaç arkadaşı gelip Şehzade’nin yanına çömeldiler. Ona bir şey olursa kendileri yaşamak istemiyorlardı. Şehzade, bu kadarına ses çıkarmadı. Sitemli gözlerle bakmakla yetindi. Kalabalık dalgalanıp duruluyor, sesler duyuluyordu:

“Bir gemicinin canı için kendi canını tehlikeye atıyor, bre!”

“Böyle bir kumandanın ardında ölüme gitmek bile zevk!”

“Maçulaya ben sıkışmak isterdim!”

Şehzade Selim, bütün gücüyle maçulanın kasnağını itmeye koyuldu.

Gerçekten çok güçlüydü. Bir yumrukta bir boğayı yere se-riyordu. Fakat bu işi başarabilecek miydi?

“Allah, bismillâh!” diyerek abandı. Birden halatlar gevşedi, maçula boşaldı ve sıkışan gemici kurtuldu. Gemi ise gürültüyle devrildi.

Şehzade Selim, ağır ağır geri çekildi. Yaralı gemicinin başını dizine koyup saçlarını okşadı. Merhamet ve sevgi dolu bir sesle,

“İyileşeceksin, aslanım!” dedi, “Allah’ın izniyle iyileşeceksin.”

Gemici, Şehzade’ye sarılmış, hıçkır hıçkır ağlıyordu. Fakat acısından değil, sevincinden ağlıyordu. Şehzade’nin davranışı karşısında kendi acısını unutup gitmişti.

“Senin yolunda ölüm ne ki Şehzadem, ölüm ne ki?” diye fısıldadı.

Şehzade ağır ağır doğruldu.

“Benim yolumda değil,” dedi, “Allah yolunda, Kur’an yolunda, Peygamber yolunda ölüm ne ki?”

Gemiciyi özel doktoruna emanet edip düşünce düşünce konağına döndü. Bu insanlar kendisiyle oldukları müddetçe dünyayı fethetmek bile fazla zor görünmüyordu, ona...

“Allah!” Diyenler kazandı

B U SAVAŞ ÖNCESİ Yavuz Sultan Selim, harp meclisini toplamış,

“Ne dersüz?” diye sormuştu, “Tebdir nicedür? Askerimiz nasıl hareket etmelidir?”

Vezirlerden birisi:

“Asker uzun yoldan gelmiş olduğu için çok yorgundur, Sultanım... Hayvanlarımız yemsizdir. Yirmi dört saat dinlenmek lâzım gelir.”

Defterdar Pir-i Mehmet Çelebi:

“Cengâverlik yürek işidir. Yorgunlukla ilgisi yoktur. Asker içinde Şah İsmail’in casusları vardır. Zaman geçirirsek casuslar, askeriyemizi kandırırlar. Vakit geçirmeden saldırmalıyız!”

Ve şafakla hücumla başladı.

Atlar doludizgin koptu, toplar veveylâ ile gürledi, kılıçlar şakırdadı; meydanı “Allah, Allah!” sesleri doldurdu.

Şah İsmail’in ordusuyla Yavuz Sultan Selim’in ordusu birbirine girdi.

Şah İsmail'in adamları "Şah, Şah!" diye bağırarak saldırıyorlardı. Osmanlılar ise "Allah, Allah!" deyip gayrete geliyorlardı.

Yavuz Sultan Selim ellerini açmış, duaya oturmuştu:

"Büyük Allah'ım! Senin adını anarak Senin için savaşanları muzaffer eyle!"

Savaş kızıştıkça kızıştı. Merkezdeki yeniçeriler, ağır tüfek atışlarıyla düşmanı perişan ettiler. Bu arada Şah İsmail yaralandı. Esir düşmek üzereyken yanına bir at çekildi ve kaçması sağlandı.

Şah kaçtıktan sonra İran Ordusu büsbütün bozguna uğradı. Takibe geçtiler, ama Şah İsmail'i yakalayamadılar. Osmanlı askeri gerçekten çok yorgundu. Alishık olmadıkları topraklardı, aylardır yol alıyorlardı. Üstelik aç kalmışlar, susuz kalmışlardı. Ayakkabıları fazla yürümekten parçalandığı için yalın ayak yürümüşlerdi. Buna rağmen Çaldıran Ovasında büyük bir zafer kazanmışlardı (23 Ağustos 1514).

Yavuz Selim'in ölümü

MISIR FATİHİ, Cihan Sultanı Yavuz Sultan Selim, 22 Eylül 1520 tarihinde sabaha karşı vefat etti.

Ölümünden bir süre önce sırtında küçük bir sivilce çıkmıştı. Doktorlara görünmesini tavsiye eden nedimi Hasan Can'a şöyle çıktı:

"Hasan Can, biz çelebi değiliz ki küçücük bir sivilce için doktora koşalım!"

O gün hamama gitti ve tellâklara sivilceyi sıktırdı. Saraya döndüğünde ağrısı artmıştı. Elini sık sık omuzuna götürüyor, çıbanı yokluyordu. Kökü derinlerde idi; etrafı kızarmış ve şişmişti.

Yine de önem vermiyordu. Dişini sıkıyor, acısını etrafındakilere belli etmemeye çalışıyordu.

18 Temmuz 1520 günü orduyla Edirne'ye gitme kararı aldı. Yakınları, bu kararından Padişah'ı caydırmaya çalıştılar; ama dinlemedi:

"Veziriazam'ı ordumuzla bile Edirne'ye göndermişiz. Biz

dahi tez zamanda ona ulaşmalıyız. Duracak vakit değil, sefer edecek vakittir.”

Atına binip en öne geçti. Fakat acısı gittikçe arttı. Omuzu yanıyordu. Başı dönmeye, gözleri de kararmaya başlamıştı. Bir hayli gittikten sonra mola verilmesini emretti. Nedimi Hasan Can'ı daha fazla kıramayarak doktorlara görünmeye razı oldu.

Cihan Padişah'ını uzun uzun muayene eden doktorlar, Hasan Can'ı tenhaya çektiler, Padişah'ın hastalığını üzgün üzgün ona fısıldadılar:

“Padişahımız Efendimiz, ‘şirpençe’ denen hastalığa tutuldu. Başucundan ayrılma. Allah geçinden versin, ama galiba yakında bizi terk edecekler!”

Hasan Can, inler gibi,

“Allah korusun!” dedi.

O sırada askerler, Padişah'ın hasta olduğunu duymuş, kaynaşmaya başlamışlardı. Padişah'ı görmek istiyorlardı. Çadırın önüne birikmişlerdi. Padişah gürültüleri duyunca sordu:

“Asker evlâtlarım ne istemekteler?”

“Sizi görmek isterler, Sultanım...”

Yavuz Sultan şahlandı, sanki... Yıllardır birlikte gezdiği, birlikte savaştığı askerlerini o da görmek istiyordu.

“Kollarımıza girilsin.” diye emretti.

Bir koluna Hasan Can girdi, diğer koluna bir vezir... Çadırın kapısına çıkardılar. Birden silkindi:

“Yeter! Kendimiz ayakta dururuz. Hamd olsun, bedenimizi taşıyacak kadar gücümüz var.”

Askerler, Padişah'ı görünce coşmuş, bağırmaya başlamışlardı:

“Padişahım çok yaşa!”

“Padişahım çok yaşa!”

Eliyle selamladı, onları... Sonra içeri girdi. Hâlsiz düşmüştü.

“Tükendik, Hasan Can,” dedi, “kendimizi helâk ettik.”

O gece hastalığı arttı. Acılar bütün vücudunu sardı. Bir ara gözlerini hafifçe açarak Hasan Can'a baktı:

"Hasan Can, bu ne hâldir?"

"Sultanım, Cenab-ı Hakk'la olacak zamandır."

Padişah'ın kaşları birden yay gibi kalktı. Kükrercesine,

"Bunca zaman sen bizi kiminle bilirdin?" diye çıkıştı, "Hadi, Yasin oku."

Hasan Can ağlayarak Kur'an-ı Kerim'den Yasin Suresini okumaya başladı. Bitirince Padişah gözlerini araladı,

"Tekrarla." dedi.

Hasan Can bir daha tekrarladı. "Selamün kavlen" ayetine gelmişti. Yavuz Sultan Selim de onunla birlikte okuyordu. Birden derin bir nefes aldı ve bıraktı. Bu, onun son nefesi oldu. Cihan Padişahı, Mısır Fatihi koca Yavuz Sultan Selim Han ölmüştü (22 Eylül 1520).

Küçük Osman'la Deli Bozuk Ömer

ORDULAR MOHAÇ OVASINDA (1526) toplanmışlardı. Birbirlerine düşmanca bakıyor, kılıçlarını ve mızraklarını biliyorlardı.

Savaş çok kanlı olacağa benzerdi. İki taraf da hazırdı. Atılmak için emir bekliyorlardı.

Güneş tepelerin ardından başını uzatırken beklenen emir geldi:

“Hücuuum!”

Osmanlı Ordusu şimşek gibi ileri atıldı. “Allah, Allah!” sesleriyle hücumla kalktı.

Küçük Osman da askerlerimiz arasında bulunuyordu. Gençti. Brykları, henüz çıkmıştı. Bu, ilk savaşıydı. İlk savaşıydı, ama aslanlar gibi dövüşüyor, yanına kimseleri sokmuyordu.

Çok küçükken kılıç kullanmasını, ata binmesini, ok atıp cirit fırlatmasını öğrenmişti. Şimdi düşmanla yüz yüze, işte... Öğrendiklerini bir bir hatırlıyordu.

Yanı başında Deliboşuk Ömer vardı. Hem hocası, hem de arkadaşaydı. Düşmandan çekinip korkmaz, savaşı oyun gibi görürdü. Bütün bildiklerini Küçük Osman'a da öğretmişti. Gerçekten de iyi dövüşüyordu, ama sağını solunu pek kollamıyordu. Sinsice ardına geçen düşman askerlerini pek görmüyordu. Kendini dövüşe kaptırmış, gidiyordu.

"Hey küçük Osman!" diye bağırdı, "Ardını kolla!"

O sırada bir düşman askeri, küçük Osman'ın arkasına geçmiş, kılıcını kaldırmıştı. Osman, Deliboşuk Ömer'i tam vaktinde duydu. Şimşek gibi döndü ve kılıcını hızla vurdu. Düşman askerinin sağ kolu kesilip yana fırladı.

"Her zaman vaktinde yetişemem, küçük Osman!" diye güldü Deliboşuk, "Kendini kollamasını öğren!"

Savaş hızlanarak devam ediyor, oluk gibi kan akıyordu. İki taraf da yorulmuştu. O sırada Osmanlıların sağ kanadı bozuldu. Bunu gören Deliboşuk Ömer, avaz avaz bağırdı:

"Arkamdan gel, küçük Osman; yallah!"

Küçük Osman, ustasının arkasından ölüme bile giderdi. Atını sürdü. Vuruşa vuruşa sağ cenaha gittiler. Askerimiz dağılmak üzereydi. Padişah endişelenmişti.

"Sağ kanadımız bozulursa çok fena olur!" diyordu.

İki arkadaş tam vaktinde yetiştiler. Deliboşuk Ömer, sesi yettiğince bağırmaya başladı:

"Kardeşler! Böyle nereye gidiyorsunuz? Düşmandan kaçmak erlik midir? Analarınız sizi kaçasınız diye mi doğurdular? Bu memleketin ekmeğini yiyene kaçmak yaraşır mı? Durun! Düşman bezgin, korku içinde. Biraz daha gayret ederseniz bozulacak."

Askerler bu sesle toparlandılar. Geriye döndüler. Tekrar vuruşmaya koyuldular.

Deliboşuk Ömer'le küçük Osman, omuz omuza en önde vuruşuyorlardı. Deliboşuk, omzundan yaralanmıştı. Kan kaybediyor, fakat aldırıyordu.

“Vur, küçük Osman’ım! Vur, aslanım! Seni bugünler için yetiştirdim!” diyordu.

Osman ise,

“Vur, ağam! Ellerin dert görmesin, ustam!” diye karşılık veriyordu. Yarım saat kadar kılıç çaldıktan sonra bakındılar. Etrafta kellesini uçuracak düşman kalmamıştı. Kimisi ölmüş, kimisi yaralanmış, kimisi de canını iki korkunç kılıçtan kurtarmak için kaçmıştı.

Zafer kazanıldıktan sonra Padişah, iki arkadaşı otağına çağırttı.

“Var olun!” dedi, “Yüzümüzü ak ettiniz. Dilerim Allah da yüzlerinizi ak etsin!”

Ölümden korkmayan yiğitler

1 526 YILINDA MOHAÇ MEYDAN SAVAŞINI kazanmış, Macaristan'ın başkenti Budin'i ele geçirmiştik.

Bunu yeterli bulmayan Kanunî Sultan Süleyman, Almanya'nın o zamanki başkenti Viyana'ya yürüdü.

Zaman zaman karşılarına çıkan düşmanı perişan ederek Viyana önlerine geldi ve şehri kuşattı.

O gece kalenin çeşitli kapılarından sessizce dışarı sızan Alman şövalyeleri, sürüne sürüne Osmanlı Ordusuna yaklaştılar. Kalabalıktan biraz uzakta bulunan beş askerimizin üstüne çullandılar. Yakalayıp Viyana Kalesine götürdüler.

Viyana Kumandanı, Mehmetçikleri yanına istedi. Önce tatlı bir dille sordu:

“Hangi paşanın askerlerisiniz?”

Hiçbiri cevap vermedi.

“Peki, bunu söylemeyin; ama ordunuzda kaç asker ve top bulunduğunu söyleyin.”

Yine cevap vermediler. Alman kumandan, fena hâlde kızdı.

“Kırbaçlayın!” diye emretti.

Beş Mehmetçiği belden yukarı soyup ucu kurşunlu çatal kırbaçlarla dövdüler, dövdüler, dövdüler. Her kırbaç darbesinden sonra tekrar tekrar sordular:

“Konuşacak mısınız?”

Sadece gülümsüyor, tek kelime bile etmiyorlardı.

“Burçlara çıkarın!” diye emretti, kumandan, “Beş tane de çuval getirin. Yine konuşmasınlar, bakalım!”

Kendisi de burçlara çıktı. Beş Mehmetçiği tek sıra hâlinde dizdi:

“Eğer konuşmamakta direnirseniz sizi tek tek çuvala koyup kayalardan aşağı fırlatırım; şu uçurumda paramparça olursunuz!”

En öndeki Mehmetçiğe sordu:

“Konuşacak mısın?”

Mehmetçik, Viyana Kumandanının suratına tükürdü.

“Hayır!” diye gürledi.

Kumandan, deli gibi bağırdı:

“Çuvala koyup uçuruma sallayın, köpeği!”

Mehmetçiği uçurumdan aşağı fırlattılar. Kumandan diğerrine döndü:

“Arkadaşının akıbetini gördün. Konuşmazsan aynı akıbete uğrayacaksın. Ama konuşursan serbest kalacaksın; söz veriyorum!”

Bir cevap alamayınca onu da uçurumdan aşağı fırlattırdı.

Üçüncü ve dördüncü Mehmetçikler de konuşmadılar ve aynı akıbete uğradılar.

Sıra, sonuncusuna gelmişti. Kumandan, dolu dolu bağırdı:

“Konuşacak mısın, be adam?”

Delikanlı kıpırtısız duruyordu. Alev tutan gözleri, kumandanın yüzünden ayrılmıyordu.

“Önce kollarımı çözün ve biraz su verin.” dedi.

Herkes derin bir soluk aldı. Herhâlde bu konuşmakta.

Derhal çözdüler ve su getirdiler. Doya doya içti, ağrıyan bileklerini ovuşturdu ve kumandana döndü.

“Hay akılsız düşman!” diye gürledi, “Ölümden korksaydık ordumuz buralara kadar gelebilir miydi?”

Cümlesi biter bitmez “Ya Allah!” çekti ve kendini boşluğa fırlattı. Düşüşünü görmeye koştular. Fakat Mehmetçik bir kartal gibi süzüldü ve meleklerin kollarında yere kondu. Hiçbir yerine bir şey olmamıştı.

Düşman gibi, kendisi de hayretler içindeydi. Kuş gibi uçmuş ve yere konmuştu.

“Allah’ım, Sana sonsuz şükürler!” diye şükretti. Yumrukla-
rını sıkıp Viyana Kalesine doğru salladı:

“Yakında yine geleceğim, bekle!”

Düşman, korkudan deliye dönmüş, ne yapacağını şaşır-
mıştı.

Birlikte kılıç sallayacağız!

CİHAN PADİŞAHI KANUNÎ Sultan Süleyman müteessirdi. Bütün gayretlere rağmen Viyana'yı düşürememişti. Bu uğurda yüzlerce askerle birlikte çok sevdiği, değer verdiği beş serdar beyi de şehit düşmüştü. Bir yandan yumruklarını Viyana'ya doğru sallayıp,

"Seni küffar eline komam, Beç!" diye bağırırken diğer yandan hekimlere talimat veriyordu:

"Yaralılara iyi bakıla, hele de baba yadigârı Osman'ım iyi tedavi göre. Ölümü yüreğimizi dilhun eder."

1529 yılının Aralık ayında Viyana'dan İstanbul'a dönüldü. Fakat Viyana Muhasarasının başarısızlıkla neticelenmesini kimse unutamamıştı. Yeni plânlar yapılıyor, ordu harıl harıl hazırlanıyordu. Ufukta yeni seferler vardı.

Bir yandan da şehzadelerin sünnet düğünleri yapılıyordu. Cihan Padişahı, kederle sevinç arasındaydı. İstanbul'un her tarafı gelinlik bir kız gibi donatılmıştı. Her köşede bayram havası esiyordu. Çeşitli ülkelerden gelen elçiler, imparatorların,

kralların ve hükümdarların hediyelerini Padişah'a takdimde yarışıyorlardı.

Şenlikler 40 gün sürecekti. On beşinci gün Sultan Süleyman devlet ricaline bir ziyafet verdi. Ziyafetin ortalarına doğru arz odası yakınında bir patırtı koptu. Gürül gürül bir ses haykırıyordu:

"Beni Hünkârımdan koparamazsınız! Biz serhat beyiyiz."

Vezirler korkuyla bakıştı. Böyle bir vakitte, Padişah'a bu kadar yakın bir yerde bas bas bağırılır mıydı?

Vezirlerden biri,

"Bu densiz de kim?" diye söylendi.

Bir diğeri:

"Haddini tecavüz edene haddi bildirilmeli!"

Padişah elini kaldırdı:

"Susun!"

Sesi tanır gibiydi. Bir daha duymak için bekledi. Fakat gürültü kesilmişti. Çıt yoktu.

"Huzura alın." diye emretti, "Serhat kulu bekletilmez. Biz babadan böyle gördük. Tiz getirin!"

Vezirler seğirtti. Ancak bastona yaslanarak yürüyebilen adamı avluda yakaladılar. Avurtları çökmüştü. Topallıyor, zahmetle yürüyordu.

"Kimsin sen, niçin Hünkâr'ı görmek istersin?" diye sordular. Adamın sözleri, gözleri kadar acıydı. Çökmüş yanaklarına doğru yuvarlanan yaş damlalarını elinin tersiyle sildi.

"Bir serhat beyi!" diye inledi, "Beç önlerinde kılıç sallarken itibarlıydık. Kılıç yerine baston tutmak zorunda kalınca itibardan düştük. Artık arayıp sormazlar, hâlimizi görmek istemezler. Bırakın gideyim."

Bırakmazlardı. Padişah'ın emri vardı.

"Hünkâr seni bekler, sesini duyunca bir tuhaf oldu."

Adamın gözlerinde ışıklar alev alev yandı. Bir sevinç çılgınlığı hâlinde,

“Essah mı?” diye sordu, “Sesimi hatırladı mı?”

Birlikte döndüler. Serhat beyi, Cihan Padişahının huzuruna alındı. Sultan Süleyman, bir müddet adamı süzdü. Tanır gibiydi, fakat çıkaramıyordu. Sağ elinde baston, sol elinde küçük bir çıkın vardı. Kılığı perişandı.

“Hacetin nedir?” diye sordu.

Adamın gözleri yandı; düşecek gibi sallandı. İlk görüşte tanınmaması, onu fena çarpmıştı. İnledi:

“Hünkârim beni unuttular mı?”

Bu ses, bu ses yabancı değildi. Serhat boylarında bu sesle atılan nara nasıl olurdu, acaba?

“Lillâh aşkına urun, koman gazilerim!” dese...

Birden hatırladı. Hatırlamasıyla yerinden fırladı:

“Osman’ım, serhat beyim, yaman yiğidim, baba yadigarım benim!”

Adam, genzinde yumruk olmuş hıçkırığı saldı:

“Çok şükür.”

Padişah, gözlerine inanamıyordu. Viyana kapılarını tek başına zorlayan 90 okkalık pehlivan Osman’a ne olmuştu böyle? Nasıl bu derece zayıflamış, tanınmayacak hâle gelmişti?

“Hele otur, dinlen.” dedi, “Anlat, neler oldu?”

Oturmadı. Ayakta, bastonuna dayanarak konuşmaya başladı:

“Bildğin gibi, Hünkârim, Viyana önünde yaralandık, tedavi gördük ya, işte böyle; bastonsuz yürüyemiyoruz. Bizden serhat kulluğu geçmiş ola. Beni asıl yıkan da bu zaten...”

Çıkını açtı, içinden işlemeli bir altın kâse çıkardı, Padişah’a uzattı:

“Bu kâse, sizin, Şahin Bey’e armağanınızdı. Ölürken bana verdi. En kıymetli malım budur. Şehzadelerimiz efendilerimiz sünnet düğünlerine armağan olarak getirdim. Gerçi sunulan hediyeler karşısında bunun bir ehemmiyeti yok; ama ben

kölenizin de verebileceği başka şeyi yok. Kabul buyurunuz, Sultanım...”

Sultan Süleyman kâseyi aldı, evirdi çevirdi. Bunu Şahin Bey’e verdiği günü hatırlıyordu. Osman’a döndü:

“Aldığım hediyelerin en değerlisi budur, Osman... Hepsine bedeldir. Çünkü bir serhat yiğidinin yegâne kıymetli malıdır.”

Geri uzattı:

“Aldım, kabul ettim; fakat bunu tekrar sana hediye ediyorum! Padişah hediyesini çevirmek âdet değildir. Yemeğe otur.”

Oturmadı. Haddini bilirdi:

“Ruhsat ver, Hünkârım...”

Padişah zorla sofrasına oturttu. Birlikte yemek yediler. Sonra Osman müsaade istedi. Çıkarken Padişah,

“Bak a Osman,” dedi, “sakatlığı bahaneyle serhatten uzak kalma. Çabuk iyileş. Serhat boyları seni bekler. Yine birlikte kılıç sallayacağız.”

Bu söz Osman’ı diriltti, canlandırdı, Padişah huzurunda bulunduğunu dahi unutturdu. Bastonunu kılıç gibi havaya kaldırarak gürlledi:

“Birlikte kılıç sallayacağız!”

İhtiyar vezir Pir-i Mehmet Paşa, gözyaşlarını tutamamış, başını ellerinin arasına alarak ağlamaya başlamıştı.

Osman Bey, bastonunu sarayın mermerlerinde tıkırdata tıkırdata ve “Birlikte kılıç sallayacağız!” diye söylene söylene gidiyordu.

Barbaros'un şanlı donanması

“CİHAN PADİŞAHI” NAMIYLA anılan Kanunî Sultan Süleyman, bir gün ferman etti:

“Tez, Venedik Donanmasının haddi bildirilsin, çok güvendikleri Andrea Doria adlı keferenin namı denizlerde silinsin!”

Görev yine Kaptanıderya (Deniz Kuvvetleri Komutanı) Barbaros Hayrettin Paşa'ya verildi.

Ve nihayet Barbaros'un donanması, “Vira, bismillâh!” emriyle denize açıldı.

Barbaros Hayrettin Paşa, kamarasında duaya çökmüştü:

“Allah'ım! Bize zafer ver, Cihan Padişahı Sultan Süleyman'ın huzuruna yüz aklığıyla çıkar!”

Leventler, yol boyu marşlar söyleyip durdular:

Deniz üstünde yürürüz,

Düşmanı arar buluruz,

Öcümüz komaz alırız,

Bize Hayrettinli derler!

Düşman da boş duymuyordu. Denizleri kendilerine zindan eden Osmanlı Donanmasını yenmek için kuvvetli bir donanma hazırlamışlar ve namı meşhur amirallerden Andrea Doria'nın emrine vermişlerdi.

İki donanma, 27 Eylül Cuma günü Preveze açıklarında karşı karşıya geldi.

Önce top atışları yapıldı. İki taraftan da bazı gemiler isabet aldı

Osmanlı Donanmasının merkezinde Barbaros Hayrettin Paşa bizzat bulunuyordu. Sağ kanat Salih Reis'e, sol kanat Şeydi Ali Reis'e verilmişti. İhtiyat filosuna da Turgut Reis kumanda ediyordu.

Donanmamızda irili ufaklı 122 gemi vardı; 66 top, sekiz bin asker mevcuttu.

Düşman donanması, İspanya, Ceneviz, Venedik ve Malta şövalyelerinden oluşan 60 bin asker, küçükü büyüklü 606 gemi, 2 bin 595 toptan ibaretti. Üstelik rüzgâr da onlardan yana idi.

Barbaros, askerlerinin maneviyatını yükseltmek için Kur'an-ı Kerim'den ayetler yazdırıp gemisinin iki tarafına astırdı. Ezan okuttu. Böylece tarihin en büyük deniz savaşlarından biri başladı. Gemiler karşılıklı top ateşiyle birbirlerine zarar vermeye çalıştılar. Barbaros'un gemilerinden atılan toplar "Bismillâh!" diye ateşleniyor, hemen hepsi hedefe isabet ediyordu. Rüzgâr da bu sırada kesilmiş, düşman donanmasının yelkenleri, ipe asılı çamaşırlar gibi başıboş sallanmaya başlamışlardı.

Barbaros Hayrettin, var gücüyle bağırırdı:

"Allah bizimledir, hücuuum!"

Hücum en şiddetli noktasına ulaştı. Haçlı Donanması yavaş yavaş dağılmaya başladı. Karanlık da neredeyse çökmek üzereydi. Barbaros, karanlıkta düşmanın kaçmasından korkuyor, güneş batmadan zafere ulaşmak istiyordu.

İstediği oldu. Güneş henüz batmadan Andrea Doria, kurtarabildiği birkaç gemiyle birlikte kaçmaya başladı.

Müslüman denizciler oracıkta diz çöküp Yüce Allah'a el açtılar:

“Ya Rabbi! Bize zafer nasip ettiğin için şükürler olsun!”

Zafer haberi tez zamanda Kanunî Sultan Süleyman'a ulaştı. O da ellerini açtı:

“Allah'ım! Yüz bin şükürler olsun ki bana Barbaros Hayrettin Paşa gibi bir kaptanıderya nasip ettin!”

Cerbe Deniz Savaşı

MEŞHUR DENİZCİMİZ Turgut Reis'e Avrupalılar "Dragut" der, adının anıldığı yerde ödleri kopardı. Ağlayan çocuklarını, "Kaptan Dragut geliyor!" diye korkutup sustururlardı.

Turgut Reis'in namı dünyayı böylesine tutmuştu.

Bir gün, Haçlı Donanmasının Trablusgarp suyuna yaklaşmakta olduğunu öğrendi. Yardımcısı Kılıç Reis'i, İstanbul'a, Kanunî Sultan Süleyman'a gönderdi. Düşmanın yaklaşmakta olduğunu bildirdi ve bahar gelmeden donanmanın denize açılması için izin istedi.

Kanunî Sultan Süleyman, haberi alır almaz Kaptanıderya (Deniz Kuvvetleri Komutanı) Piyale Paşa'yı huzuruna çağırdı:

"Bak, Paşa..." dedi, "Baharı beklemeden denize açılmak lâzımdır. Kulluğunu göster."

Piyale Paşa yer öptü:

"Padişahım, gönlünüzü hoş tutun. Donanmamız yelken açmak için yalnız rüzgâr bekler."

1560 yılı Nisan ayının dördüncü günü her şey tamamdı. Beşiktaş'ta Barbaros türbesi önünde demirlemiş bulunan Osmanlı Donanması, yelken açmıştı. Halk, kıyıda birikmiş, bir yandan el sallıyor, bir yandan dua ediyordu:

"Büyük Allah, donanmamıza zafer nasip etsin!"

Piyale Paşa, sabah erkenden saraya gitmişti. Padişah'ın elini öpüp hayır duasını aldıktan sonra sahile inip başardaya (amiral gemisine) çıktı. Hareket emrini verdi:

"Vira, bismillâh!"

Yüz yirmi parça gemi, sülün gibi denize süzüldü ve ağır ağır gözden silindi.

Osmanlı Donanmasının hareket ettiğini öğrenen Haçlılar, müthiş bir korkuya ve telâşa kapıldılar. "Türkleri Akdeniz'den atacağım!" diye yemin eden Haçlı Donanması Komutanı Jan dö la Cerda, hemen geri çekilmek istiyor, fakat Barbaros'un Preveze'de yendiği Andrea Doria'nın yeğeni Giovanni Doria izin vermiyordu.

O sırada ise Turgut Reis hâlâ Trablus'taydı. Yerinden bile kıpırdamamıştı.

Osmanlı Donanması, 13 Mayıs 1650 Pazartesi günü, düşman donanmasını Cerbe adası açıklarında yakaladı. Hemen savaş düzenine girildi. Kaptanıderya Piyale Paşa ağlayarak dua ediyordu:

"Allah'ım, ya bu savaşta canımı al, ya beni Padişahımın karşısına zafer kazanmış olarak çıkar!"

Kadırgalarımızın top ateşiyle savaş başladı. Bu savaş, Barbaros Hayrettin Paşa'nın kazandığı Preveze Deniz Savaşından sonra en büyük deniz savaşıydı. Osmanlı Donanması bu savaşı kazanmak zorundaydı.

Savaş şiddetleniyordu. Toplardan yayılan dumanlar, koyu bir sis meydana getirmişti. Giovanni Doria, selameti kaçmakta bulmuştu. Osmanlı Donanmasının hücumu bütün ümitlerini kırmıştı.

Akşama doğru Piyale Paşa, küpeşteye çıktı. Ufka baktı ve gülümsedi.

"Zaferimizin nurlu ışığını yakından görüyorum!" diye mırıldandı.

Akşam karanlığıyla birlikte savaş bitti. Haçlı Donanmasından geriye sadece enkaz ve cesetler kaldı. Çok az kişi kaçabilirdi.

Turgut Reis

KANUNÎ SULTAN SÜLEYMAN, yumruklarını sıkarak gürledi:

“Tez, Malta Adası fetholunsun, Saint Jean şövalyeleri başka yerlere sürülsün!”

Huzurda bulunan vezirler, paşalar ve beyler, divan durdular:

“Ferman şevketlü Sultanımızdır!”

Hazırlıklar sür’atle bitirildi ve Malta adası üstüne doğru yelken açıldı.

Malta alındıktan sonra Saint Elmo Kalesi önüne gelindi.

Ve... 15 Haziran 1565’te genel hücum başladı. Turgut Reis, leventlerinin (deniz askerlerinin) başında ileri atıldı. Yalın kılıç düşman içine daldı. “Allah, Allah!” zikriyle savaştıkça coştı, coştukça savaştı.

Düşman, kaleye sığındı. Leventler, güllelerle açtıkları yarıklardan kaleye girmeye çalışıyorlardı. Fakat Saint Jan şövalyeleri, kale bedeninden taş, ok, mızrak, balta atıyor, gülle yu-

varlıyor, kaynamış katran döküyorlardı.

Atılan güllerden biri kayalara çarparak parçalandı; bir parça, Turgut Reis'in başına isabet etti.

Ağırca yaralanan Turgut Reis, başından kanlar aka aka sa-
vaşa devam etti. Hâlini görenler çılgığı basıyorlardı. Bir ara
arkadaşlarından Süheyl Reis,

"Can Turgut Reisim, çadıra gir, yarana bakılsın." diye bağı-
rınca Turgut Reis,

"Bre, ortalığı velveleye verme; asker de yaralandığıma ina-
nacak." karşılığını verdi.

"Ya başındaki kan nedir?"

Turgut Reis bir eliyle pala sallarken diğer eliyle alnını sildi.
Eline bulaşan kana baktı, gülümsedi:

"Bu mu? Düşman kanı bulaşmıştır!"

Kan kaybediyor ve gittikçe kuvvetten düşüyordu. Niha-
yet gözleri kararmaya başlayınca çadıra taşdılar. Kumandan
Mustafa Paşa, Turgut'u o hâlde görünce çılgına döndü.

"Turgut kardaşım," diye bağırdı, "sen dünyalara bedelsin!"

Fakat Turgut Reis cevap veremedi. Dili dönmüyor, kumıl-
damıyordu. Sadece dışarıdan gelen "Allah, Allah!" seslerini
dinliyordu.

Saatler geçti. Turgut Reis ölü gibi olduğu yerde yatıyordu.
Başındaki yara sarılmıştı. Ne çare ki doktorlar ümitsizdiler;

"Bu yaradan kurtulamaz." diyorlardı.

Dışarıdan bir çılgık koptu:

"Kazandık, kazandık!"

Ardından her tarafı ezan sesleri doldurdu. Turgut Reis o
zaman gözlerini açtı. Etrafindakilere gülümsedi ve,

"Ya Rabbim, Sen ne büyüksün, bana bugünleri de göster-
din!" diye mırıldandı. Sonra,

"Allah!" dedi. Başı yana düştü.

Zigetvar önlerinde..

BİR YENİÇERİ, DOLUDİZGİN ordugâha girdi. Kimsenin engellemesine kalmadan, atını doğruca Otağ-ı Hümayun'a (Padişah çadırına) sürdü.

"Savulun, bre!" diye bağıırıyordu, "Sultan Süleyman'a sözü-müz var."

Padişah çadırının önünde attan düştü. Yaralıydı. Bura-ya kadar zor dayanmıştı. Sürüne sürüne çadıra girdi. Kanunî Sultan Süleyman, vezirleriyle görüşüyordu. Hayretle yaralıya baktı.

"Ne var?" dedi, "Ne istersin?"

Adam güçlükle ağzını açtı:

"Padişahım, Zigetvar muhafızı Kont Nikola Zerrini, kalleş-lik etti: Tırhala Sancak Beyimizi ve oğlunu öldürdü. Kaleyi bir tamam yağmaladı. Taş üstüne taş, omuz üstüne baş komadı. Yetişin!"

Son gücünü de bitirmişti. Ebediyen gözlerini kapadı.

Padişah hiddetle yerinden fırladı.

“Zigetvar’a seferimiz var!” diye gürledi, “Ordu harekete hazır olsun.”

5 Ağustos 1566’da Zigetvar kuşatıldı. Kanunî Sultan Süleyman, uzun uzun kaleye baktıktan sonra askerlerine döndü:

“Zigetvar’ı sizden isterim!”

Fakat o gece hastalanıp yatağa düştü. Sokullu Mehmet Paşa, çadırında onu ziyarete gitti. Çok bitkin olduğunu gördü:

“Padişahım, yarın taarruz günüdür. Top sesleri sizi rahatsız edebilir. Emrederseniz Otağ-ı Hümayun’u gerilere çekelim.”

Padişah itiraz etti:

“Ne söylemektesin Lala? Top sesleri bize ninni gibi gelir! Allah kuvvet verse de askerimizin başında savaşa katılsak..”

Birkaç gün geçti. Bir akşam top sesleri arttı. Kale bir türlü düşmüyordu. Padişah sabırsızdı. Dayanamayarak yataktan çıktı.

“Kılıcımızı verin!” diye bağırdı, “Askerimizle birlikte vuruşmak istiyoruz.”

Başhekim Bedrettin Çelebi, telâşla atıldı:

“Aman Sultanım, yatınız; mübarek vücudunuz buna dayanamaz.”

Padişah’ın gözleri ateşler içinde saçıyordu:

“Geri dur, Çelebi! Bu kale, yüreğimizi yakar. Cenk elbiselerimizi giydirin, kılıcımızı getirin, atımızı çadırın önüne çekin.”

Ellerini semaya açtı:

“Allah’ım, Zigetvar’a bayrağımızı dikmeden canımızı alma!”

Sokullu Mehmet Paşa’ya haber gönderildi. Paşa telâşla çadıra girdi. Padişah’ı ayakta görünce,

“Aman şevketlü Sultanım, bu ne hâldir?” dedi.

Sultan Süleyman’ın kaşları alabildiğine çatıktı:

“Bu hâl, askerle beraber olmak hâlidir Lala... Ya sen burada ne ararsın? Hâlâ neden alamazsın Zigetvar’ı, neden?”

Sesi kısıldı. Yorulmuştu. Başhekime dayandı. Bacakları бү-
kölüyordu. Son emrini verdi:

“Zigetvar’ı isteriz!”

Birkaç gün sonra Zigetvar alındı. Fakat Kanunî, zafer gü-
nünü görebilecek kadar yaşamadı; asırlık bir çınar gibi devril-
di, gitti.

Ateş Mehmet

ALMANYA İMPARATORUNUN ORDUSU, Budin Kalesini kuşatmıştı. Bir avuç denebilecek kadar az askerimiz, canıyla başıyla Budin'i savunuyordu.

Fakat pek ümitleri yoktu. Çünkü düşman hem kalabalık, hem de yeni silahlarla donatılmış idi. Hele kalenin dışına kurduğu dört çarkifelekle duymadan kaleye ateş ve taş gülle yağdırması, kaledekileri yıldırıyordu. Bununla birlikte savunmaktan vazgeçmiyor, ölmeden kaleyi teslim etmek istemiyorlardı.

Askerlerimizin arasında Mehmet isimli bir de çocuk vardı. Yaşı henüz 13-14 civarındaydı. Ama o kadar cesur, o kadar atılgandı ki ona herkes "Ateş Mehmet" derdi. Hemen her gece kaleden sarkıttığı iple aşağı iniyor, karanlıktan faydalanarak düşman içine giriyordu. Bazen bir tüfekte, bazen bir trampetle, bazen bir boruyla geri dönüyordu.

Bir gün Yeniçeri Ağası, askerleri topladı. Aksakalını sıvazlayarak söze başladı:

"Arkadaşlar! Kaleyi başımıza yıkan şu çarkifeleklerden

kurtulmamız lâzım. Bu işi yapacak bir gönüllü istiyorum.”

Ateş Mehmet hemen saflardan fırlayıp Yeniçeri Ağasının önünde diz çöktü:

“Beni gönderin, Ağa Baba!”

Kimse “Ateş Mehmet bu işi yapamaz.” diyemedi. Çünkü biliyorlardı, nasıl bir çocuk olduğunu... Öyle de güzeldi ki...

Hazırlıklar gece yarısına doğru bitirildi. Kale duvarından aşağı halatlar sarkıtıldı. Ateş Mehmet bu halatlara tutunarak aşağıya süzüldü. Etraf zifirî karanlıktı. Bundan faydalanan Ateş Mehmet, çarkıfeleklerle sokuldu. Her halatın ucunu sıkıca bir çarkıfeleğe bağladı. Tekrar kale duvarının yanına döndü ve asılı bıraktığı halata tutunarak yukarı tırmandı. Kendisini bekleyen Yeniçeri Ağasına,

“Tamam, Ağa Baba,” dedi, “çarkıfelekleri çekebilirsiniz.”

Askerlerimiz can havliyle halatlara asıldılar. Bucurgatlar yerinden koptu ve havalandı. Kale bedenine kadar çekip asılı bıraktılar. Düşman, gürültüye koştuğunda çarkıfelekleri asılı buldu. Bu işin nasıl olduğuna bir türlü akıl erdiremedi. Ama gördükleri, gerçek bir kahramanlık destanıydı. Ve bunu, 13-14 yaşında bir çocuk başarmıştı.

Budin Kalesi savunması iki yıldan fazla sürdü. Askerlerimize hiçbir yerden yardım gelmedi. Sonunda tükendiler. Ama kaleyi teslim etmediler.

Düşman, zorla içeri girdi. Kale kumandanlarından Abdi Paşa ile Ateş Mehmet, ölesiye vuruşuyorlardı. Kalede ikisinden başka kimse sağ kalmamıştı. Abdi Paşa, 80 yaşını geçmiş aksakallı bir ihtiyar, Ateş Mehmet ise 14'ünde bir çocuktuk. Düşman kumandanı, hayretle başını salladı.

“Bu ne büyük bir kahramanlık!” diye mırıldandı.

Ama az sonra ikisi de yan yana yıkıldılar. İkisinin de yüzleri gülümseme doluydu. Şehitliğin mutluluğunu tadıyorlardı.

Kıbrıs nasıl bizim oldu?

SULTAN İKİNCİ SELİM zamanında Kıbrıs, Venediklilerin elinde bulunuyordu.

Venedikli korsanlar, gemilerimizi basıyor, ticaret yollarımızı kesiyor, donanmamızı rahatsız ediyorlardı.

Kıbrıs'ı topraklarımıza katmanın vakti gelmişti. Bu maksatla hazırlanan donanmamızın başına Piyale Paşa getirildi. Kara ordusu komutanlığı ise Lala Mustafa Paşa'ya verildi.

Lala Mustafa Paşa, Geçerek bir gün başa, Güzel Kıbrıs'ımızı Fethetmiş baştanbaşa...

Elli bin şehit verdik, Düşmanı yere serdik, 1 Ağustos sabahı, O yeşil yurda girdik.

15 Mayıs 1570 günü İstanbul'dan hareket eden donanmamız, 1 Temmuz'da Limasol Koyuna demir attı. Hemen ertesi gün kıyıya asker çıkarılıp anı hücumda Leftari Kalesi alındı. Ardından Kıbrıs'ın en büyük kalesi olan Magosa kuşatıldı. Fakat kış bastırdığı için fetih ertesi yılın 1 Ağustos'una kaldı.

Kuşatma sırasında Venedikliler, birkaç kere yardım aldılar.

Bunun üzerine hemen yardım yolları tutuldu. Ümidi silinen düşman, ne yapacağını şaşırdı. Teslim olacaktı, ama korkuyordu. Çünkü esir alınan Türk askerleri, kulakları, burunları kesilip derileri yüzülerek vahşice öldürülmüşlerdi. Acaba Türkler bu korkunç gerçeği biliyorlar mıydı? Biliyorlarsa hâlleri haraptı. Hiçbirini sağ bırakmazlardı.

Bunu öğrenmenin tek yolu, Lala Mustafa Paşa'ya bir elçi göndermekti.

Kıbrıs Valisi Nikola Dandola, Başkomutan Bragadino'yu çağırdı.

"Elçi göndermeliyiz." dedi, "Dayanamıyoruz."

"İzin verirsiniz ben gideyim."

"Pekâlâ, gidebilirsin."

Bragadino, yanına kumandanlarından birkaçını alıp Lala Mustafa Paşa'ya gitti. Mustafa Paşa, düşmanına iltifat etti.

"Harp, talih işidir." dedi, "Üzülmenize gerek yok. Kıbrıs'ı teslim ederseniz daha fazla kan akmaz. Sizi de gemilerinizle istediğiniz limana götürürüz. Fakat bize, gemilerimizi geri verinceye kadar bir kumandanınızı rehin bırakın."

Başkomutan Bragadino, şımarık bir tavırla,

"Olmaz!" dedi, "Değil bir kumandan, bir Venedik köpeğini bile rehin veremeyiz!"

"Hiç olmazsa bizden aldığınız esirleri geri verin."

"Veremem; çünkü onlar benim değil, esir alanlarındır."

"Peki, esirlere ne yaptınız?"

Bragadino, bir tereddüt geçirdikten sonra,

"Bir gece hepsi öldürüldü!" dedi.

Lala Mustafa Paşa, hiddetle yerinden fırladı:

"Sizi namertler! Biz esirlerimizi yedirip içirip semirtirken siz öldürüyorsunuz! Sizin gibilerle barış olmaz! Gebertin, şu herifi!"

Ardından Magosa'ya yüklendiler ve vuruşa vuruşa kaleye girdiler (1 Ağustos 1571).

Derviş Paşa

1 578 YILI AĞUSTOS AYININ dokuzuncu günüydü. Ordumuz, Mustafa Paşa kumandasında yürüyordu.

Çıldır yakınlarında Safevîler, üzerlerine saldırdı. Kumandan Mustafa Paşa, Diyarbakır Beylerbeyi Derviş Paşa'yı çağırdı.

“Aman Paşa oğlum!” dedi, “Tez yetiş, düşmana haddini bildir!”

Derviş Paşa selam durdu:

“Meraklanma, Paşa Baba; şimdi savlet eyler, düşmanı Allah'ın izniyle bozarım!”

Pişdar kuvvetlerinin başına geçerek şahin gibi düşman üstüne uçtu.

Atını öylesine delice sürüyordu ki askerler yetişemiyorlardı. Bu yüzden Safevîlerle karşılaştığı zaman yanında ancak 400 kişi kadar vardı. Hiç tereddüt etmeden düşman içine daldı:

“Vurun, aslanlarım! Vurun, bahadırlarım!”

Atının dizginlerini bıraktı. Sol eliyle yelesine tutundu. Sağ

eliyle kılıç çala çala 10 bine yakın düşman askerinin ortasında vuruşmaya koyuldu.

Askerlerimiz, Derviş Paşa'yı o hâlde görünce gayrete geldiler; günlerce yol almaktan gelen müthiş yorgunluğu bir anda üzerlerinden atıp hücumla kalktılar.

Bu şiddetli hücum, düşmanın iki alayını birden bozdu. Fakat kuvvetle dövüşüyordu. Her geçen dakika, Derviş Paşa'nın yiğitlerini biraz daha eritiyordu.

Bir ara Derviş Paşa'nın etrafını çevirdiler, dört yandan yüklenip atından düşürdüler. Fakat Derviş Paşa, yenilgiyi kabullenecek insanlardan değildi. Göğsünden ağırca yaralanmasına rağmen ayakta duruyor, kimseyi yanına yaklaştırmıyordu.

Askerlerimiz imdadına koşular, çemberi yarıp Paşa'yı cephe gerisine götürmek istediler.

"Olmaz!" diye diretti, "Atıma bindirin, yeter."

O kadar ısrar etti ki atına bindirdiler. Kılıcını tekrar eline aldı ve fırtına gibi esmeye başladı:

"Savulun, bre! Savulun!"

Göğsünden oluk gibi kan boşalıyordu. Atının üstünde yana yatmıştı. Onu o hâliyle gören Osman Paşa şaşırıldı. Derviş Paşa'nın yorgunluktan ve ümitsizlikten cesaretsizleştiğini düşündü. Gayrete getirmek için bağırdı:

"Ne durursun, Derviş'im? Haykır, dağlar inlesin!"

Derviş Paşa bu sesi hayal meyal duydu. Canını dişine takarak atının üstünde doğruldu.

"Vurun, bahadırlarım! Koman, aslanlarım!" diye bir nara attı.

Derviş Paşa'nın narası meşhurdu. Asker duydu mu her şeyi unuttur, coşardı.

Yine öyle oldu. Bozulmaya yüz tutmuş askerimiz gayretlendi. Bu arada ordumuzun gerisi de yetişmişti.

Derviş Paşa atını dörtnala düşman içine sürdü. Genç, sağlam bir delikanlı çevikliğiyle kılıcını işletmeye koyuldu.

O vuruşurken Osman Paşa, yaralı olduğunu görmüştü. Göğsü kan içindeydi. Gözleri dolu dolu oldu. Yanındaki kuvvetleri hazırladı:

“Derviş Paşa’yı bir çadıra alın; tedavi edilsin.”

Yanına gittiler. Çadıra dönmeye razı olmadı. Kansızlıktan bayılıncaya kadar beklediler; ancak bekledikten sonra alıp çadıra götürdüler.

Savaş akşam karanlığıyla birlikte bitti. Safevîler, beş bin can kaybetmişlerdi. Bize de hayli pahalıya mâl olmuştu, ama Çıldır Zaferi kazanılmıştı.

Osman Paşa, ölü gibi çadırdaki yatan Derviş Paşa’ya koştu.

“Paşa kardeş,” dedi sevinçle, “sayenizde büyük bir zafer kazandık!”

Derviş Paşa gözlerini açtı. Doğrulmak ister gibi bir harekette bulundu. Yapamadı. Ancak dudaklarını kıvıldatabildi:

“Allah’ım, sana sonsuz şükürler olsun!”

Gözlerini ebediyen hayata yumdu.

Şehit Osman Paşa

AVUSTURYA PRENSİ MANSFELD, kalleşlik etti. Eflâk, Boğdan ve Erdel askerleriyle birleşip Estergon Kalesini sardı.

Sadrazam Koca Sinan Paşa, oğlu Mehmet Paşa'yı Estergon Kalesinin imdadına gönderdi. Askerimizin sayısı 20 bin kaddı. Düşman ise 100 bin kişiden fazlaydı.

Osmanlı Ordusuna kumanda edecek vezirler arasında Yanık Beylerbeyi Osman Paşa da vardı. Çok cesur ve çalışkan bir vezirdi. Gözünü budaktan sakınmaz, sırası geldiğinde ön safalarda kılıç sallamaktan kaçınmazdı.

4 Ağustos 1595' te düşmanın üstüne aslan gibi atıldı. Gayreti ve ustalığı sayesinde "Ciğerdelen" adıyla anılan tepeyi düşmanın elinden aldı.

7 Ağustos günü toplu saldırıya geçildi. Plâna göre, Osman Paşa önden saldırarak, Serdar Mehmet Paşa arkadan dolanıp düşmanı çembere alacaktı.

Osman Paşa, vazifesini eksiksiz başardı. Düşmanı kısırdı ve yoğun tüfek ateşiyle bunalıttı. Bütün iş, Serdar Mehmet

Paşa'ya kalmıştı. Zamanında yetişirse zafer kazanılacaktı. Fakat Serdar Mehmet Paşa ağır hareket ediyordu. Genç ve tecrübesiz idi. Babasının sadrazam olması yüzünden fazlaca gururluydu. Düşmanı da küçümsüyordu. Bunda, hiç meydan savaşı idare etmemiş olmasının da tesiri vardı.

Düşmanın yaylını ateşine uğrayınca şaşırıldı. Ne yapacağını bilemez hâle gelmişti. Sonra atını birden döndürüp kaçmaya başladı. Onu gören askerler arkasından gittiler.

Osman Paşa çıldıracak gibi olmuştu. Zafere az kala Serdar Mehmet Paşa'nın tecrübesizliği her şeyi berbat edecekti. Askerlerin önünü kesti. Ağlaya ağlaya bağırmaya başladı:

"Allah'tan korkun! Kaçmayın, geri dönün, savaşın!"

Bir yandan bağırıyor, bir yandan kollarını sallıyordu. Fakat sesini kimselere duyuramıyordu. Duyursa da dinletemiyordu. Üstelik diğerlerinin geri çekilmesi, Osman Paşa'nın askerlerine kötü tesir etmişti. Cesaretleri biraz olsun kırılmıştı. Yardımcısı, Osman Paşa'ya yalvarıyordu:

"Siz dahi geri dönmelisiniz. Burada duymanız tehlikelidir. Ne olur dönün!"

Osman Paşa acı acı güldü:

"Kaçmamı mı teklif ediyorsun? Ben Allah'tan korkarım. Şehit olmaktan perva mı edeceğim?"

Askerlerine doğru bağırıyordu:

"Korkaklar geri dursun, şehit olmak isteyenler benimle gelsin!"

Kurşun yağmurunun ortasına at sürdü.

Askerler, kumandanlarını o hâlde görünce coşkun bir sel gibi aktılar. "Allah, Allah!" sesleri savaş alanını çınlattı.

Sıra kılıçlara gelmiş, ne yazık ki Osman Paşa göğsünden yaralanmıştı. Bir eliyle yarasını bastırıyor, diğer eliyle Padişah hatırası kılıcını işletiyordu.

İstediği olmuş, vakit kazanan ordumuz toparlanmıştı. Osman Paşa'nın cesareti sayesinde bozgun önlenmişti.

İki saat dövüştükten sonra, alınına gelen kahpe bir kurşunla rütbelerin en büyüğüne ulaştı: Şehitlik...

Yanikkale yanıyor

1 598 YILININ MART BAŞIYDI. Haçova'da yenilen düşman, Osmanlılardan intikam alma sevdasına kapıldı. Almanya, Avusturya ve Macaristan kuvvetleri, el birliğiyle Yanikkale'yi kuşattılar.

Fakat bir türlü hücumu geçemiyor, korkuyorlardı. Oysa Yanikkale'de ancak birkaç bin askerimiz vardı. Düşman bizden en az beş kat daha fazlaydı. Buna rağmen korkuyor, çekiniyordu. Nihayet, her zaman yaptıkları gibi bu sefer de hileye başvurdular. Türkçeyi iyi konuşan bir miktar askeri, Osmanlılar gibi giydirip bir gece yarısı kale kapısına yaklaştırdılar: "Kapıyı açın, Peçevi'den erzak getirdik."

Fakat erzak arabalarında barut fiçileri vardı. Kale kapısında patlatıldı. Ve kapı göçtü. Hazır bekleyen düşman askeri, bir çığ gibi kaleye daldı. Bizim askerlerin çoğu uyuyordu. Yatağın-
dan fırlayan, kılıcını kaptığı gibi kapıya koştu. Kale Komutanı Mahmut Paşa da kılıcı kapı koşanların başında bulunuyordu. İlerlemiş yaşına rağmen bir delikanlı gibi savaşıyor, önüne
çıkkanı biçiyordu:

“Savulun, bre kahpeler!”

İki elinde iki kılıç vardı. Kılıçları parça parça olana kadar dövuştü. Sabaha karşı şehit oldu. Son sözü,

“Mehmet Kethüda’ya söyleyin, kaleyi düşmana sağlam vermesin!” oldu. Kale sabahın ilk ışıklarıyla birlikte düşman eline geçmişti. Fakat 300 kadar yeniçeri, başlarında Mehmet Kethüda olduğu hâlde burçlardan birine sığınmışlardı. Düşmanın üstüne kurşun yağdırıyorlardı.

Bir süre sonra kurşunları bitti. Ne yiyecek bir parça ekmek, ne de içecek bir damla su kalmıştı. Düşman da sıkıştırdıkça sıkıştırıyordu. Fakat 300 kahramanı, sığındıkları burçtan çıkaramıyordu. Yaklaşmak istiyorsa da yaklaşılamıyordu. Oysa düşman 20 bin kişiydi. Üç yüz kişiden korkması nedendi?

Mehmet Kethüda, 300 kahramanı topladı. Ağlamaklı bir sesle sordu: “Düşmana kaleyi verip rezil mi olalım, yoksa dinimiz, devletimiz için dövüşürken şehit mi düşelim?”

Üç yüz kahraman, bir ağızdan cevap verdiler: “Şahadet! Şahadet!” Düşman sinsice burca tırmanmıştı. Birden çevreyi sarıp aralarına daldılar. Korkunç bir vuruşma daha başladı. “Allah, Allah!” sesleri cınladı, cınladı.

Fakat durum pek ümitsizdi. Mehmet Kethüda bunu biliyordu. Son olarak yapabileceği şey olup olmadığını düşündü. Kale Komutanı Mahmut Paşa’nın son sözlerini hatırladı. Dışlerinin arasından fısıldadı:

“Kaleyi düşmana sağlam teslim etmeyeceğim!”

Eline bir yanar çıra geçirip barut deposuna daldı. Çırayı barut fiçilerinin üstüne fırlattı. Az sonra korkunç bir patlama, bütün kaleyi kökünden sarstı. Düşman askerlerinin birçoğu, kaleyle birlikte havaya uçtu.

Gerçi düşman kaleyi almıştı. Ama artık Yanıkkale’ye kale denemezdi. Bir yıkıntıdan ibaretti. Cayır cayır yanıyordu. Mehmet Paşa’nın vasiyeti tutulmuş, Yanıkkale düşmana teslim edilmemişti.

Estergon Kalesi su başı durak...

HÂLÂ YÜREĞİMİZ ÜRPERERЕК türkülerimizde yaşattığı-mız Estergon Kalesi, Tuna Nehrinin sağ sahiline yaslanmış, hakikî sahiplerini bekliyordu.

Şanlı Osmanlı Padişahı Kanunî, Estergon'u 1529 yılı Mayıs'ında fethetmiş, Estergon o gün İslam adaletinin yumuşak iklimini ilk defa tatmış, bir daha da unutmamıştı.

Talih ki kale birkaç kere el değiştirdi, nihayet Avusturyalıların işgaline maruz kaldı. Osmanlılar bunu bir türlü hazmedemiyorlardı. Devrin padişahı Birinci Ahmet, Avusturya Kralına müracaatla ecdat yadigârı Estergon'u istedi, fakat reddedildi.

Bunun üzerine sefer açıldı. Osmanlı Ordusunun başına Sadrazam Lala Mehmet Paşa getirildi. Paşa, sefere çıkacağı günün sabahı, namazı Ayasofya Camiinde kıldı, şöyle dua etti:

"Rabbim, Estergon'da Cuma namazı kılmadan canımı alma!"

Sonra Padişah'la görüştü. Sultan Birinci Ahmet'in emri ke-sindi:

"Lala, bize ecdat yadigârı olan Estergon'u senden isteriz; sakın mazeretle karşımıza gelmeyesin!"

Mehmet Paşa el öptü:

"Ferman Hünkârıdır! Ya hiç dönmem yahut fetih ha-beriyle dönerim."

Ordusuyla gitti ve Estergon önlerinde karargâh kurdu (30 Ağustos 1604). Mevzi hücumlar yaptı. Böylece haftalar geçti. Nihayet bir akşam vakti kumandanları çadırına çağırdı.

"Paşa kardeşler!" diye söze başladı, "Bizler vaktiyle Ester-gon'da kaç Cuma namazı eda etmişiz. Lâkin talih döndü; Es-tergon, küffar eline geçti. Beni ciğerimdem vuran, kalenin işgal edilmesi değil, bir vakitler ezan okunan yerlerde çanlar çalması ve bir vakitler namaz kılınan yerlerde şarap içilmesi-dir. Artık yeter! Estergon tekrar bizim olmalıdır."

Paşalar selama durdu:

"Emrin başımız üzredir, devletlü serdar... Elbette küffarın hakkından gelinir; Allahü Teâlâ'nın yardımıyla taş olsa eritir, toprak olsa tuz, su olsa buz ederiz. Lâkin önce Estergon'un kollarını, yollarını kesmeliyiz. Yakındaki Ciğerdelen Kalesiyle Aziz Thomas dedikleri kale, Estergon'un, yolu kolu mesabe-sinde. Bütün yiyecekleri bu kalelerden gelir. Fethe onlardan başlamak münasipçedir."

"İyi söylersin." dedi Lala Mehmet Paşa, "biz dahi böyle dü-şünürdük. Önce Ciğerdelen Kalesinin ciğerini delmeli, ardın-dan Aziz Thomas'ın tepesindeki haç sökülmeli ve nihayet Es-tergon..."

Gözleri daldı, bir hayal âleminde konuşmasını bitirdi:

"Estergon, Tuna boyunun nazlı gelini, yeniden ezan sesiyle uyanmalı. Münasip midir?"

"Beli, devletlü Sadrazam, münasiptir."

Kükredi:

“Öyleyse şafakla hücumumuz var. Önce Ciğerdelen, ardından Aziz Thomas... Anahtarları sizden isterim.”

19 Eylül 1605 sabahı namazdan sonra yapılan şiddetli hücumlarla Ciğerdelen Kalesine girildi. İlk hedef vurulmuş, sıra ikincisine gelmişti. Aziz Thomas Kalesi muhasara edildi.

Muhasara bir hafta devam etti. Osmanlı birlikleri zaman zaman hücumla geçtiler. Kale önlerinde çetin savaşlar oldu. Fakat fetih gerçekleşmiyordu.

Sadrazam kızgındı. Paşaları huzuruna çağırdı.

“Hani,” dedi, “Aziz Thomas Kalesinin anahtarını bize getirdiniz mi? Din gayreti bu mudur? Yarın şafakla taarruzumuz var.”

Ertesi gün 28 Eylül günüydü. Hava berraktı. Gökte tek bir bulut dahi yoktu. Tuna tarafından esen serin rüzgâr, yeniçerilerin yatırtmalarını dalgalandırıyor, yüzlerini okşuyordu.

Osmanlı şanla şerefle hücumla kalkmıştı. “Allah, Allah!” zikri, kılıç şakırtıları, at kişnemeleri ve çığlıklar birbirine karıştı.

“Allah, Allah, Allah!”

“Baş üryan, sine püryan, kılıç al kan...”

“İllallah, illallah!”

Savaş öğleye doğru şiddetini artırdı. Fakat zafer daha çok uzaktı. Bütün kuvvetleriyle yüklendikleri hâlde neticeye bir türlü ulaşamıyorlardı.

Bir ara, şiddetli gürültüler duyup o tarafa baktılar: Küçük bir müfreze, bağıra çağıra savaşın ortasına dalmıştı. Kısa zamanda düşmanı dağıtmış, ilerlemeye başlamıştı. Başlarında aksakallı, koca kavuklu bir ihtiyar vardı. Yüzü ter ve tozdan karardığı için kim olduğu kestirilemiyordu. Fakat şiddetli narası dört yandan duyuluyordu:

“Vurun, aslanlarım! Koman, yiğitlerim!”

Acaba bu kahraman ihtiyar kimdi? Bu cesaret neyin nesiydi? Koca bir ordunun yapamadığını küçücük bir müfrezeyle nasıl yapabiliyordu?

Sorularını içlerine attılar ve küçük müfrezenin açtığı yoldan yıldırım gibi geçtiler. Ok yağmuruna aldırmadan kılıç sallamaya giriştiler. Savaş sabaha kadar sürdü ve güneş, zaferimin üstüne doğdu.

Vezir Hüsrev Paşa, fetih müjdesini vermek için Sadrazamın çadırına koştu. Nefes nefese el öptükten sonra,

“Devletlüm,” dedi, “Aziz Thomas Kalesinin anahtarını getirdim. Allah’a şükür ki fetholundu. Yalnız...”

Sadrazam gülümseyerek dinliyordu:

“Yalnız ne?”

“Yalnız, bu fethin şerefi küçük bir müfreze ile başındaki aksakallı veliye aittir. Veli olduğundan eminim; gözlerimle gördüm! Ok yağmurunun içine dalıyor, yüzlerce kâfirin üzerine atılıyor, yaralanmadan çıkıyordu. Belki de şehitler imdadımıza yetişti! Başka ne olabilir?”

“Çok memnun olduk Hüsrev; Allah zaferinizi mübarek kılsın, Mevlâm cümlelizden razı olsun.”

Hüsrev Paşa, tekrar Sadrazam’ın elini öpmek için eğildi. Birden şalvarındaki kan lekelerini fark etti. Durakladı. Ağır ağır başını kaldırıp aksakalına, koca kavuğuna baktı. Her şeyi anladı. Küçücük müfrezenin başındaki ihtiyar, Lala Mehmet Paşadan başkası değildi!

“Paşa Baba, o sendin!” diye ağlayarak ayaklarına kapandı. “O sendin, Paşa Baba; bizim yapamadığımızı küçük bir müfrezeyle yaptın. İhtiyar hâlinde cenge girdin. Bizi bağışla!”

Hıçkırarak ağlıyor, yüzünü Sadrazam’ın eteklerine sürüyordu.

Sadrazam, omuzlarından tutup Hüsrev Paşa’yı kaldırdı. Alnından öptü,

“Bundan kimselere bahsetme.” diye tembihledi, “Biz nam için dövüşmedik. Allah’a ve Padişahımıza karşı vazifemizi yaptık. Şimdi sıra Estergon’a geldi. Gün, gayret günüdür. Göreyim seni, paşalığın hakkını ver.”

Hüsrev Paşa çıktıktan sonra diz çöküp duasını tekrarladı:

“Rabbim, Estergon’da Cuma namazı kılmadan canımı al-
ma!”

Ordumuz 1 Ekim gününe kadar dinlenip Estergon’a hü-
cum etmeyi kararlaştırmıştı. Askerler birbirleriyle helâlleşiyor,
“Gelecek Cuma namazını Estergon’da kılacağız.” sözü dillerde
dolaşıyordu.

1 Ekim sabahı hücumla geçtiler. Lala Mehmet Paşa, ihtiyar-
lığına aldırmadan ön safları tutmuştu. Delip geçiyor, arkasın-
da serdengeçtiler can pahasına ilerliyorlardı. “Allah, Allah!”
sesleri cihanı tutmuş, Avusturyalılar korkudan kaleye kapan-
mışlardı.

Bu şimşek gibi hücumun önünde, güneşe düşmüş kartopu
misali eridiler. Akşam güneşi gurutta gülümserken ordumuz
Estergon’a girdi.

Sadrazam Lala Mehmet Paşa’nın duası kabul olmuştu. Cu-
ma namazını Estergon’da kılacaktı (1 Ekim 1605).

Estergon'da kılınan namaz

HÂLÂ YÜREĞİMİZ ÜRPERERЕК, türkülerde hasretini dile getirdiğimiz Estergon Kalesi, Tuna Nehrinin sağ sahiline yaslanmış, nazlı, çalımlı bir kaleydi.

Kanunî Sultan Süleyman, 1529 yılı Mayıs'ında Estergon'u fethetmişti.

Bu tarihten sonra birkaç kere el değiştiren Estergon Kalesi, bir aralık Avusturya'nın eline geçti.

Zamanın Osmanlı Sultanı Birinci Ahmet, Estergon'u Avusturya'dan istedi, fakat reddedildi. Bunun üzerine nazlı Estergon'un fethi için büyük bir sefer düzenlendi. Osmanlı Ordusunun başına Sadrazam Lala Mehmet Paşa getirildi.

Lala Mehmet Paşa, sefere çıkacağı gün Ayasofya Camiinde sabah namazını kıldı ve uzun uzun dua etti:

"Ya Rabbim, Estergon'da Cuma namazı kılmadan canımı alma!"

Ve ordu, nihayet Estergon önlerine gelip konakladı. Önce Estergon'a yiyecek sağlayan Ciğerdelen Kalesiyle Aziz Thomas

Kalesi fethedildiler. Sıra, Estergon'daydı.

Kaleyi 10 bin civarında iyi yetişmiş silahşor savunuyordu. İyi silahlanmışlardı. Lala Mehmet Paşa, vezirleri, paşaları, beyleri çadırına topladı:

“Bakın, a vezirlerim, paşalarım, beylerim... Ciğerdelen Kalesi ile Aziz Thomas Kalesi, şanlı hücumlarınız altında dize geldiler. Burçlarında Ezan-ı Muhammedi okunur; dinler dinler, memnun oluruz. Artık ezanı, Estergon Kalesi burçlarında da okutma vaktidir. Gelecek Cuma'yı Estergon'un büyük camiinde kılmak isteriz. Göreyim, hepinizden gayret ve sadakat (bağlılık) beklerim. Yarın Allah'ın izniyle büyük hücumumuz başlayacak. Hücumda bizzat yer alacağım. Cenab-ı Allah yardımcımız olsun.”

1 Ekim 1605 günüydü. Güneş doğarken hücum başlamıştı. Manzara, görülmeye değerdı: En önde din adamları tekbir alıyor, mehter çalıyor, güneşin ilk ışıkları kılıçların sivri uçlarında oynayıyordu.

Sadrazam Lala Mehmet Paşa, ihtiyarlığına aldırmadan ön safa geçmişti. Yanında diğer vezirler, paşalar ve beyler... Arkasında koca Osmanlı Ordusu, hücum için emir bekliyordu.

Nihayet Lala Mehmet Paşa, dua edilmesini emretti. Zafer için topluca dua edildikten sonra beklenen emri verdi:

“Bismillâh, hücuuum!”

Çığ gibi koptular ve Estergon Kalesine yıldırım gibi düştüler. O gün Estergon tekrar bizim oldu. Kiliselerin çanı sustu, minarelerden ve burçlardan ezan sesleri yükseldi:

“Allahüekber, Allahüekber...”

Lala Mehmet Paşa'nın duası kabul olmuştu. İlk Cuma'yı Estergon'da kılabilcekti.

Ak sakallı kahraman

ESTERGON KALESİ ALINACAKTI. Ama önce yol üstünde bir çibanbaşı gibi duran Aziz Thomas Kalesi alınmalıydı.

Serdar-ı Ekrem (Başkomutan) Lala Mehmet Paşa, kumandanlarım topladı.

“Sebat vaktidir.” dedi, “Çan seslerini susturup Ezan-ı Muhammedi okutma zamanıdır. Görelim, dinimize nice hizmet edersiniz.”

28 Eylül 1605 günü hava karardıktan sonra büyük hücumla geçildi. Kale mutlaka alınmalıydı. Herkes aynı şeyi düşünüyor, büyük bir gayretle dövüşüyordu.

Fakat düşmanın kuvveti fazlaydı. Kale çok iyi korunuyordu. Etrafına derin hendekler açılmış ve bu hendeklere su verilmişti. Üstündeki köprüler de kaldırıldığından, kaleye yaklaşılamıyordu.

Kumandanlar ne yapacaklarını düşünürken öteden bir nara koptu:

“Vurun, evlâtlarım! Vurun, koçlarım!”

Bir grup, çılginca at sürüyordu. Başlarında aksakallı, kavuklu bir ihtiyar vardı. Bir hamlede atını şaha kaldırmış, derin hendeğin karşı tarafına geçmişti. Peşindekiler de aynı şeyi yapınca hendek aşılmış oldu.

Askerimizin cesareti arttı. İhtiyar biri hendeği aşardı da kendileri aşamaz mıydı?

Atlarını sürdürdüler. Şimşek gibi hendeğe yöneldiler. Birkaç kişi geçmeyi başaramadı, ama çoğunluk öbür tarafa geçti. Sonrası kolaydı. İş, kılıçlara kalmıştı. Kılıçlara kalınca da zafer bizim olurdu.

Fakat o ne! Aksakallı ihtiyar, ok yağmurunun ortasına dalmıştı. "Vurun, yiğitlerim!" diye diye vuruşuyordu. Düşman korkup çekilmeye başladı, bir ihtiyarın önünde dize geldi: "Teslim oluyoruz!"

Sabaha kadar süren savaş, zaferle sonuçlanmıştı. Fakat aksakallı kahraman, kimsenin aklından çıkmıyordu. Hüsrev Paşa, ordu içinde onu arattı, ama bir türlü bulamadılar. Varıp Lala Mehmet Paşa'ya anlattılar. Mehmet Paşa boynunu büktü.

"Bırakın, o ihtiyarı..." dedi, "Din için, devlet için yaptığınız büyük savaşı kazandınız. Sayenizde Aziz Thomas Kalesinin burçlarında Ezan-ı Muhammedi okunuyor. Gazanız mübarek olsun!"

Budin Beylerbeyi Mustafa Paşa, gözlerini Lala Mehmet Paşa'nın aksakalına dikmişti. At üstünde gördüğü ihtiyar gibiydi tıpkı... Sonra kavuğuna baktı. O da at üstünde gördüğü ihtiyar kahramanın kavuğuydu. Ayaklarına attı, kendini:

"Devletlüm, bu ne kahramanlıktı! Bağışlayınız, tanıyamadık!"

Gülümsedi:

"Sus, Paşa kardeş... Biz tanınmak için değil, şehit olmak için dövüşürüz. Bu bildiğini kimseciklere söyleme."

Aksakallı kahraman, Lala Mehmet Paşadan başkası değildi.

*Sultan IV. Murat,
Revan kapılarında*

REVAN KALESİNİN DUVARLARI sapasağlamdı. İranlı kumandan Kuli Han, keyifliydi.

“Kalemi kimse alamaz, askerlerimi hiçbir ordu yenemez!” diye gururlanıyordu.

Fakat gelen, Sultan Murat’tı; genç, haşin, cesur, pervasız Sultan Murat’tı. Kendini Kuli Han’a pek yaman tanıtacaktı.

Kuşatma bir hafta sürdü, fakat sonuç alınamadı. Oysa Sultan Murat’ın beklemeye sabrı yoktu.

Hemen savaş meclisini topladı:

“Paşalar, beyler, ağalar! Erlik günüdür. Din, devlet ve padişah uğruna cenk günüdür. Yarın sizden kaleyi isterim!”

1635 yılı Ağustos ayının altıncı, Pazartesi günü şafakla hazırlandılar. Sultan Murat, zırhını kuşandı, atına bindi. Askerlere döndü. Gök gürlemesini andıran sesiyle,

“Ha gayret, koçlarım!” diye bağırdı, “Revan Kalesini bugün istiyorum!”

Bir ağızdan cevap verdiler:

“Alacağız!”

Sürdü, atını ateş hattına doğru:

“Dinini seven ardımdan gelsin!”

Çığ gibi koptular. “Allah, Allah!” sesleri meydanlarda cınladı. Kılıç şakırtıları, at kişnemelerine karışta.

Herkesin kulağında aynı ses vardı: Padişah’ın, gök gürlemesini andıran sesi: “Revan Kalesini bugün istiyorum!”

Pâdişâh fırtına gibiydi. Bir oraya koşuyordu, bir buraya... Dağılır gibi olan grupların içine d alıyor,

“Bre, koman!” diye bağırıyordu, “Vurun, bre! Yaşatman!”

Bir ara etrafı çevrildi. En az 20 İranlı asker tarafından kuşatıldı. Fakat yılmadı, korkmadı, çekinmedi.

Atını şahlandırıp hızla döndürmeye, önüne geleni kesip biçmeye başladı. Her kılıç çalışta “Allah!” diyor, “Şah Şah!” diye bağırarak bir İranlıyı yere yuvarlıyordu.

Başkaları geldi. Fakat Padişah kale gibiydi. Baş dumanlı yüce dağları andırıyordu. Atının üstünde dimdik, korkusuz, yiğit duruyordu. Belki 50 kişiyi biçti, devirdi. Orada işi kalmayınca atını mahmuzlayıp gemlere asıldı. At, tepeleme yığılı düşman cesetlerinden aştı. Sultan Murat bir başka grubun içine daldı:

“Koman yiğitlerim, vurun koçlarım! Revan Kalesini sizden bugün istiyorum!”

Padişah’ı fırtına gibi görür de yeniçeri durur mu? Damarlarındaki kan alevlendi, sanki... Yürekleri tutuştu, sanki kanatlandılar.

Ordular birbirine girdi.

Dostla düşman karıştı.

Atlar şahlandı, kılıçlar kalktı, kelleler uçtu.

Nihayet düşman pes etti. Kaleye teslim bayrağını çektiler ve Sultan Murat’a kalenin anahtarlarını getirdiler.

Bir hafta kadar önce gururla konuşan Kuli Han, kılıcı boynuna asılı olarak geldi, Padişah’ın ayağına yüz sürüp af diledi.

Sultan Murat sordu:

“Şah neden karşımıza çıkmaz?”

Kuli Han boynunu büktü:

“Padişahım, sizin kılıcınız keskin, atınız yürüktür. Şah karşınıza nasıl çıksın?”

Revan Seferi zaferle bitmiş, Dördüncü Sultan Murat, adını kahramanlar defterine yazdırmıştı.

Küçük Ahmet Paşa

4 AĞUSTOS 1635 GÜNÜYDÜ. Ordu-yu Hümayun (Osmanlı Ordusu), Sultan Dördüncü Murat'ın kumandasında Revan önlerine gelmişti.

Revan Kalesini, 12 bin İran askeri koruyordu. Başlarında Tahmasp Kuli Han vardı. O gün Padişah, bir divan topladı. Ordusunda bulunan bütün vezirleri, beyleri, kumandanları Otağ-ı Hümayun'a (Padişahın kaldığı çadıra) çağırdı. Kaşları çatık, bakışları şimşek şimşekti. Kapkara sakalının kılları, öfkeli çınarlar gibi dikilmişti.

"Bakın, a vezirlerim, beylerim, paşalarım!" diye konuştu, "Revan'da fazla eğleşecek vakit değil. Bir an önce işini bitirip Bağdat'a yürümeliyiz. Hepinizden gayret beklerim."

Canpulatoğlu'na döndü:

"Bak, a beyzade! Canpulatoğulluğunu gösterecek zaman, bu zamandır. Erlik gösterecek dem, bu demdir. Canın pulat (çelik) gibi olmalıdır."

Sonra yeniçeri ağasına baktı:

“Dersaadet’te (İstanbul’da) kol gezip şehirli dövmek hüner değildir, Ağa; erlik bunda belli olur. Görelim nasıl savaşıcağsın, Revan Kalesini almakta nice gayret göstereceksin.”

Ağır ağır Küçük Ahmet Paşa’ya çevirdi, şimşek bakışlarını... Yaşlıydı. Gün görmüş, devran sürmüş, çok savaşta bulunmuştu.

“Ya sen Ahmet Paşa?” dedi, “Sen nice iş görürsün? Din, devlet ve Padişah uğruna nasıl merdane dövüşürsün? Er meydanında ne hâlde kendini gösterirsin?”

Ahmet Paşa, Padişah’ın ellerinden öptü:

“Padişahım, her an siz yüreğinizi ferah tutasınız, emirleriniz gözüm başım üstüne... Ahmet Paşan, cümle askeriye uğrunda ölmekten çekinmez. Allah fetih nasip etsin!”

6 Ağustos 1635 sabahı, şafakla büyük hücum başladı. Askerlerimiz çığ gibi Revan Kalesine doğru aktılar. “Allah, Allah!” sesleri, yeri göğü inletmeye başladı.

İhtiyar vezir Küçük Ahmet Paşa, Padişah’a verdiği sözü düşünüyör, mutlaka tutmak istiyordu.

Fakat kale çok iyi savunuluyordu. Yaklaşamıyorlardı. Emrindeki askerler, tereddüde düşmüşlerdi. Bazıları geri çekilmeye başlamışlardı.

Küçük Ahmet Paşa’nın aklı başından gitti, sanki... Atını delicesine kaleye doğru kopardı. Bir yandan da avaz avaz bağııyordu:

“Bre nankörlük etmen! Padişah’a sözümüz var, Allah’a bir can borcumuz var. Sözümü tutamamış olarak yaşamaktansa verdiğim sözü tutmak için ölürüm, daha iyi!”

İhtiyar veziri o hâlde gören askerler şaşırdılar. O, ihtiyar hâliyle gencecik bir delikanlı gibi saldırıyordu da kendilerine ne oluyordu?

Geri döndüler ve Küçük Ahmet Paşa’nın arkasına takıldılar:

“Seninle bileyiz şanlı vezir, peşin sıra ölmeye gelmekteyiz!”

Küçük Ahmet Paşa coştı, sevinçle haykırdı:

“Gayri Revan düştü sayılır!”

Ve gerçekten de Revan düştü.

Küçük Ahmet Paşa sözünü tutmuştu. Padişah’ın karşısına çıktı. Üstü başı, toz ve kan içindeydi. Yer öptü.

“Sözümüzü tuttuk, Padişahım!” dedi, “Revan Kalesi bizim oldu.”

Padişah, Küçük Ahmet Paşa’yı omuzlarından tutup kaldırdı ve alnından öptü:

“Berhudar ol, benim delikanlı vezirim!”

Bağdat'a seferim var

TUĞLAR KALKTI, MEHTER cenk havaları çaldı, kösler vurdu. Dördüncü Sultan Murat gürül gürül gürlledi:

“Bağdat üstüne seferimiz vardır!”

Padişah'ın ordusu, 8 Mayıs 1638'de İstanbul'dan Bağdat'a doğru akmaya başladı. Uzun ve yorucu bir yürüyüşten sonra, nihayet 15 Ekim 1638'de Bağdat önlerine gelindi. O zaman Bağdat, İran Şahının elinde bulunuyordu. Ama Sultan Murat, ecdat yadigârı bu güzel beldeyi yeniden Osmanlılara armağan etmeye kararlıydı.

24 Kasım sabahı hücum başladı. Veziriazam Tayyar Mehmet Paşa, Padişah'a söz vermişti: Bağdat'ın anahtarlarını getirecekti:

“Ben canımı Padişahıma feda etmişim; Tayyar kulun ölmekle bir şey olmaz. Hemen Allah, kaleyi ihsan eylesin.”

Ne yazık ki savaşın en kızgın anında Tayyar Mehmet Paşa, alınına bir kurşun yedi, şehit düştü. Haberi Sultan Murat'a duyurdular. Ellerini yüzüne kapayıp ağladı:

“Ah Tayyar’ım!” diye inledi, “Bağdat gibi bin kaleye değerdin!” Fakat ağlamaya bile fırsat yoktu. Kemankeş Kara Mustafa Paşa’yı huzuruna çağırdı, “veziriazamlık” mührünü verdi:

“Bak a, Mustafa Paşa!” dedi, “Tayyar’ım gitti; mührümüzü sana veririm. Bağdat’ın fethini de senden bekleriz.”

Mustafa Paşa, gözyaşları arasında Padişah’ın eteklerine sarıldı:

“Merak buyurmayın, Hünkârım! Ölmek bu günler içindir. Padişahıma ve devletime canım fedal!”

Sultan Murat, gürül gürül sesiyle,

“Senden canını değil, Bağdat’ı isteriz!” dedi.

Kemankeş Mustafa Paşa, ordunun başına geçti; kılıcını çekti. Bağdat Kalesine doğrulttu:

“Gayret günüdür, hizmet günüdür, kardaşlarım... Bismillâh, hücuuum!”

Bütün ordu “Allah, Allah!” sesleriyle Veziriazam’ı takip etmeye başladı. Koca ihtiyar, girdiği yeri yıldırım gibi çarpıyordu. Asker onu o hâlde görünce gayrete gelmişti. Kimsede ölümlü düşünecek hâl kalmamıştı. Bir an önce Bağdat’ı almaktan başka dertleri yoktu.

“Allahü ekber, Allahü ekber!”

Veziriazam Mustafa Paşa kararlıydı. Ölecek, ama Padişah’ın huzuruna eli boş dönmeyecekti. Yanında kethüdası, enderun ağaları ve askerleri patır patır dökülürken o pervasızca ileri hamle ediyordu:

“Yürüyün, aslanlarım! Koman, koçlarım!”

Şehre girmek için tek engel kalmıştı. Burası daracık bir geçitti. Altı atlı yan yana sığmıyordu. İki taraftan da ateş altında tutuluyordu. Burasını geçmeye kalkışmak bir çılgınlıktı; belki de ordunun yarısı vurulurdu.

Herkes Veziriazam’a bakıyordu. Acaba ne yapacaktı? Geçide girecek miydi? Asker tereddüde düşmüştü.

O sırada Mustafa Paşa'nın gür sesi, savaş alanını çın çın öttürdü:

"Ne durursuz, bre? Neden atılmazsınız?"

Atını geçide sürdü. Bütün ordu, arkasından geçide daldı. Ölüme bile bile atıldı. Düşman ise korkmuştu. Her şeye karar vermiş bir ordunun önünde tutunamayacağını anlamış, geri kaçmıştı. Artık rahatlıkla geçidi aşabilirlerdi.

Aşılar ve kaleye girdiler (25 Kasım 1638). Artık mehter, zafer havasını çalıyordu; asker ise zafer nasip ettiği için Allah'a şükreliyordu.

Ve Sultan Dördüncü Murat, vaktiyle "Bağdat'ı fethetmeden huzuruna çıkmaktan hayâ iderüz." dediği İmam-ı Azam'ın türbesini kastedip,

"İşte şimdi Hazret'in huzuruna çıkmaya yüzümüz oldu." diyordu.

Ertesi gün Bağdat Hâkimi Bektaş Han'ı, Sultan Murat'ın huzuruna getirdiler. Sultan Murat,

"Adın nedir?" diye sordu, "Niye geldin?"

Bektaş Han yer öptü:

"Adım Bektaş Han'dur, Hünkârım... Bağdat Kalesinin anah-tarlarını vermeye geldüm."

Sultan Dördüncü Murat, kısa bir müddet düşündü:

"Kaleyi hemen boşaltman şartıyla eman verdim. Şu anah-tarları daha evvel getirseydin bunca kan akmazdı. Aklın nere-lerdeydi?"

Bektaş Han boyun büktü:

"Bağdat bana emanetti; emaneti muhafazaya çalıştım."

Bu cevap, yiğit Padişah'ın pek hoşuna gitti:

"Velinimetin uğruna gayret göstermekle mazursun. Sada-katle hizmet edenleri takdir ederiz. Var, canını bağışladık."

Koca Sultan Murat, cezalandırmasını bildiği kadar bağış-lamasını da bilirdi.

Kelle koltuğunda...

DAVULLAR VURUYOR; TELLÂLLAR, Sadrazam (Başbakan) Hüsrev Paşa'nın emrini herkese duyuruyorlardı:

"Eeey ümmet-i Muhammed. Duyduk duymadık demeyin. Bağdat'a sefer var. Sadrazam Efendimiz, gün görmüş, devran sürmüş olanların orduya katılmasını emir buyuruyorlar. Bıyığında tarak duymayanlar orduya girmeyecekler, girerlerse sonları kötü olacak! Duyduk duymadık demeyin."

Genç Osman da duymuştu bunu, duymuştu; ama muharebeye katılmak istiyordu. Gizlice orduya girdi.

Derken bir gün Sadrazam onu gördü. At üstünde bir şahin gibi duruyor, düşmana göz açtırmıyordu.

"Şuncacık yiğit kimdir?" diye sordu.

"Genç Osman'dır." dediler, "Büyük kahramanlıklar gösterdi."

Hüsrev Paşa kaşlarını çattı:

"Ne söz dinlemez şeydir, bre! Biz, 'Bıyığında tarak durmayan gencecikler orduya girmesin.' diye ferman etmedik mi,

tellâlar bağırtmadık mı? Cenk (savaş) durunca tez bana getirin!”

Savaş akşama doğru durdu.

Genç Osman’a haber salındı:

“Gelsin, Sadrazam Paşa kendisiyle görüşecek.”

Genç Osman geldi. Önce dizini yere vurup Paşa ile etrafındaki kumandanları selamladı. Sonra dim dik ayakta durdu.

Hüsrev Paşa,

“Adın nedir?” diye sordu.

“Genç Osman’ derler, Efendimiz...”

“Peki, ya ‘Bıyığımda tarak durmayanlar orduya katılmasın.” diye ferman ettiğimizi duymadın mı?”

“Duydum, efendimiz...”

Paşa hiddetle ayağa fırladı:

“Hay bre! Duydun da ne demeye katıldın?”

“Paşa Hazretleri, benim bıyığımda tarak durur.”

Paşa hayretler içinde bakakaldı: Delikanlının bıyığı yoktu. Yüzünün her yanı pırıl pırıldı. Gencecikti, daha...

Gülümseyerek sert kemikten yapılmış tarağını Genç Osman’a uzattı:

“Al sana tarak... Görelim, bıyığımda duracak mı?”

Genç Osman hiç duraksamadan tarağı aldı, sert bir hareketle dudağına sapladı. Kan ağzının iki yanından akarken Paşa’ya gülümsedi:

“Gördüğünüz gibi, bıyığımda tarak duruyor, Paşam! Emrinize karşı gelmiş değilim. Bütün dileğim, vatanıma, milletime hizmet etmektir.”

Hüsrev Paşa’yla birlikte bütün beylerin, paşaların gözleri, bu manzara karşısında yaşarmıştı. Hüsrev Paşa, delikanlıyı kucakladı ve alnından öptü.

“Bu orduda senin gibi yiğitler olduktan sonra elbette Bağdat bizim olacaktır.” dedi, “Ruhsat verdim, gidebilirsin.”

Ertesi gün savaş bütün şiddetiyle tekrar başladı. Genç Os-

man en önlerdeydi. "Allah, Allah!" sesleriyle atılıyor, düşmanı kırıp geçiyordu.

Birden sancaktarın vurulduğunu gördü. Sancağı kaptığı gibi "Allah, Allah!" diye naralar atarak kaleye tırmandı. Sancağı burca dikti. O sırada can yerine saplanan hain bir kurşunla şehit oldu (1630). Ama namı yüzyıllar boyu dillere destan, söylendi:

*Genç Osman dediğin bir küçük uşak,
Beline bağlamış ibrişim kuşak,
Her ana doğuyamaz böyle bir uşak,
"Allah, Allah!" deyip geçti Genç Osman...
Bağdat kapısını Genç Osman açtı.
Gören düşmanların tedbiri şaştı.
Kelle koltuğunda üç gün savaştı.
Şehitlere serdar oldu Genç Osman...*

Deli Hüseyin Paşa

SULTAN DÖRDÜNCÜ MURAT, çelik yürekli olduğu kadar demir bilekli bir padişah'tı. Koca bir boğayı kucaklayıp kaldırır, beheri 150 okka gelen güllerle sabah jimnastiği yapardı.

Hayli şişman olan silahtan Musa Paşa'yı kemerinden kaldırıp has odayı dolaştırdığı, meşhurdur. Bir gün, İran Şahından bir yay geldi. İran Elçisi, diğer hediyelerle birlikte yayı da Padişah'a takdim etti:

"Hünkârım, bu yay hususî surette yapılmıştır. Memleketimin pehlivanları o kadar kuvvetlidir ki yayı kurup çözebilirler. Şahım sorar: 'Acaba Osmanlı mülkünde de böyle koluna kuvvetli pehlivanlar var mıdır?'"

Sultan Murat, İran Şahının niyetini anlamıştı. Gözdağı vermek istiyordu. Bu yayı kurup çözecek kimse çıkmazsa gönlünce alay edecek, "Koskoca Osmanlı mülkünde yayımı kuracak yiğit çıkmadı!" diye böbürlenecekti.

Şimşeklenen gözlerini İran Elçisine çevirince Elçi, korkuyla ürperdi:

“Elçiye zeval olmaz, Hünkârım...” diye âdeta inledi, “Ben-deniz, Şah’ın sözlerini nakletmekteyim.”

“Korkmanıza sebep yok, Elçi... Biz Acem Şahı değiliz ki el-çiye zeval edelim. Var, rahatına bak. Çağırıldığında gelir, yayın nasıl kurulup çözüldüğünü elbet gözleriyle görürsün!”

Elçi huzuru terk edince Sultan Murat, vezirlerine döndü:

“Göreyim sizi, şanlı vezirlerim; Acem Şahının yayını ku-run.”

Denediler, fakat başaramadılar. Yay çok sertti; bunu kur-mak için fil kuvveti lâzımdı.

Padişah el çırpıp “halvet” istedikten sonra Yeniçeri Ağasına, “Kal, Ağa;” dedi, “görüreceklerimiz bitmedi.”

Baş başa kalmışlardı. Padişah yayı göstererek,

“Zorlu bir şeye benziyor.” diye konuştu, “Yeniçeri kullar arasında bileği de yüreği kadar zorlu yiğitler elbette vardır. Gözüne kestirdiklerini seçip bir denemeden geçir. Yayı kur-dur ki Acem Şahına karşı zebun olmayalım.”

“Ferman Hünkârımdır!”

Yayı alıp çıktı. Gücü kuvveti yerinde yeniçerilere, sipahile-re haber saldı. Fakat hiçbiri yayı kurmayı başaramadı. Düşün-celi düşünceli yayı ocağın üstüne attı. Yemeğe çıktı.

O sırada odaya Deli Hüseyin isimli iç oğlanı girdi. On se-kizinde, gürbüz bir civandı. Ocağa odun getirmişti. Yayı gö-rünce pek sevdi.

Gerçekten çok güzel bir görünüşü vardı. Dayanamayıp al-dı. Bir hamlede kurdu. Sonra boşalttı, bir daha kurdu. Ayak sesleri duyunca korktu. Yayın kurulu olduğunu unutup yerine astı ve odadan çıktı.

Yemekten dönen Yeniçeri Ağası, yayın kurulu olduğunu görünce çok şaşırdı.

“Fesuphanallah!” diye mırıldandı, “Yayı kim kurmuş ola-bilir?”

Kethüdasına seslendi. Kethüda girer girmez,

“Bu yayı kimin kurcaladığını öğren!” diye emretti.

“Az önce Deli Hüseyin odun getirmişti, Ağa Baba... Başka kimsecikler odaya girmedii.”

“Deli Hüseyin kimse çağır gelsin!”

Deli Hüseyin’i getirdiler. Korkudan rengi atmıştı, bacakları titriyordu.

“Deli Hüseyin sen misin, tüysüz?”

Titrek sesiyle cevap vermeye çalıştı:

“Beli, Ağa Baba, bendenizim.”

“Şu yayı da sen mi kurdun?”

Yüzünün sarılığı arttı. Dudakları ağlamaklı büzüldü. Fakat yalan söylemeye alışkın değildi:

“Beli Ağa Baba, kusurumu affet!”

“Ne kusuru bre çocuk!” diye neşelendi Ağa, “Sen olmadık bir iş yapmışsın ki bunun sonunda sarayın yolu açılır. Yapış şu yaya bakalım, bir daha çöz ve kur.”

Deli Hüseyin, istemeye istemeye yayı aldı. Hâlâ korkuyor, ne olacağını kestiremiyordu. Yayı çözdü, ardından tekrar kurdu. Yeniçeri Ağası, Deli Hüseyin’i alnından öptü; koluna ya-pıştığı gibi saraya götürdü, Padişah’ın huzuruna çıkardı:

“Acem Şahının yayını kolaylıkla kurup çözecek yiğidi buldum, şevketli Hünkârım...”

Sultan Murat, delikanlıyı derinden süzdü. Biraz şaşkın,

“Bu oğlancık mı?” diye sordu.

“Beli, Hünkârım... Emredin, hünerini göstereyin.”

“Göstereyin bakalım.”

Deli Hüseyin yayı aldı, “Bismillâh!” deyip kirişe asıldı. Kurdu, çözdü; kurdu, çözdü.

Sultan Murat gözlerine inanamıyor, Deli Hüseyin’i kucaklamamak için kendisini zor tutuyordu.

“Berhudar ol!” dedi, “Analar ne aslanlar doğuruyor! Ağa, tiz haber sal, bütün vezirlerimiz ve Acem Elçisi huzura alınsın.”

Biraz sonra herkes huzurdaydı. Padişah, İran Elçisine bakıyordu:

“Elçi, Şah’ın bize gönderdiği yay çok hoşumuza gitti. Lâkin yoklayınca fazla yumuşak bulduk. Doğrusu, Acem pehlivanlarının bu yayı kurup çözmekle nasıl övünebildiklerine şaştık! O işi bizim iç oğlanları da yapar.”

İran Elçisi şaşkınlıktan neredeyse devrilecekti:

“Aman, şevketli Sultanım, bu mümkün değil!”

“Şimdi görürsün mümkün olup olmadığını! Şurdan bir iç oğlanı çağırın!”

Hemen Deli Hüseyin’i huzura aldılar. Sultan Murat, Deli Hüseyin’e döndü:

“Al şu yayı, kur, çöz ki şanın söylensin.”

Deli Hüseyin kolaylıkla yayı kurdu, çözdü. Son defa bütün kuvvetiyle kirişi çekince yay ortadan ikiye bölündü. Götürdü, parçaları Elçinin önüne bıraktı:

“Bu yay fazla çürükmüş, Elçi...” dedi, “Acem Şahı, Osmanlı’yı sınamak isterse daha sertini, daha sağlamını göndersin.”

İran Elçisi başı önünde huzurdan çıkarken Padişah, Deli Hüseyin’i alnından öpüyor, onun yeniçeri ocağına yazılmasını emrediyordu. Bundan sonra Deli Hüseyin “Deli Hüseyin Paşa” olarak tarihe geçecekti.

* * *

Yayına göre bilek, işine göre adam, o gün için de bugün için de en büyük ihtiyacımızdır.

Yahya Paşa

ÖZİ KALESİ, DİNYESTER Nehrinin Karadeniz'e döküldüğü noktada, eski bir Türk kalesidir.

Rus Ordusu, 1737 yılının Temmuz ayında çok kalabalık bir orduyla kaleyi kuşattı. Rus Mareşali Mühih, Yahya Paşa'ya teslim olmasını teklif etti. Yahya Paşa,

"Hayır!" dedi, "Dövüşeceğiz. Ve hiç olmazsa tarihe şanlı bir savunma örneği bırakacağız!"

Kalede kaç asker bulunduğunu sordu.

"Beş bin." diye cevap verdiler.

Acı acı güldü:

"Demek ki 15 Moskof'a bir Türk düşüyor! Bu da bize yeter."

Yüzden fazla kuşatma topu, kaleyi dövmeye başladı. Yer yerinden oynadı, kıyametler koptu, sanki... Toplar nihayet susunca Yahya Paşa, beraberine az bir kuvvet alıp kaleden çıktı. Düşman ordugâhını bastı. Kasıp kavurdu, esip savurdu.

Yahya Paşa'nın sık sık kaleden çıkıp üzerlerine atılması, Rus subaylarını şaşırtmıştı.

“Bu adam delirdi, ne yaptığını bilmiyor!” diye bağııyorlardı.

Rus Mareşali ise aynı fikirde değildi.

“Ne yapması gerektiğini ve ne yaptığını çok iyi biliyor!” dedi, “Gerçek bir komutan olmak istiyorsanız kahraman Yahya Paşa’yı örnek alın.”

Yahya Paşa, elinde kalan asker ve subaylar ile birkaç çıkış daha yaptı. Fakat durum çok ümitsizdi. Sadrazamdan istediği yardım da bir türlü gelmiyordu. Buna rağmen başaracaktı. Ne yazık ki bir akşamüstü cephaneliğe düşen Rus mermisi, ortalığı Cehennem’e çevirdi. On bölük Türk askeri, subaylarıyla birlikte şehit oldu. Yahya Paşa, gözlerine sicimlenen gözyaşlarıyla şehitlerin önüne diz çöktü, ellerini açtı:

“Rabbim, bana da şahadet nasip eyle!”

Düşman, suyollarını da kestiği için askerlerimiz günlerdir susuzdular. 13 Temmuz günü düşman topları sustular. Bundan faydalanmak isteyen Yahya Paşa, adamlarının bir kısmıyla su aramaya çıktı. Fakat Moskof uyumuyordu. Haberi almıştı. Şiddetli bir hücumla kaleye girdi. Yahya Paşa su aramaktan vazgeçip derhal geri döndü. Bir avuç kahramanla sayısız düşmanın üstüne atıldı.

Kılıç kılıca, gırtlak gırtlığa korkunç bir boğuşma başladı. Artık bin Rus askerine bir Türk askeri düşüyordu. Zaten topu topu 100 kişi kadar kalmışlardı. Ölmek veya en azından esir olmak, an meselesiydi.

İşte o sırada, Yahya Paşa bayrağı kaptı, kılıcını çekti ve yüksek sesle tekbir ala ala düşmanın en kalabalık grubuna saldırdı.

Onu öylesine bir kahramanlıkla şahlanmış gören askerleri, çığlık çığlığa bağışıtlar:

“Paşamız, babamız, serdarımız, bizi yalnız koma!”

Yahya Paşa ise şöyle kükredti:

“Ben Moskof’a teslim olmam! Hakkınızı helâl edin, evlâtlarım.”

Sonunda yaralı olarak esir düştü.

Özi Kalesinden gözyaşları içinde ayrılırken,

“Sevgili Özi, benim şanlı kalem, şehitler diyarı, seni yad el-
lerde bırakmayacağım!” diyordu.

Silistre aslanları

KIRK BİN KİŞİLİK BİR Rus ordusu, 28 Temmuz 1828'de Silistre'ye gelip kuşattı. Kalede ancak 10 bin askerimiz vardı. Bunlar, kuşatma başlar başlamaz Rus Ordusunun üstüne gülle gibi düştüler ve nihayet 8 Kasım 1828 günü arkalarına bile bakmadan kaçmaya zorladılar.

Silistre'de ilk büyük zafer kazanılmıştı. Fakat Rusya bunu çekemeyecek, bu sefer 50 bin kişilik koca bir ordu hazırlayıp 152 topla birlikte Silistre'yi kuşatacaktı.

Rus Ordusunun başında Kont Diyebiç vardı. Silistre'yi almaya yeminliydi. 18 Mayıs 1829'da ikinci kuşatma başladı.

Kalede bu defa sekiz bin askerimiz bulunuyordu. Komutanımız Sert Mehmet Paşa, valimiz ise Ahmet Paşa idi. Kale canla başla savunuluyor, düşman bir türlü içeri giremiyordu. Yalnız, attığı toplarla kaleyi harabeye çevirmişti. Sivil halk bıkmış, usanmış ve Sert Mehmet Paşa'ya başvurarak teslim olunmasını istemişlerdi.

Sert Mehmet Paşa,

“Sabırlı olunuz.” dedi, “Sizin kılınıza bile zarar gelmeyecektir. Babalarımızın, dedelerimizin kan ve can pahasına aldığı bu güzel kaleyi ellerimizle düşmana nasıl veririz? Böyle bir davranış Allah’ın gücüne gitmez mi? Hayır, ben Allah’tan korkarım, kaleyi düşmana veremem.”

Silistre’nin daha fazla dayanamayacağını zanneden Rus kumandanı Kont Diyebiç, kumandayı tanınmış Rus generallerinden Karazovski’ye bırakıp Rusya’ya dönmüştü.

Korkunç çatışmalar başladı. Askerlerimizin barutu tüken-di. Yiyecek sıkıntısı baş gösterdi. Sadrazam’ın yardıma geleceğini sanan Sert Mehmet Paşa, her şeye rağmen dayanmaya kararlıydı. Ama bu arada Sadrazam’ın mektubu geldi: “Biz burada savaşı kaybettik. Silistre’yi önce Allah’a, sonra sana emanet ediyorum!”

Bu mektup, bütün ümitleri kırdı. Silistre Valisi Ahmet Paşa, komutan Sert Mehmet Paşa’ya,

“Paşa kardeş,” dedi, “teslim olmaktan başka çare yok.”

“Asla!”

“İyi, ama nasıl savaşaacağız? Hiç barutumuz kalmadı ki!”

“Eskiden top mu vardı, barut mu vardı? Dedelerimizin elinde şanlı zaferler kazanan kılıçlarımız, süngülerimiz ne gün içindir? Onlara lâyük olduğumuzu ispat etmeliyiz. Neden göğüs göğüse vuruşmayalım? Neden baş alıp baş vermeyelim? Böyle zamanda canın ne önemi var? Şu anda evlâtlarım da başka bir kalede vuruşuyorlar. Teslim olup yaşamaktan, şehit olmak iyidir!”

Vuruşmalardan arta kalan beş-altı bin askeri topladı:

“Gazi kardeşlerim, gözünü budaktan sakınmaz aslan evlâtlarım! Bu gece topa karşı tüfekte, bombaya karşı kılıç ve süngü ile çıkacağız. Benimle gelmek istemeyenler geri dursun. Ben bu gece şehit olmaya gideceğim!”

Askerler de, subaylar da gözyaşlarını tutamamış, ağlamaya

başlamışlardı. Ömrü savaş meydanlarında geçen ihtiyar paşa, atına binip kılıcını çekti.

“Şehit olmak istiyorum; şehit olmak isteyenler arkamdan gelsin!” diye bir nara attı ve açılan kale kapısından dışarı ok gibi fırladı.

Askerler onu takip ettiler. “Allah, Allah!” sesleri Silistre Kalesinin burçlarında yankılandı. Bir kişi, 10 Rus askeriyle dövüştü. Toplara karşı iman dolu göğüslerini siper ettiler. Öldüler, ama düşmanı Silistre’ye sokmadılar.

Nur içinde yatsınlar!

Silistre kahramanları

BİR ZAMANLAR SİLİSTRE BİZİMDİ. Silistre bir vatan parçasıydı.

18 Mayıs 1829'da ikinci defa Ruslar, Silistre'yi kuşattılar, topa tuttular.

Şehirde çok az askerimiz vardı. Uzun süre dayandılar. Barut bitti. Yiyecek azaldı. Rus Ordusu Kumandanı General Karasovski, Silistre kumandanı Sert Mehmet Paşa'ya teslim çağrısında bulundu.

Sert Mehmet Paşa,

"Asla!" diye gürledi, "Kan dökerek aldık, kan dökerek veririz. Güçleri yetiyorsa gelsinler!"

Arkadaşlarını bir evde topladı.

"Bu kale ne sizin, ne de benimdir;" diye konuşmaya başladı, "milletin malıdır. Millet bizi, kaleyi korumaya tayin etmiştir. Ben kaleyi Ruslara vermeyeceğim, milletin emanetine hıyanet etmeyeceğim."

"Etmeyeceğiz!" diye bir ağızdan bağırdılar.

Ertesi sabah, Sert Mehmet Paşa, bütün askeri meydanda topladı ve saydı. Kala kala yedi bin kişi kadar kalmıştı. Gerisi uzun süren savunma sırasında şehit olmuştu. Mehmet Paşa'nın gözleri dolu dolu idi.

"Gazi kardeşlerim!" diye konuşmaya başladı, "Evlâtlarım! Bugün topa karşı tüfekle, bombaya karşı süngüyle savaşacağız. Kırk yıldır durmadan savaştım ve her seferinde şehit olmayı umdum. Belki kısmet bugündür. Biraz sonra kaleden çıkıp Rus Ordusuna saldıracağız. Hakkınızı helâl edin. Gelmek istemeyen varsa zorlamam, gelmesin."

Bir tek kişi bile geri çekilmedi.

"Seninleyiz, Paşa Baba!" diye haykırdılar.

Bir saat sonra hücum başladı. Top, tüfek yağmuru altında Rus Ordusunun üstüne atıldılar. Düşman şaşırды, fakat çabuk toparlanarak karşı koydu. Çok kalabalıktılar. Yine de hücum başarıyla sonuçlandı. Binlerce Rus'u öldürerek kaleye döndüler.

Ve bu hücumlar hemen her gün tekrarlandı. Kahramanlarımız her gün biraz daha azaldı. Nihayet sadece birkaç kişi kaldı. Ama o birkaç kişi, gece yarıları kaleden çıkıp saldırma-ya devam etti; geriye hiç kimse kalmayıncaya kadar...

Nur içinde yatsınlar!

Erzurum çığ gibiydi

AHMET MUHTAR PAŞA, 50 bin askerle, 250 bin Rus'u durduymaya çalışıyordu. Kars'ı kuşatmadan kurtarmış, Hal-yaz Savaşını da kazanmıştık. Ama bu yetmezdi.

Düşman, tren yoluyla devamlı besleniyordu. Yeni asker, yeni silah, envai çeşit yiyecekler geliyordu. Ahmet Muhtar Paşa'nın komutasındaki ordumuzun ise yiyeceği kıt, giyeceği yırtık pırtık, silahı eski püskü idi. Buna rağmen 26 Ağustos 1877 ile 3 Ekim 1877'de Birinci ve İkinci Gedikler Savaşlarını da kazandık.

Fakat kış zorlu bastırmıştı. Soğuklar dondurucuydu. Askerimiz ise yazdan kalma yırtık pırtık elbiselerle dövüşüyordu.

Başkomutan Ahmet Muhtar Paşa, yardım istedi. Mevziye ihtiyaçları vardı. Asker ise çok yorgundu. Halk, genci ve ihtiyarı ile koştı. Eline kazmayı küreği kapalı, cepheye gitti. Canla başla çalışıp mevzi kazmaya koyuldular.

Bu sırada düşman başkumandanından bir mektup geldi. Düşman, teslim olmamızı istiyor, "Durumunuzu biliyoruz,

dövüşecek gücünüz kalmadı, askeriniz perişan.” diyordu.

Ahmet Muhtar Paşa, kumandanlarla bir toplantı yapıp mektubu okudu.

“Arkadaşlar!” dedi, “Moskof, kapımızdadır. Durumumuz ise hiç iyi değildir. Ne düşünürsünüz?”

Tek tek söz aldılar ve asla teslim olmayacaklarını söylediler.

Ahmet Muhtar Paşa’nın gözleri yaşarmıştı:

“Böyle cevap vereceğinizi tahmin etmiştim. Hepinize çok teşekkür ederim. Allah yardımcımız olsun!”

Düşman komutanına gönderilecek cevabı yazdı:

“Kanımızın son damlasına kadar Erzurum’u savunacağız. Allah’ın yardımından ümidimizi kesmedik, kesmeyeceğiz.”

Bu sırada halk da din bilginlerinin etrafında toplanmış, Erzurum’un her taşını savunmaya hazırlanmıştı.

Din bilgini Ali Efendi,

“Vatanımızın savunması uğrunda gerekirse şehit olmaktan hiçbir Erzurumlu kaçmaz. Biz de asker kardeşlerimizle birlikte düşmanla savaşağız. Canımızla, malımızla savaşa katılacağız. Allah bizimle olsun!” dedi.

O sırada Padişah telgrafı geldi.

Padişah, Ahmet Muhtar Paşa’yı methediyor, Erzurum hatının iyi savunulması gerektiğini bildiriyordu. “Bu savunma ilelebet tarihimize altın sayfalarla geçecek bir savunma olmalıdır.” diyordu.

Asker, telgrafı dinleyince coşmuş; açlığı, soğuşu, silahsızlığı unutmuş; saldırmak için sabırsızlanmaya başlamıştı.

8 Kasım 1877 gecesi askerimizin kılığına giren düşman askerleri, Aziziye tabyasını basarak, uyuyan askerlerimizi şehit ettiler. Boğaz boğaza bir boğuşma oldu. Birinci Tabya Komutanı Yarbey Bahri Bey yaralandı. Hemen bir mektup yazıp Ahmet Muhtar Paşa’ya gönderdi.

Durum gerçekten korkunçtu. Askerlerimizin çoğu şehit

olmuş, düşman üstünlük sağlamıştı. Ahmet Muhtar Paşa dış-
lerini gıcırdatıyor, hırsından ağlıyordu.

Erzurum halkına haber gönderdi:

“Gelmezseniz hâlimiz kötü olacak!”

Halk yedisinden yetmişine kadar ayaklandı. Tekbirler ala-
rak Aziziye istikametine koptu. Evet, buna yürüyüş denmez-
di. Çığ gibi kopmuş, yuvarlanıyordu. İnsan, sel gibi akıyordu.

Düşmanın modern silahlarına karşı Erzurum halkı, bıçak-
la, baltayla dövüştü. Ve akşama doğru Aziziye tabyasını Rus-
lardan temizledi.

Erzurum kurtulmuş, bayrağımız tekrar eski yerine çekil-
mişti. Nazlı nazlı dalgalanıyordu.

Nene Hatun

1 877 YILIYDI. OSMANLI-RUS SAVAŞI bütün şiddetiyle sürüyordu. Kasım ayının yedisini sekizine bağlayan gece buz gibi bir soğuk vardı. Fakat Erzurum halkı üşümüyordu. Kulaklarına top sesleri geldikçe yürekleri tutuşuyor, vatan aşkı onları yakıyordu.

Gece yarısından sonra bütün minarelerden yükselen aynı ses, sanki kanlarını dondurdu, yüreklerini soğuttu. Ses, şöyle bağıırıyordu:

“Erzurumlular! Gayret vaktidir. Moskof, Aziziye Tabyasına girdi. Bu gece Ermeniler, bir karakolumuzu basarak kardeşlerimizi boğazladılar. Allah'ını ve vatanını seven, silahını alıp Aziziye'nin imdadına koşsun!”

Erzurum'un kenar mahallesinde genç bir gelin vardı. Sesi duyunca öylece kalakalmıştı. Kocas, Moskof'la savaşmak için cephedeydi. Yaralı olarak cepheden dönen ağabeyi, bir gün önce kollarında şehit olmuştu. Moskof sürülerine karşı derin bir kin duyuyor ve içini yiyordu.

Üç aylık bebeğini emzirip beşiğine yatırdı. Yanaklarından öptü ve şöyle fısıldadı:

“Yavrucuğum... Seni bana Allah verdi. Ben de seni Allah’a emanet ediyor ve vatanım için savaşmaya gidiyorum.”

Yaşlı gözlerle mutfağa koştu. Et doğradığı keskin satırı kap-tığı gibi karanlığa daldı, ellerinde balta ve tırpanlarla Aziziye’yi savunmaya koşan kadınlı erkekli kalabalığa katıldı.

Erzurum halkı nihayet Aziziye’ye vardı ve düşmanla gırtlak gırtlığa geldi. Kimisinin elinde orak, kimisinin elinde tırpan, kimisinin elinde satır ve bıçak vardı. Bazısının ise yumruklarından başka bir şeyi yoktu. Gırtlak gırtlığa boğuşuyor, ölmekten asla korkmuyorlardı.

Nene’nin elindeki satır durmadan işliyordu. Nene, önüne çıkan Moskof’u deviriyordu. Aziziye’de iki binden fazla düşman yok edilmişti.

Fakat genç gelin Nene de yaralanmıştı. Yaralarına aldır-mıyor, güç ayakta durduğu hâlde satırını işletiyordu. Ancak büsbütün takatten düşünce yere devrildi. Yine de boş duymadı. Her tarafından kan boşalıp her an ölüme biraz daha yaklaşır-ken o sürünerek birkaç düşman askerini daha hakladı. Niha-yet Aziziye kurtuldu.

O günden sonra Nene, bütün Anadolu’da “Nene Hatun” olarak tanındı ve Türk kadınlarının sembolü hâline geldi. Bütün ömrü boyunca, Aziziye’ye düşmanın yaptığı kahpeliği anlattı. 22 Mayıs 1955 günü 98 yaşındayken hayata gözlerini kapadı ve Aziziye Şehitliğine gömüldü.

Allah'ın vurduğuna vurmayız!

1 910 YILLARI... OSMANLI DEVLETİ her taraftan kırılmış. Yabancılar, devlet içinde devlet olmuşlar.

En şımarıkları, ele avuca sığmazları da Ruslar... Rus sefaretinde vazifeli iki memur, bir alıkıran baş kesen. İstanbul'da babalarının tapulu malı gibi oturuyorlar. Sefirin iki dudağı arasından çıkacak her kelime, âdeta bir Ferman hükmünde.

Osmanlı hükümeti bîzar, lâkin derdini kime yanmalı? Kendi gücüne dayandığı yıllarda çömezleşen Rus, en zayıf anında Osmanlı'yı yüreğinden vurmak için fırsat gözler, durur. Osmanlı devlet ricali de bu fırsatı Rus'a vermemek için siner ha, siner.

Sabık Erzurum Valisi Tahsin Bey, o sıralar Beyoğlu mutasarrıfı. Hayırlı bir işe teşebbüs edip Beyoğlu'ndan Büyükdere'ye telefon hattıçektirmiş. Lâkin aksilik, telefon direklerinden birkaçı Rus sefaretinin önüne rastlamıştır. Rus sefiri hemen ültimatomu Babiâli'ye dayar:

“Ya bu direkler kaldırılır veya...”

Gerisi malûm; bir sürü tehdit, yıldırma bahane...

Babîâli yine çaresizdir. Kendi topraklarına diktiği birkaç telefon direğini korumak gücünden bile mahrumdur. Belki bu kadar âciz değildir, Babîâli; Rusya'ya aradığı bahaneyi, fırsatı vermekten kaçınmaktadır.

Tahsin Bey çağırılır:

"Vaziyet nazik görülmekte, Tahsin Bey... Rus sefiri, sefaret önüne diktirdiğimiz telefon direklerinin kaldırılmasını istiyor. Ne cevap vereceğimizi kestiremiyoruz. Sizinle bu yüzden görüşmeyi murat ettik. Ne dersiniz?"

Tahsin Bey vakur, Tahsin Bey eski paşalara gıpta ettirecek celâdette ayakta. Kükrer:

"Devlet-i Aliye, birkaç telefon direğini korumaktan âciz ise kendisini nasıl koruyacaktır?"

"Böyle basit bir işi mesele yapmayalım istiyoruz; iki devletin dost geçinmesi lâzım. Eskisi kadar kuvvetli olmadığımız malûm."

"Telefon direklerimizi dahi koruyamayacak hâle mi düşmüşüz? Va esefa!"

"Esef etme, Tahsin Bey... Şükürler olsun, devletimizi de, direklerimizi de koruruz. Lakin dedik ya, mesele çıkmasın istiyoruz. Siz bir hâl çaresi düşünüseniz..."

"Ne yapmam istenir, direkleri kaldırtayım mı?"

"Yok canım, meselâ sefirle görüşüp bu fikrinden caydırabilirsiniz; eminim, sizi dinleyecektir."

"Bakalım..."

Tahsin Bey, Rus sefaretinin kapısında. Düşünceli, üzgün, bezgin... Küçülmüş, bitmiş sanki... Ayakta zor duruyor. Ve reddedilme ihtimali aklına geldikçe ürperiyor.

Kapıdaki görevliye maksadını söyleyip sefarete girdiği sırada, Rus sefiri merdivenlerde belirmiştir. Bakışlılar. Sefir:

"Kim bu adam, niçin geldi?"

"Ekselânsları, bu zat Beyoğlu Mutasarrıfı olup şu telefon

direkleri konusunu ekselânslarıyla görüşmeye gelmiştir.”

Ekselânslarının burnu Kafdağında, gözleri istihfafla büzülü, dudaklarında istihza okları yağdıran yarım bir tebessüm:

“Bir mutasarrıfla görüşmem. Gitsin, Sadrazamıyla konuşsun; gerekirse o gelip benden rica etsin.”

Tahsin Bey, yer yarılrsa seve seve içine girecek kadar bıkkın, bir anda buharlaşıp uçmayı, yok olup silinmeyi isteyecek kadar utanmış. Dudaklarına çıkan yüzlerce kelimeyi güçlükle yutup tek kelime fısıldar:

“Allah’ım!”

Sendeleyerek sefaretten çıkar.

* * *

1918 yılı...

Rusya’da bir yıl önce gerçekleştirilen komünist ihtilâli yüzünden Beyaz Ruslar, ülkelerini terk etmek zorunda kalmışlar. Bir grup da İstanbul’a gelmiş. Sefil, perişan, bir lokma ekmeğe muhtaçlar. Ancak hayırsever İstanbulluların yardımlarıyla hayatlarını devam ettirebiliyorlar.

Tahsin Bey yine sahnede. Bu sefer Beyaz Rusların arasında dolaşmaktadır. Niyeti, Fransızca bilen bir Beyaz Rus bulup oğluna öğretmen tutmak...

Birini gözü ısırınca soruşturur. Kendisini vaktiyle Rus sefaretinden hakaretler edip kovan sefir olduğunu öğrenince yıllar önce yaptığı gibi tekrar,

“Allah’ım!” diye fısıldamaktan kendini alamaz.

Sefir perişandır. Üstündeki elbise, elbise olmaktan çıkıp çaput yamağına dönmüştür. Açlıktan gözlerinin feri gitmiş, yanakları çökmüştür.

Alıp evine götürür. Yedirir, giydirir. Bir güzel ağırlar. Cebine de hatırı sayılır miktarda para koyduktan sonra eski hadiseyi hatırlatarak tek bir kelime dahi söylemeden geri gönderir.

Yıllar sonra Tahsin Bey hadiseyi bir yakınına anlattığında

yakını, şu soruyu soymaktan kendini alıkoyamaz:

“Yaptıklarını niçin yüzüne vurmadin?”

Tahsin Bey’in dudaklarında acı bir tebessüm:

“Allah’ın vurduğuna vurmak fazilet değildir.”

İhtimal, Rus sefirinin eline tekrar fırsat geçse Tahsin Bey’e yine aynı muameleyi yapacak, sonra tekrar düşse Tahsin Bey’den aynı muameleyi görecektir.

Selimiye'yi düşmana vermem

1 912 YILININ ARALIK AYI başlarıydı. Edirne, aylardan beri Bulgar ordusunun muhasarası ve tazyiki alfanda yaşama mücadelesi veriyordu. Bu arada Edirne'nin bazı birliklerle irtibatı kesilmişti.

Padişah, Edirne Müstahkem Mevki Kumandanı Şükrü Paşa'ya gönderdiği telgrafta, cansiperane müdafaasını tebrik ediyor, Selimiye'yi düşmana bırakmamak için elinden geleni yapacağına inandığını belirtiyordu.

Telgrafi okuduktan sonra Şükrü Paşa, pencereye gitti. Bir zaman Selimiye Camiinin mahzun minarelerine baktı, yumruklarını sıktı:

"Yok, Selimiye'm, yok;" diye hıçkırdı, "seni düşmana vermektense canımı veririm, daha iyi! Bu ecdat yadigârı beldeyi düşmana verecek alçak düşünemiyorum. Kanımın son damlasına kadar dayanacağım!"

Fakat irtibatı kesilen birliklerden birine mühim bir emir göndermesi lâzımdı. Emri yazdırmıştı. Bunu götürmek için

öyle birini bulmalıydı ki ser verip sır vermemeliydi. Genç ve gözü pek subaylarını bir bir gözünün önüne getirdi: Mülâzımısani Sadık, Mü lâzımısani Şevket, Mülâzımıevvel Ali ve Cafer; hepsi yiğit, gözü pek, cesur subaylardı. Şimdiye kadar verdiği her vazifeye göz kırpmadan koşmuşlardı. Fakat bu bir ölüm kalım meselesiydi. Acaba daha iyisini bulmaya imkân yok muydu?

Yardımcısını çağırıp fikrini sordu. Aklına gelen isimleri de saydı. Yardımcısı,

“Paşa Hazretleri,” dedi, “bu arkadaşların hepsi de çok iyi. Ama bendeniz, Mülâzımısani Sadık Efendi’yi münasip bulurum.”

“Neden bu tercihi yapıyorsunuz, Binbaşı? Sebebi var mı?”

“Evet, Paşa Hazretleri... Sadık Efendi, Edirnelidir. Memleketinin kurtuluşu uğruna canını seve seve verir. Yolları da hepimizden iyi bilir. Bütün çocukluğu buralarda geçti.”

Şükrü Paşa biraz düşündükten sonra,

“Çağırın gelsin, görüşelim.” diye emretti.

Mülâzımısani Sadık Efendi, yarım saat sonra Şükrü Paşa’nın huzurundaydı. Çakı gibi duruyor, gözlerini Paşadan ayırmıyor, göz bebeklerinde ateşin parıltılar oynayıyordu:

“Emrinizdeyim, Paşa Baba!”

Şükrü Paşa, odadakileri çıkartıp Sadık Efendi’yle baş başa kalınca konuşmaya başladı:

“Oğlum, sana son derece güç bir vazife düşüyor. Sonunda canından olmak da var. Ne dersin?”

“Ne denir, Paşa Baba, can ne gün içindir? Memleketim uğruna şehit olmak, rütbelerin en büyüğüne ulaşmaktır. Bu şeref benden esirgemeyiniz.”

Hayatından olabileceğini bile bile vazifeye talip oluyor, hatta yalvarıyordu. Bu ne büyük bir vatan sevgisiydi! Şükrü Paşa’nın gözleri yaşarmış, gözyaşlarını göstermemek için pencereden dışarısını seyretmeye koyulmuştu.

“Pekâlâ, Sadık...” diye konuştu, titreyen sesiyle, “Sana bu vazifeyi veriyorum. Allah muinin olsun.”

Kucaklayıp alnından öptü:

“Hava kararınca yola çıkarsın.”

Mülâzımısani Sadık Efendi, gencecik yüzünü ıslıl ıslıl aydınlatan bir tebessümle topuklarını birbirine vurup selam durdu:

“Baş üstüne, Paşa Baba!”

Sert adımlarla odadan çıktı.

Ve ertesi gün acı haber Edirne’ye geldi. Mülâzımısani Sadık Efendi, vazifesini başarmış, fakat geri dönerken yaylım ateşine tutulup şehit olmuştu. Şükrü Paşa, kır karışık sakalını çekiştire çekiştire,

“Vah yavrum, vah ciğerparem!” diye mırıldandı.

Birden başını kaldırdı, sertleşti.

“Hayır!” diye âdeta bağırды yanındakilere, “O büyük şehide acımaya hakkımız yok. Rütbelerin en büyüğüne erişti. Böyle sine ancak gıpta etmeliyiz.”

* * *

Birkaç gün sonra kucağında bir çocukla genç bir kadının kendisiyle görüşmek istediğini, Şükrü Paşa’ya bildirdiler. Paşa, kadına kim olduğunu sordurdu. Mülâzımısani Sadık Efendi’nin dul eşi idi. Hemen Paşa’nın yanına aldılar.

“Buyur, kızım... Hoş geldin.”

Çok gençti. Ancak 17-18 yaşında gösteriyordu. Kollarının arasında sevgiyle tuttuğu bebek ise henüz 10 aylıktı.

“Paşa Baba!” dedi, “Sizi fazla rahatsız etmeyeceğim. Sadık’ım dinim, vatanım için şehit oldu. Ahirette yeniden ona kavuşmak için ölümü bekleyeceğim. Size asıl şunu söylemeye geldim.”

Kollarının arasındaki bebeği, Paşa’ya doğru kaldırdı:

“İşte Sadık’ımın yadigârı! Bunu böyle günler için büyütüyorum. Mahzun olmayınız, Paşa Baba... Sadık’ım şehit olduy-

sa oğlu büyüüp vatan müdafaasına koşacaktır. Analar daha ne Sadık'lar dünyaya getirir! Sadık'ım da, oğlum da, ben de dinim, vatanım için feda oluruz!"

"Vermem, Selimiye'm vermem!" diye iç çekti, "Sadık'lar, Sadık'ların oğulları, kadınları yaşadığı müddetçe varsın dünya üstüme yığılsın, seni yine de vermem!"

Çanakkale İçinde Vurdular Beni!

KARA ZIRHLILAR Çanakkale Boğazının billur sularını kirletiyordu. Kiminin adı Queen Elizabeth, kiminin Sufren, kiminin Bouvet, kiminin Gauliose, kiminin Charlemagne, kiminin Irresistible idi. Gönderlerinde ayrı milletlerin bayrakları dalgalanıyordu. Ama hepsi aynı maksatla Çanakkale Boğazına giymiş, “Hasta Adam” dedikleri Osmanlı Devletini tarihten silmek için gelmişlerdi.

İngiltere Deniz Bakanı Churchill şöyle diyordu:

“Çanakkale mutlaka geçilecektir. İşte o zaman bu harekât için harcanan emeklerin değeri daha iyi anlaşılacaktır. Çanakkale’de umumî savaşın (Birinci Dünya Savaşının) kaderi değişecektir.”

İngiliz Donanması Kurmay Başkanı Amiral Sir Roger Keyes de aynı kanaatte idi:

“İngiliz denizciliği, bu büyük imtihanı verecektir. Çanakkale Boğazını geçeceğiz!”

Bir başka İngiliz devlet adamı, hayal kurmada çok daha ile-

ri gidiyor ve Marmara Denizine girecekleri günü zevkle düşünüyordu:

“Savaş gemilerimizin birinde bulunmayı ne kadar isterdim! Churchill’le inanıyorum: Çanakkale Boğazı geçilecektir. İngiliz donanmasını, Osmanlı Sultanının İstanbul’daki sarayı önünde daha şimdiden demirlemiş görüyorum!”

Fransızlar da hayal kurmada İngilizlerden hiç de aşağı kalmıyorlardı. Hedefi İstanbul olan müttefik donanmasının Fransız filosuna kumanda edecek olan Amiral Guepratte, donanma Çanakkale’ye gönderilmeden önce Fransız Genelkurmayına şöyle diyordu:

“Müttefiklerin Çanakkale’yi geçeceğinden eminim. Bu, aynı zamanda Fransa ve İngiltere’nin prestiji meselesidir. Başkumandanlıktan istirham ediyorum: Marmara Denizine girmenin ilk şerefi, Fransız filosuna bırakılmalıdır.”

Öte yandan, Çanakkale Müstahkem Mevki Kumandanı Miralay Cevat Bey’e (Orgeneral Cevat Çobanlı), “Osmanlı Devletinin savaşa katıldığı” duyurulmuştu. Subaylarını toplayıp Harbiye Nazırı Enver Paşa’nın emirnamesini okudu. Sonra tek tek yüzlerine baktı.

“Arkadaşlar!” diye konuştu, “Bu mühim harbin düğüm noktası Çanakkale’dir. Düşmanlarımız, muazzam donanmalarını bize karşı gönderiyorlar. Biz onların toplarına, iman dolu sinelerimizi siper edeceğiz; Çanakkale’yi geçirtmeyeceğiz!”

Hepsinin yüzünde inanmışlığın ışığı vardı. Devam etti:

“Osmanlı Donanması, üstüne düşeni yapacaktır. Barbaros’ların, Turgut Reis’lerin evlâtları olduğumuzu ispat edeceğiz.”

Son olarak Enver Paşa’nın emrinin bitiş cümlesini tekrar okudu:

“Ya şanlı, kahramanca bir ölüm yahut zafer ve istiklâl!”

Yiğit subaylar, sağ ellerini imanla çarpan yüreklerinin üstüne koyup bir ağızdan karşılık verdiler:

“Öleceğiz, ama Çanakkale’yi geçirtmeyeceğiz!”

Müttefik Donanması Çanakkale Boğazına girdi. 19 Şubat 1915 Perşembe günü 12 savaş gemisiyle saldırdılar. Aralıksız sekiz saat bomba yağdırdılar, ama siperlerimizden gereken karşılığı gördüler. İlk hamlede umduklarını bulamamış olmanın kırılganlığıyla, Müttefik Donanmaları Komutanı İngiliz Amiral Karden, Churchill’e şu mesajı çekti:

“Bu iş, umduğumuzdan daha zor olacağı benzer; ama Müttefik Donanması, üzerine düşeni eksiksiz yerine getirecektir.”

25 Şubat günü taarruzu tekrarladılar. Bataryalarımızı gülle yağmuruna tuttular, fakat yine umdukları neticeyi alamadılar.

15 Martı 16 Mart’a bağlayan Salı gecesi idi. Sabaha birkaç saat vardı. Miralay Cevat Bey, torpil kumandanı Nazmi Kaptan’ı çağırdı:

“Oğlum Nazmi, vazife almaya hazır mısın?”

Nazmi Kaptan, kumandanı önünde esas duruşta bekliyordu:

“Öylesine hazırım ki kumandanım, hayatımda savaşmaya hiç bu kadar hazır olmamıştım; ne zamandır çağırmanızı bekliyordum!”

Miralay, düşünceli görünüyordu:

“Sana vazife vereceğim. Kabul edip etmemekte serbestsin. Çünkü bu vazife, tek kişinin bıçakla bir orduya saldırmasına benziyor; çok tehlikeli!”

Nazmi Kaptan, hiç istifini bozmadan cevap verdi:

“İcabında evvelallah bıçaksız da bir orduya karşı çıkarız, kumandanım! Rütbelerin en yükseği olan şahadet rütbesini kazanmaktan kaçan, namerttir!”

Koca Cevat Bey’in gözleri neredeyse yaşıyordu.

“Berhudar ol, evlâdım!” dedi, “Şimdi vazifenin mahiyetine geçebiliriz.”

Odanın ortasındaki uzun masaya yaklaştı. Bir işaretle Nazmi Kaptan’ı yanına çağırdı. Masanın üstündeki haritaya bir-

likte eğildiler. Cevat Bey, savaş alanını Nazmi Kaptan'a göstererek,

"Burasını mayınlayacaksınız." dedi, "Nusret mayın gemisini kullanacaksınız. Nusret'in süvarisi Yüzbaşı Hakkı Bey'e de talimat verilmiştir. Allah muininiz olsun!"

Nazmi Kaptan selam verip çıktı. Doğruca Nusret gemisine gitti. Bataryalardan sabah ezanı geliyordu. Cephe şu an savaş alanından çok, camilerle donanmış bir İslam şehrini andırıyordu. Nazmi Kaptan içinden,

"Yenilmeyiz." dedi, "Bu ezanı kimse susturamaz!"

Belki de Mehmet Akif, Nazmi Kaptan'ın bu sözlerini hatırlayacak ve yıllar sonra yazdığı İstiklâl Marşımıza şu mısraları koyacaktı:

*Bu ezanlar ki şahadetleri dinin temeli,
Ebedî yurdumun üstünde benim, inlemeli.*

Nazmi Kaptan, Nusret mayın gemisine çıktı. Gemi süvarisi Yüzbaşı Hakkı Bey, gelmesini bekliyordu. Selâmlaşp kucaklaştılar. Böylesine büyük bir vazifeye lâyık bulundukları için birbirlerini tebrik ettiler. Hareket gününü ve saatini kararlaştırdılar.

Nihayet hareket günü geldi. Her şey hazır. Geceyi ipe çektiler. Ve karanlıkla birlikte Yüzbaşı Hakkı Bey'in emri çınladı:

"Vira, bismillâh!"

Nusret mayın gemisi, Çanakkale Boğazının sakin sularında hedefine ulaştı: Yıldızsız gecenin koyu yorganı altında uzanan denize bütün mayınlarını döktü. Düşmanın ruhu bile duymamıştı. Ama az sonra taarruza geçtiklerinde her şeyi anlayacaklar, Türklerin bu işi nasıl yaptıklarına bir türlü akıl erdiremeyeceklerdi. O gece küçücük Nusret gemisi, koskoca zırhlılara meydan okuyor ve şüphesiz, Allah'ın yardımıyla düşmana görünmeden işini başarıyordu; sanki "Önlerinden bir set ve arkalarından bir set çıktık de onları kapattık; artık

görmezler.” mealindeki Yasin Suresi ayetinin müjdesi bir kere daha tahakkuk ediyordu.

Geliyorlardı. Renkleri, bayrakları, dilleri, isimleri ayrı insanların doldurduğu zırhlılar, Çanakkale Boğazını geçmek ve İstanbul’a ulaşmak için geliyorlardı. Akif’in dediği gibi:

*Çehreler başka; lisanlar, deriler rengârenk.
Sade bir hadise var ortada; vahşetler denk!
Kimi Hindu, kimi yamyam, kimi bilmem ne belâ...
Hani tauna da züldür bu rezil istilâ...*

Geliyorlardı. Bütün gücü, kuvveti, askeri ve tekniği ile koca bir Avrupa, üstümüze geliyordu.

Çıkartma yapmaya kalkıştılar, olmadı. Bombalar yağdırdılar, siperlerimizi susturmak için, susmadı. Nihayet bütün kuvvetleriyle 18 Mart 1915 sabahı çullandılar.

Aynen karşılık gördüler. Bataryalarımız şiddetle ateşe mukabele etmeye başladılar. Çanakkale sırtları Cehennem’e döndü. Gökten ateş yağıyor, göğe ateş fışkırıyordu.

Fransız zırhlılarından bazıları isabet edip yaralanmıştı. Bu küçük başarı bile askerlerimizin maneviyatını yükseltti. Herkes aynı şeyi söylüyordu:

“Çanakkale’yi geçirtmeyeceğiz!”

Düşman donanmasındaki amiraller ise hâlâ eski hayalin peşindeydiler:

“Çanakkale’yi mutlaka geçeceğiz!”

Burada iki din, iki dünya görüşü, kısacası iki ayrı dünya çarpışyordu.

Mevzilerden bir çığlık yükseldi:

“Vurdum!”

Topçu çavuşu Mehmet’in sesiydi. Ustaca nişan aldığı Galiouse zırhlısı isabet almış ve yana yatmıştı. Ardından Sufren de isabet aldı. Öğleden sonra ise Fransız Donanması perişan olmuş bulunuyordu ve yerlerini İngiliz zırhlıları alıyordu.

Ne var ki isabetli topçularımızın ateşi ve Nusret mayın gemisinin mayınları önünde onlar da fazla dayanamayacaklar, çoğu yaralanıp savaş dışı kalacaktı.

Gözetleme yerinden manzarayı seyreden Müstahkem Mevki Kumandanı Miralay Cevat Bey (Paşa), gördüklerine âdeta inanamayacak,

“Allahüekber! Bu gördüklerim, topçumun mahareti değil, olsa olsa evliya kerametidir.” diyecekti.

Ve İngiltere Deniz Bakanı Churchill, “Müttefik Donanmasının Çanakkale’de mahvolduğu” haberini aldığı zaman başını ellerinin arasına alıp büyük bir üzüntüyle şunları söyleyecekti:

“Bu korkunç gerçeğe inanmak istemiyorum: Türk savunması karşısında Müttefik Donanması mağlûp oldu. Tek kelimayle felâket!”

“Çanakkale’yi mutlaka geçeceğiz!” diyen İngiliz Amirali Roger Keyes’in durumu, Churchill’inkinden farklı değildi.

“Yazık, imtihanı veremedik, inkârı imkânsız bir mağlûbiyete uğradık. Bunu ileride tarih yazacaktır.” diyordu.

Çanakkale’de bir destan daha yazmış, dilimizle ve fiilimizle “Çanakkale geçilmez!” diye haykırmıştık (18 Mart 1915).

* * *

Zaferden bir gün sonraydı.

Müstahkem Mevki Kumandanı Miralay Cevat Bey, yanında subayları olduğu hâlde cepheyi geziyordu.

Bir ara, sırtını top arabasına dayamış, dalgın dalgın denize doğru bakan bir asker fark etti; arkadaşlarının zafer sevincine katılmaması, dikkatini çekmişti.

Yanına gitti. Görür göymez tanıdı: Çanakkale savaşları boyunca aslanlar gibi dövüşen topçu Mehmet’ti. Hemen hemen boşa mermi harcamazdı. Arkadaşları onun için “Attığı her mermiyi, melekler götürüp düşman gemisinde patlatıyor!” derlerdi.

Gözleri sargılıydı. Belli ki birçoğunu şehit eden düşman topları, Mehmet'i de gözünden vurmuştu. Kan, yanaklarına süzülüp çenesinden yere damlıyor, fakat yüzünde acının izleri görünmüyordu. Sakindi. Ve sanki baktığı yeri görüyordu.

Cevat Bey, kahraman askerinin hatırını sordu:

"Yaralı mısın, Mehmet? Niye kendini tedavi ettirmiyorsun?"

Mehmet Çavuş, kumandanının sesini tanımasıyla ayağa fırladı, esas duruş vaziyetine geçip selam verdi.

"Bu yaradan herhâlde ölmem, kumandanım... 'Sihhiyeler, ağır yaralı kardeşlerime zor yetişebiliyor zaten; başlarına bir de ben çıkmayayım!' dedim."

"Görebiliyor musun bari?"

Pırl pırl gülümsedi. Tebessümünde zaferin şafağı atıyordu.

"Hayır, kumandanım," dedi, "göremiyorum. Ama ne ehemmiyeti var? Bu gözler dün göreceğini gördü. Kahrolasica gâvurun ardına bakmadan kaçtığını gördüm ya, gayri bundan sonra hiç göymesem de gam yemem!"

Cevat Bey'in gözleri yaşardı; Mehmet Çavuş'a sarıldı:

"Mehmet'im! Senin gibi kahramanlar sayesinde bu muhteşem zaferi kazandık."

Artık Mehmet Çavuş da ağlıyor, ama gözlerinden yaş yerine kan akıyordu:

"Haksızlık etmeyin, kumandanım... Ben ne yaptım, sanki? Sadece gösterilen hedefe gülle yağdırdım. Asıl büyük işi sizler yaptınız; bize zaferi gösterdiniz. Allah razı olsun!"

Mehmet Çavuş artık göremeyecekti. Ama kendisinin de söylediği gibi, zaten göreceğini görmüştü. Gam yemiyordu.

Çanakkale destanı böyle yazıldı işte; "Çanakkale geçilmez!" mührü, utanmazların suratına böyle çakıldı.

Çanakkale Savaşı

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI bütün şiddetiyle devam ediyordu. Daha ne olduğunu anlayamadan kendimizi savaşın içinde bulmuştuk.

“İtilâf Devletleri” adıyla anılan düşmanlarımız İngiltere, Fransa, Rusya, Yunanistan ve İtalya gizlice anlaşmışlar, vatanımızı aralarında bölüşmüşlerdi.

İngiliz-Fransız savaş gemileri, maksatlarını gerçekleştirmek için bütün güçleriyle Çanakkale Boğazına saldırdılar.

Tarihin en kanlı, en korkunç çatışması böylece başladı. Zamanın en güçlü savaş gemileri, 500 bin askerle birlikte Çanakkale Boğazına yığıldılar.

Fakat askerlerimiz, iman dolu göğüslerini top mermilerine siper ederek çarpıyorlardı.

Düşman şaşırmıştı. Dokununca yıkılacak sandığı Osmanlı Ordusu, top gülleleri altında bile yıkılmıyordu. Modern silahlara karşı, derme çatma toplarla çıkıyor ve başarılar kazanıyorduk.

1915 yılının Şubat ayında yapılan taarruz (saldırı) geri püskürtülünce düşman afalladı. Osmanlıları “hasta” sanmakla ne kadar yanıldığını anladı. Yeni yardım kuvvetlerinin gelmesini bekledi. Bu arada iyice hazırlanıp 18 Mart 1915 sabahı en büyük hücumu başlattı.

Havada güller uçuşuyor, toprağın altı üstüne geliyordu. Mehmet Akif’in deyişiyle,

*Kafa, göz, gövde, bacak, kol, çene, parmak, el, ayak,
Boşanır sırtlara, vadilere, sağnak sağnak...*

Askerlerimizin ne doğru dürüst silahı, ne yiyecek yemeği, ne giyecek potini vardı. Hatta bir süre önce İstanbul’a çekilen telgrafla süpürge tohumu istenmişti. Kavurup süpürge tohumuyla karınlarını doyuruyor, yalın ayak savaşıyorlardı.

Buna rağmen 18 Mart günü aslanlar gibiydiler. Edremit’in Çamlık köyünden gelen Mehmet oğlu Seyyit Çavuş, 300 kiloya yakın top mermilerini bütün gün sırtında taşıyor, düşman gemilerine atılacak toplara mermi yetiştiriyordu.

O gün düşman savaş gemilerinden dokuzu battı, 11’i de ağır yaralar alarak savaş dışı kaldı.

Düşman yılmıştı. Denizden Çanakkale Boğazını geçemeyeceğini de çok iyi anlamıştı. Geri çekilip Ege Denizinden Gelibolu Yarımadasına saldırdı. Karaya asker çıkardı. Fakat yine mağlup oldu.

Artık hiçbir ümidi kalmamıştı. Savaşarak Osmanlı Devletini dize getirmenin imkânı yoktu. Hileyle ele geçirmeyi deneyecekti.

Çatışmalar çok kanlı ve çetin geçti; 8,5 ay sürdü. Ve nihayet 9 Ocak 1916’da İtilâf Devletlerine ait savaş gemileri def olup gittiler, Çanakkale’den...

Bu savaşlarda taraflar büyük kayıplar verdiler, İngilizler 205 bin, Fransızlar ise 47 bin asker kaybettiler. On iki büyük savaş gemileri denizin dibini boyladı.

Bizim şehitlerimizin sayısı ise 253 bin kadardı. Evet, ölmüş-
tük, yaralanmıştık, hastalanmıştık, çok büyük sıkıntılar çek-
miştik; ama sonunda Çanakkale'yi düşmana mezar yapmıştık.
Bütün dünyanın alnına "Çanakkale geçilmez!" mührünü bas-
mıştık

*Zafer sofrasına düşen
top mermisi*

ÇANAKKALE'YE YIĞILAN DÜŞMAN savaş gemilerine günlerce kan kusturan batarya...

Kahraman topçularımız, bu bataryadan toplarını ateşliyor, koca İngiliz zırhlılarını, Fransız torpidolarını denizin dibine gönderiyorlardı.

Düşman kaçarken koca bataryanın kahramanlarından sadece altı kişi sağ kalmıştı. Aralarında Batarya Komutanı Yüzbaşı Hasan Bey ile takım komutanı Üsteğmen Mevsuf Bey de vardı.

İkisi de büyük kahramanlıklar göstermişlerdi. Canlarını dişlerine takarak çarpışmış, Çanakkale'yi geçilmez yapmışlardı.

Ama şimdi akşam saatleriydi. Yorgun, bitkin ve aç idiler. Günlerdir doğru dürüst bir şey yememişlerdi. Sadece kuru peksimetle beslenmişlerdi. Peksimetler taş gibiydiler. Matara-larında su kalmışsa bununla peksimetleri ıslatıyor ve kemirmeye çalışıyorlardı.

Ama artık düşman kaçıyordu. Rahat bir yemek yemeyi hak etmişlerdi.

Yüzbaşı Hasan Bey, bunu düşünüp bir sofra kurdurdu. Kahraman askerlerini bir güzel doyuracaktı. Bunun için elinden geleni yapmıştı. Bir parça et bile bulup kızartmıştı.

Topların etrafında oturup sohbet eden kahramanlara müjdeyi yetiştirdi:

“Hadi gelin bakalım, namazı kılıp sofraya oturalım.”

“Ne sofrası?” diye şaşılar.

Aylar vardı ki sofranın adını bile unutmuşlardı. Bir yandan top ateşlerken bir yandan da ellerine ne geçerse yemişlerdi. Acaba Yüzbaşı, şaka mı ediyordu?

“Şaka etmiyorum, çocuklar... Sizin için bir sofra hazırladım. Zaferin şerefine karnımızı bir güzel doyuracağız!”

Sevinç içinde akşam namazını kılıp abdestli abdestli sofraya oturdular. Yorgunluklarına rağmen yüzleri gülüyordu. Çok şehit vermişlerdi gerçi, vermişlerdi, ama büyük bir zafer kazanmışlardı. Düşman, nihayet Çanakkale’yi geçemeyeceğini anlamıştı.

Kızarmış et de mis gibi kokuyordu.

Yemeğin ortalarına doğru korkunç bir patlama duyuldu. Kaçan düşman gemilerinden biri, toplarını rastgele ateşlemişti.

Gülle, tam sofranın ortasına isabet etti.

Neye uğradıklarını anlayamadılar. Çığlık atmaya bile fırsat bulamadılar.

Sofra yerle bir oldu. Dardanos Bataryasından geriye kalan iki subayla dört askerimiz de oracıkta şehit düştüler.

Çanakkale onları da yuttu.

Fakat kendisi kaldı. Tertemiz, düşmandan kurtulmuş ve hür olarak bizde kaldı.

Kahramanlarımız sayesinde...

Sultanhisar destanı

ÇANAKKALE SIRTLARINDA “Çanakkale geçilmez!” sözünü ebedileştirirken denizlerde de destanlar yazıyorduk.

1915 yılının 27 Nisan günüydü. Marmara Denizi nazlı parıltılarla oynayıyordu. Doksan yedi tonluk Sultanhisar Torpidosu, Yüzbaşı Rıza Bey komutasında İstanbul’a dönüyordu.

Birden bir çığlık koptu:

“Sancakta bir düşman denizaltısı!”

Yüzbaşı Rıza Bey, dürbünü gözlerine kaldırdı. Uzakta “AE-2” tipi güçlü bir denizaltı görünüyordu.

“Top başına!” diye bağırdı.

Düşman denizaltısı, bizim Sultanhisar’dan dokuz misli büyüktü. Topları, makineli tüfekleri ve torpidoları vardı. Buna rağmen çatışmayı göze alamadı ve derhal daldı, gözden silindi.

Fakat Yüzbaşı Rıza Bey, düşmanın peşini bırakmaya niyetli değildi. Onu bulacak ve dövülecekti. Yenilmeyi aklına bile getirmiyordu. Kaçmayı ise hiçbiri düşünmüyordu.

Uzun süren aramadan sonra denizaltı, tekrar gözüktü. Sancak topu nişancısı Ömer Onbaşı, arka arkaya dört mermi savurdu. İkisini denizaltıya isabet ettirdi.

“Yaşa, Ömer kardaş! “ diye haykırdı, Yüzbaşı Rıza Bey...

Ama denizaltı tekrar batmış, kaybolmuştu. Arada bir de torpido ateşliyordu. Bu tehlikeli mermilerden biri, bizim Sultanhisar'ı sıyrarak geçti.

Denizaltının çok uzun süre deniz dibinde kalamayacağını bilen Yüzbaşı Rıza Bey, dikkatle etrafı tarıyor, daireler çizerek denizde dolanıyordu.

Bu arada denizaltının periskobu (etrafı görmeye yarayan aleti) isabet alıp bozulmuştu. Denizaltı yaralıydı. Bazı bölme-leri suyla dolmuştu.

Mecburen suyun yüzeyine çıktı. Sultanhisar hemen onu fark edip ateşe başladı. Fakat Sultanhisar'ın küçük toplarıyla bu ko-ca denizaltıyı avlamak çok zordu. Yüzbaşı ise mutlaka onu batırmak istiyordu. Ellerini açtı.

“Allah'ım, bizi utandırma!” diye dua ettikten sonra “tam yol” emrini verdi. Niyeti denizaltıya kış tarafından bindirmekti. Düşman denizaltısının subayı da doğrusu, cesur biriy-di. Tehlikeyi göze alıp derhal daldı ve batmaktan kurtuldu. Sonra tam Sultanhisar'ın altında su yüzüne çıktı. Sultanhisar'ı böylece devirip batırabileceğini düşünmüş, ama yanılmıştı. Sultanhisar durumu zamanında fark edip usta bir manevrayla tehlikeyi atlattı. Ve bütün toplarını aynı anda ateşledi. Denizaltının üstüne gülle yağdırmaya başladı.

Denizaltının komutanı, daha fazla dayanamayacağını an-ladı. Beyaz bayrak çekip teslim oldu. Üçü subay 29'u er olmak üzere 32 esir alındı. Esirler sandallarla denizaltıdan alınıp Sul-tanhisar'a getirildi. Denizaltı ağır ağır gömülürken ağlamaya başlayan düşman subayına, Yüzbaşı Rıza Bey,

“Üzülmeyiniz,” dedi, “savaşta her subayın başına böyle şey-ler gelebilir. Siz görevinizi yaptınız.”

Düşman subayı, Yüzbaşı Rıza Bey'e döndü:

"Sağ olun, komutan... Hem çok cesur, hem de çok merhametlisiniz. Bugün burada kazandığınız zafer, eminim tarihe geçecektir."

30 Nisan 1915 günü öğle sonrasıydı. Sultanhisar, şanlı bayrağımızı büyük zaferinin üstünde dalgalandırarak İstanbul'a dönüyordu.

Bir destandır çanakkale

SAK, TERTEMİZ BİR ANADOLU çocuğuydu. “Düşman Çanakkale’ye dayandı.” denildiğinde silaha sarılmış, orduya yazılmıştı.

Diğerleri gibi onu da cepheye gönderdiler. Bir binbaşının emrine verdiler.

Fakat Mustafa, düşmanla dövüşmek istiyor, her fırsatta Binbaşı’ya yalvarıyordu:

“Binbaşım, ne olur beni cepheye gönderin!”

Bir gün, Binbaşı, dayanamadı ve Mustafa’ya çıkışta:

“Cephede zeytin ekmek dağıtılmıyor, evlâdım; savaşıyor, gülleler yağmur gibi yağıyor, insanlar ölüyor!”

Mustafa boynunu büktü.

“Olsun, be Binbaşım!” dedi, “Gülleler de yağsa, ölüm her tarafı da kuşatsa yine gitmek isterim!”

Binbaşı, bu cesur Anadolu çocuğuna derin derin baktı.

“Niçin bu kadar çok istiyorsun?” diye sordu.

“İstiyorum, Binbaşım... Şehit olmayı kim istemez? Şe-

hit oldun mu kurtuldun sayılır. Cennet'e girer, insan... 'Neden?' dersen din için, vatan için vuruştüğundan Cennet'e girer. Sonracığıma, bizim köyün imamı ne derdi, bilir misin Binbaşım? 'Cennet'te huriler var.' derdi. Ben fakirim, Binbaşım... Başlık parası bulup evlenemedim. Dinim, vatanım için dövüşürken şehit düşersem ve Cennet'e gidersem bir huri alırım!"

Binbaşı gülmekten kendini alamadı. Ne kadar saf bir delikanlıydı, şu Mustafa, neler düşünüyordu.

"Peki," dedi, "izin verdim, cepheye gidebilirsin."

Mustafa sevinerek silahını, cephanesini kuşandı ve ön saf-lara katıldı.

Ve 18 Mart 1915 günü yer tutuştu, gök tutuştu. Düşman bütün gücüyle saldırıya geçti.

Düşman gemileri, Türk tabyalarından açılan ateşle arka ar-kaya batmaya başladılar.

Akşamın alaca karanlığı zaferimizin üstüne çöküyordu. Binbaşı, şehitlerin arasında üzgün, bitkin dolaşmaya çıkmıştı.

Ne görsün! Mustafa da şehitlerin arasında yatmıyor mu! Hemen diz çöktü, nabzını tuttu. Atmıyordu.

Mustafa şehit olmuştu. Çaresizlikten gelen bir kızgınlıkla, "Aldın mı huriyi?" diye sordu.

Şehidin dudaklarında bir gülümseme belirdi, eli ağır ağır kalktı ve parmaklarıyla iki işareti yaptı. Sonra eli tekrar yanına düştü.

Binbaşı daha fazla kendini tutamadı. Gördüğü manzara karşısında tüyleri diken diken, şehidin üstüne kapandı.

"Aldım, cevabını Mustafa'm, aldım!" diye ağladı, ağladı. Güneşin son ışıklarına baktı sonra...

"Allah'ım, bana da şehitlik nasip et!" diye dua etti.

Düşman ateşi nice Mustafa'yı, Mehmet'i, Ahmet'i Çanak-kale sırtlarında şehit etmişti, ama kendisi de mahvolup kaç-mak zorunda kalmıştı.

İngiliz ve Fransızların ortaklaşa kurdukları dünyanın en güçlü donanması, Çanakkale Boğazını geçememişti.
Büyük bir zaferle daha alnımız ısıldıyordu.

İzmir ağlıyor

ÇIĞLIKLAR MAHALLE aralarından kopuyordu:
“Geliyorlar! Lânet olası Yunanlılar geliyorlar! İzmir’imizi işgal etmeye geliyorlar!”

1919 yılının 14 Mayıs’ıydı. İzmir’in Türk mahalleleri bu çığlıkla mateme bürünürken Rum mahalleleri şenlik yapıyordu. Sandıklarda yıllardır saklanan Yunan bayrakları çıkarılmış, evlere asılmıştı. Rum evlerinden çalgı sesleri, sevinç çığlıkları geliyordu. Yunanlıları karşılamaya hazırlanıyorlardı.

O gece İzmir’in vatansever gençleri, bir Yahudi mezarlığında toplandılar. Hasan Tahsin isimli genç gazeteci de aralarında vardı. Ateşli bir konuşma yaptı:

“İzmir’imizi Yunanistan’a ilhak edecekler. Buna izin veremeyiz arkadaşlar; kanımızın son damlasına kadar savaşmalıyız!”

“Evet, savaşmalıyız!”

Nihayet sabah açtı.

15 Mayıs 1919 günü, geldi çattı. Yıllar yılı içimizde yaşamış

yerli Rumlar, sabahın erken saatlerinde Kordonboyu'na doldular. Çocuklarla genç kızlara, Yunan bayrağı renklerinden elbiseler giydirilmişti. Rum Metropolit Hristostomos'un başkanlığında bağırıp çağırıyor, karaya ayak basacak işgal kuvvetlerini heyecanla bekliyorlardı. Bu arada Türklere her türlü fenalığı da yapıyorlardı.

Öğleden sonra Yunan Ordusunun ilk alayı İzmir'in Kordonboyu semtine çıktı. Türkler boyunlarını bükmüş, Rumlar cılgınca alkışlamaya başlamışlardı. Sık sık da,

"Zito (yaşasın), Venizelos!" diye bağırıyorlardı.

Yunan alayı, Kokaryalı tramvay durağına gelmişti ki kalabalık birden iki yana açıldı. Aradan bir şimşek hızıyla fırlayan siyah elbiseli, uzun boylu genç bir adam, tabancasını Yunan alayına çevirerek tetiğe bastı. En önde yürüyen Yunanlı bayraktar, boğuk bir feryatla yere düştü.

İlk kurşunu atan genç, gazeteci Hasan Tahsin'di. Yunan askerleri şaşkınlıktan kurtulur kurtulmaz arkasına takılmışlar, kurşun yağdırmaya başlamışlardı. Bir köşede kıstırdılar. İki taraftan belki bin mermi boşalttılar üstüne... Uzun süre yere düşmedi. Son bir defa daha bakındı. Gözleri bir ara Türk evinin penceresine takıldı. Bir nine, gözyaşlarını sile sile olanları seyrediyordu. Hasan Tahsin gülümsemeye çalıştı.

"Nine, kurşunum bittiği için yenildim, yarın ahirette şahidim ol." dedi ve olduğu yere yığıldı.

Tabancası hâlâ elindeydi. Yunan askerleri korkudan katılmış, uzun süre yanına yaklaşmamışlardı. Öldüğüne iyice kanaat getirdikten sonra, sırtlanlar gibi çullandılar ve aziz şehidimize süngü üstüne süngü sapladılar.

Sonra döndüler. O hınçla silahsız askerlerimizi kurşunlayıp Askerlik Dairesi Başkanı Albay Süleyman Fehmi Bey'in yakasına sarıldılar:

"Yaşasın, Venizelos!' diye bağır, çabuk!"

Süleyman Fehmi Bey'in gözleri çakmak çakmaktı. Hiddet-

le yere tükürdü ve sesinin var gücüyle bağırdı:

“Kahrolsun, Venizelos!”

Bir süngü, hızla göğsüne girdi. Oracıkta şehit oldu.

Yunan askerleri bu sefer de askerî doktor Yarbay Şükrü Bey’i yakaladılar:

“Yaşasın, Venizelos!” diye bağır!”

O da tıpkı Fehmi Bey gibi bağırdı:

“Kahrolsun, Venizelos!”

Tabi, süngülendi. O gün İzmir ağlıyordu. Ama kurtuluş meşalesi de yanmıştı. İzmirliiler, kadını erkeği, yaşlısı genciyle ayaklanmışlar, kurtuluş mücadelesine başlamışlardı. Bu büyük mücadele 9 Eylül 1922 gününe kadar sürecek ve İzmir yine bizim olacaktı. İzmir nihayet gülecekti.

Küçük kahraman

KÜÇÜK MUSTAFA AĞLIYORDU. Yunanlılar geliyor diye halk, köyü boşaltmıştı. Mustafa kimsesizdi: Annesi ölmüş, babası Çanakkale Savaşında şehit düşmüştü. Köyde çobanlık da yapamazdı. Çünkü köylü, sürüyü de almış, öyle gitmişti.

Gitmeden evvel Muhtar Dayı, Mustafa'ya ne diller dökmüş, kendileriyle gelmesi için neler neler söylemişti; ama Mustafa razı olmamıştı. "Zaten kimsem yok." diyordu, "Ölmüşüm, kalmışım, ne fark eder? Hem, vatanımı düşman çizmesi altında çiğnenirken görmek tense ölürüm daha iyi!"

Üç gün sonra yolda bir toz bulutu koptu. Mustafa'nın minik yüreği küt küt vurdu.

"Galiba Yunanlılar geliyor!" diye söylendi.

Yanına koca bir sopa aldı. Sonra sapanını hazırladı. Mustafa, Yunanlılardan birinin kafasını kıymak istiyordu. Ondan sonra ölse de olurdu, kalsa da; umursamıyordu.

Fakat gelenler Yunanlı değildi, Türk askerleriydi. Yirmi ki-

şı kadar vardı. Onlara bir yüzbaşı kumanda ediyordu. Küçük Mustafa'yı görünce niye köyde kaldığını sordu. Mustafa boy-nunu büktü.

"Kaldım, işte..." dedi, "Burası benim köyüm, vatanım. Zaten kimsem yok." Yüzbaşı, Mustafa'nın yırtık pırtık elbisele-rine, içe çökük yanaklarına acıyarak baktı. Gözlerinin yaşar-dığını belli etmemek için başını başka tarafa çevirdi:

"Üzüntüm kimsesizliğimden değil ki..." diye konuştu, "Gâ-vurun yaklaştığını duyarım, vatanımı işgal ettiğini duyarım da ondan üzüлürüm."

Askerlerden çoğu ağlıyordu. Bu küçükte ne büyük bir yü-rek, ne yaman bir vatan sevgisi vardı.

"Neyse," dedi Yüzbaşı, "etrafa bir göz atalım. Bakalım arka-mızdan gelmişler mi?"

Az önce düşman askerleri tarafından çevrilmişlerdi. Düş-man çok kalabalıktı. Korkunç bir savaş olmuştu. Sonunda Yüzbaşı ve askerleri kurtulmuşlardı. Ama 10 asker şehit düş-müştü. Şimdi, arkasından gelip gelmediklerini merak ediyor-du.

Gözleriyle etrafı araştırdı. Yüksekçe bir yerden bakabilse belki düşmanı görürdü. Koca bir ağaç vardı, ama oraya nasıl tırmanacaktı? Askerleri de fazla yorgundular. Gözleri küçük Mustafa'ya takılınca gülümsedi.

"Ağaca tırmanabilir misin?" diye sordu.

"Bir kediden daha çevik!" diye cevap verdi Mustafa...

"Gözlerin de keskin mi bakalım?"

"Bir atmaca kadar iyi görürüm!"

Tekrar güldü ve Mustafa'nın başını okşadı:

"Yamansın, be çocuk; pek yamansın! Şimdi şu ağaca çık da etrafa bir göz at. Görünürde düşman askerleri var mı?"

Mustafa göz açıp kapayana kadar ağacın tâ tepesine çıktı. Elini gözlerinin üstüne kaldırıp ufka baktı.

"Ne görüyorsun?"

“Bazı parıltılar var, Yüzbaşı; galiba süngüler...”

“Anladım; şimdi sağ tarafına bak.”

Birden bir kurşun vınladı; yaprakları delerek ağacın gövdesine saplandı.

“Çocuğu gördüler!” diye hayıflandı Yüzbaşı, “Hey çocuk, in aşağı, çabuk ol!”

Küçük Mustafa, gördüklerini anlatmaya devam ediyordu:

“Sağda kıpırtılar görüyorum; evet, evet, gâvur askerleri, bu yana geliyorlar.”

Bir kurşun daha vınladı.

“İn aşağı!” diye bir daha bağırды Yüzbaşı, “Çabuk in!”

“Yüzbaşım, sol tarafta da bazı kıpırtılar...”

Cümlesini tamamlayamadı. Üçüncü kurşun tam alnının ortasına gelmişti. Elleri gevşedi, bacakları büküldü. Bir çılgılık attı ve ağaçtan aşağı yuvarlandı.

“Eyvah, vuruldu!”

Yüzbaşı hemen çocuğun önüne diz çöktü. Başını kucağına koydu. Henüz ölmemişti. Gülümsüyor ve dudaklarını oynatıyordu. Askerlerden biri, kulağını çocuğun ağzına dayadı. Fısıltıları kesilinceye kadar dinledi.

“Yüzbaşım,” dedi, gözyaşlarını silerek, “diyor ki Yüzbaşım, ‘Vatanım için ölüyorum.’ diyor, ‘Şehit oluyorum.’ diyor, ‘Babam gibi ben de vatan uğruna ölüyorum.’ diyor. ‘Lâ ilâhe ilâllah, Muhammedür Resulullah.’ dedi ve son nefesini verdi, Yüzbaşım...”

Yüzbaşı, çocuğun başını çimenlere koydu. Kalktı. Topuklarını birbirine vurarak bir asker selamı verdi. Sonra üstüne bir bayrak örttü. Askerleriyle birlikte bir daha selama durdu.

“Selâm sana küçük kahraman!” diye mırıldandı.

Herkes hıçkırarak ağlıyordu.

Deli Yusuf

ARKADAŞLARI ONA “Deli Yusuf” derlerdi. Deli değildi, fakat cesurdu. Kimsenin tırmanamadığı ağaçlara tırmanırdı. Bütün köy çocuklarının yüzmeye korktuğu derin göllere girerdi.

Bu, bir şey mi?

Çobanlık ettiği günlerde, sürüsüne dalan bir kurtla boğuşmuştu. Köpeği yetişmeseydi kurt, belki de onu parçalayacaktı. Bunu bile bile üstüne atılmıştı, zaten... Ne olacağını pek düşünmemişti.

İşte bu yüzden arkadaşları ona “Deli Yusuf” adını vermişlerdi.

Güzel günler geride kaldı. Düşman, köyüne kadar girdi. Yunanlılar köye yerleştiler. Köyün gençleri askere alınmış, yalnızca yaşlılar ve kadınlar kalmıştı. Yusuf 12 yaşlarındaydı. Köyde dolaşan Yunan askerlerini her görüşünde iç çekiyor,

“Ah!” diyordu, “Şunların bacaklarını nasıl kıymalı?”

Gece gündüz bu vardı, aklında... Düşmana büyük bir zarar vermek istiyordu.

Düşüne düşünce buldu: Köydeki cephaneliği havaya uçuracaktı. Fakat bu işi tek başına nasıl yapacaktı?

İlyas Dede adlı biri vardı, köyde... Çok yaşlıydı. Hayatı savaş meydanlarında geçmiş, dört yerinden yaralar almıştı.

Bir gece evine gitti. Düşüncesini açtı, ona... Ellerine sarıldı, öptü:

"Dedeciğim, ne olur bana yol göster!"

"Çok küçüksün." dedi ihtiyar, "Zor bir işe kalkışıyorsun. Seni yakalarlarsa parçalarlar!"

"Böyle yaşamaktansa ölmek daha iyi, İlyas Dede, ölmek daha iyi!"

İhtiyar düşündü taşındı. Neden sonra saçlarını okşadı:

"Peki yavrum, ben sana haber veririm."

O günden sonra Deli Yusufçuk, hep İlyas Dede'den gelecek haberi bekledi. Nihayet bir gece İlyas Dede çıkageldi.

"Dinle, beni.." diye konuşmaya başladı, "Senin için bir bomba buldum. Önce nasıl kullanacağım öğreteyim."

Aldı, yanı başına Yusuf'u, el bombasını nasıl kullanacağım bir güzel öğretti. Sonunda Deli Yusuf,

"Bu gece yapacağım!" dedi.

İhtiyar aynı fikirde değildi:

"Acele etme, bakalım. Şu getirdiğim torbayı aç, önce..."

"Bu kadar çorabı ne yapayım ben?"

"Silâh deposunun önünde nöbetçiler var. Birkaç gün etrafta dolaşıp çorap satar gibi yapacaksın. Nöbetçiler sana alışacak. Sonra işini görürsün!"

Sevinçle el çıptı:

"Yaşa, İlyas Dede; çok akıllısın!"

"Sen de çok delisin, be çocuk! Neyse, dediklerimi unutma. Bombayı da kurcalamaya kalkma. Ben gidiyorum."

Bir hafta geçti. Deli Yusuf, silah deposunun önündeki nö-

betçilerle yalancıkdan dostluklar kurdu. Ona alıştılar. Artık görür görmez kovmuyorlar, sadece alay ediyorlardı. Bu arada birkaç çift çorap da satmıştı.

Bir akşamüstü silah deposuna sokuldu. Nöbetçiler onu fark ettiler, ama seslenmediler. Göre göre alışmışlardı.

Deli Yusuf bundan faydalanıp deponun arka tarafına geçti. Koynundan el bombasını çıkardı. Pimini çekip demir parmaklıklardan içeri bıraktı. Hızla uzaklaşmaya başladı.

Az sonra korkunç bir patlama oldu. Bütün köy sarsıldı. Deli Yusuf, çoktan uzaklaşmış, dumanı tüten cephaneliğe bakıp gülüyordu.

O küçüktü, ama büyük bir kahramandı.

Durak Çavuş

İSTİKLÂL SAVAŞIMIZIN zafere yakın günleriydi. Yunanlılar, önlerine çıkan köyleri yakıp yıkarak, anne karnındaki cenninleri süngüleyerek, ihtiyarları sakallarından ağaçlara asarak geri çekiliyor, olmadık rezillikler yapıyorlardı.

Gördüğü müthiş manzaralar, Durak Çavuş'un tepesini artırmıştı.

"Bu rezilliği yapanlardan birisini elime geçirirsem vay hâline!" diye diş gıcırdatıyor, hırsından boşluğu yumrukluyordu.

Kafasına koymuştu bir kere; bir Yunan askerini yakalayıp hesap soracaktı.

Gece yürüyüşü esnasında birliğinden koptu. Vakit, sabaha yakındı. Kimi zaman eğilerek, kimi zaman sürünerek bir hayli yürüdü. Düşman mevzilerine yaklaştı. Mevzilerden uzakça bir yerde bir Yunan askeri gördü. Top başında nöbet tutuyordu.

"Seni yakalayacağım palikarya!" diye söylendi Durak Ça-

vuş, "Sakalından astığın yaşlıların, anne karnında süngülediğin bebeklerin, yakıp yıktığın köylerin hesabını soracağım senden!"

Ağır ağır süründü. Çıt çıkarmıyordu. Gece de bir hayli eskimişti. Karanlık, Durak Çavuş'un işini kolaylaştırıyordu.

Yeterince yaklaştı ve birden Yunan askerinin üstüne atıldı. Boğuşma sırasında Yunan askeri bağurmaya başladı. Birden toplar gümbürdedi, bulundukları yer Cehennem'e döndü. Çok yakına düşen bir top mermisi, Yunan askerini yaraladığı gibi top arabasını da devirdi. Durak Çavuş'un bacağı, arabanın altında kaldı; acıdan bayıldı.

Ancak güneş doğarken kendine gelebildi. Bacağında müt-hiş bir ağrı vardı. Kendini toplamaya çalıştı. Bu sırada bir inilti duydu: Yaralı Yunan askeri inliyordu. Durak Çavuş hınçla ona döndü; fakat yalvaran gözleriyle karşılaştınca bir tuhaf oldu.

"Hele sabret," dedi, "ilk evvelâ kendimi kurtarayım."

Bütün kuvvetiyle arabayı itip bacağını kurtardı. Çok şükür, kırılmamıştı. Sadece incinmiş, biraz da şişmişti. Üstüne basabiliyordu. Top arabasının altında bulduğu sırgı kaptığı gibi yaralı Yunan askerinin tepesine dikildi:

"Eyi misin, palikarya?" diye konuştu, "Yaralandın, ha? Seninkiler o kadar korkak ki gürültüyü duyar duymaz gelip bakma zahmetine katlanmadan topları ateşlediler. Şimdi seni iyi edeceğim, meraklanma. Bu sopa beynine inince acıların bitecek! Yakıp yıktığın köylerimin, ağaçlara astığın dedelerimin ninelerimin, ana karnında süngülediğin yetimlerimin intikamını alacağım; hazır ol!"

Sopayı kaldırdı ya, bir türlü indiremedi. Yunan askerinin yalvaran gözlerinde yaş damlaları parlıyordu. İniltiyle karışık sözler söylüyor, fakat Durak Çavuş, Yunanca bilmediğinden tek kelimesini bile anlayamıyordu.

"Dilini bilmiyorum, bre gâvur; ama fark etmez, nasılsa seni öldüreceğim!"

Sopayı tekrar başına çalmaya kalktı; yine yapamadı, indirdi yere...

"Beceremem, be!" diye hınçlandı, "Sen ettin, edeceğini... Lâkin benim elim varmaz, be; varmaz! Su mu istiyorsun? Dur, hele.. Mataramda biraz kalmıştır."

Matarasını çıkardı. Bir içimlik su vardı. Kim bilir, bir daha nerede su bulurdu? Verip vermemekte bir tereddüt geçirdi.

"Palikarya, sana mı içirsem, yoksam kendime mi saklasam? Anlıyorum, susamışsın; ben de susadım."

Yine de dayanamadı. Diz çöktü. Düşmanın başım kucağına koyup matarayı ağzına dayadı:

"Zikkım içesice, al, iç!"

Suyu bitirdikten sonra boş matarayı beline takıp kalktı.

"Ben gidiyorum." dedi, "Nereye?" dersin birliğime katılacağım. Kal sağlıklıcakla; nasılsa seni öldüremem."

Birkaç adım yürüdü. Düşman askerinin gözlerini ensesinde hissediyor, onun yerine kendini koyuyordu. Düşününce gidemeyeceğini anlayıp döndü:

"Be köftehor! Sen esir misin, yoksa başımın belâsı mısın? En iyisi, seni alıp yakınca bir köye götürüyüm. Orada yaranı tımar ederler; işkence ettiğin köylülerim, sana bakarlar."

Ayağa kaldırdı. Ama yarası ağırıcaydı. Ayakta duramıyor, bırakınca yere yıkılıyordu.

"Anlaşıldı, sırtımda taşıyacağım; benim de ayağım ağrıyor ya, dayanıklıyımdır."

Sırtına aldı. Bir köye rastlayana kadar, iki saatten fazla sırtında götürdü. Yunanlıyı yere uzattı. Camlaşmış gözleri şaşkın şaşkın boşluğa bakıyordu. Köylülerden biri, Yunan askerinin yüzünü görür görmez bağırdı:

"Besbelli, ölmüş bu!"

Durak Çavuş, kulaklarına inanamıyordu. Hararetini gidersin diye verdikleri ayranı bırakıp düşmanın yanına çömeldi.

"Niye öldün, sanki be!" diye kızdı, çaresizlik içinde, "Bi-

raz daha dişini sıkamaz mıydın? Ne güzel yararı tımar edip memleketine gönderecektim, seni... Niye geldin, buralara; niye sanki?”

Kendini tutamamış, koca Durak Çavuş, ağlamaya başlamıştı.

Uyan Şahin, uyan!

ADI GİBİYDİ BAKIŞLARI: Şahin bakışlı Şahin'imin... Pazarları güçlü güçlüydü. Yüreği demirden mi, bilinmez. Çünkü çocukları çok severdi. Severken yumuşacıktı yüreği... Ama düşman karşısında demir gibiydi. Cesur, sert!

Bölgeye Fransızlar gireli beri ona bir hâller olmuştu. Şahin, eski Şahin değildi, artık... Gülmeyi unutmuştu. Konuşmayı da unutmuştu. Öyle suskun, sessiz derinlere bakıyordu.

Dayanamadı. Bir gün kapta tüfeğini, aldı kendisi gibi birkaç yürekli arkadaşını, vurdu çıktı dağlara doğru...

"Ya öleceğim veya Fransızları durduracağım!" diye yemin ede ede... Çıkış, o çıkış. Bir daha inmedi, düze... Dağda kaldı, ama Fransızlara da kan kusturdu.

Düşman askerini bastı, erzak kollarım vurdu. Her fırsatta Fransızların başına top güllesi gibi indi, indi.

Şöhreti yayıldı, Şahin'in... Şöhreti dünyayı tuttu.

Ama bir gün...

18 Mart günüydü. Fransızlar, Antep'e girmek için yola ko-

yulmuşlardı. Kaya gibi önlerini kesti, Şahin...

“Geçemezsiniz!” diye gürledi, “Antepime giremezsiniz.”

Birkaç arkadaşıyla birlikte öyle bir saldırma saldırdı ki düşmana, bozulup çekilmek zorunda kaldılar.

Fakat bir süre sonra tekrar geldiler. Daha kalabalıktılar. Yanlarında ağır toplar da vardı. Bütün bunlar, birkaç yürekli arkadaşıyla Kilis yolundaki köprüyü tutan Şahin’i ezip geçmek içindi. Bir Fransız albayı, bar bar bağıırıyordu:

“Onu yakalayacağım, canlı canlı derisini yüzeceğim! Etini doğrayıp köpeklerime yedireceğim!”

Şahin tutmuştu, köprüyü; bir kere tutmuştu ya, geçmek kolay mıydı?

Tüfeğini doğrultuyor, her tetiğe dokunuşta “Allah!” diyordu. Tüfek “Grav grav!” diye sarsıldıkça Şahin yine “Allah!” diyordu.

Otuz arkadaşıyla dört saat savaştı. Tüfeği yandı, mermisi bitti, ama yüreğindeki vatan aşkı alevlendikçe alevlendi.

“İsterseniz siz kaçın.” dedi arkadaşlarına...

“Ya sen?” dediler.

“Kalıyorum!” dedi gülümseyerek, “Tek başıma tutacağım köprüyü...”

“Birlikte tutacağız ve birlikte öleceğiz!” diye karşılık verdiler.

On gün... Evet, 30 yiğit, koca Fransız ordusuna karşı 10 gün savaştı.

Sonunda ne mermi kaldı, ne insan... Birkaç kişi sadece ve Şahin... Attı, tüfeği elinden... Çıktı, köprünün üstüne... Sıktı, yumruklarını; düşmana doğru salladı.

“Cesedimi çiğnemenen geçemezsiniz!” diye gürledi.

İlk mermi karnına geldi, karnını tuttu. İkincisi omzunu deldi geçti. O hâliyle bile sendelemedi, Şahin... Mermilerle delik deşik olduğu hâlde düşmana saldırdı. Topa tüfeğe karşı tek başına, yaralı hâliyle “Allah, Allah!” diye bağıırarak saldırdı.

İlk önüne çıkan Fransız askerini bir yumrukta yere serip tüfeğini kaptı. Bütün mermileri sıktı, üzerlerine... Ama yeni yaralar aldı. Sıcak kanı aktı, aktı ve bitti.

En sonunda dizlerinin üstüne çöktü, sonra yere uzandı. Toprağı avuçladı ve öptü.

“Vatanımın toprağı!” dedi içinden...

Şahin destanlaştı, Şahin her geçen yıl daha da büyüdü. Hâlâ memleketin dört yanında dillere destan söylenir:

Uyan Şahin, uyan; uyanmaz mısın?

Diz çöküp düşmana dayanmaz mısın?

Al, kızıl kanlara boyanmaz mısın?

Uyan Şahin, uyan; bak neler oldu?

Sevgili Antep'e Fransız doldu!

